

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ

Оцінка основних проблем пов'язаних із пошуком роботи жінками-ВПО

ГО "Центр зайнятості вільних людей" - 2017 рік

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ

ЗМІСТ

Резюме

Аналітичні узагальнення

Методологія та географія дослідження

Проблеми, з якими стикаються жінки на ринку праці

Структурні фактори ринку праці

Індивідуальні фактори

Культурно-поведінкові фактори

Про дослідження

Додатки

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ

РЕЗЮМЕ

Про дослідження:

- Фокус дослідження: працевлаштування та економічна зайнятість жінок загалом та жінок-ВПО зокрема.
- Мета дослідження: виявити перелік проблем з якими стикалися загалом жінки та жінки з групи ВПО у процесі пошуку роботи протягом останнього року та здійснити попередню оцінку¹ їх вираженості.
- Для концептуалізації переліку проблем був застосований метод фокус-груп (12 ФГД), а для попередньої оцінки вираженості – метод телефонного інтерв'ю (загалом 600 респонденток).
- Географія дослідження: м. Київ, м. Дніпро, м. Краматорськ.
- Часові межі дослідження: листопад 2016 – березень 2017.

За результатами дослідження можна припустити, що більшість проблем, які виникають при пошуці роботи у жінок загалом та жінок з групи ВПО, мають радше структурну природу та пов'язані із загальним станом економіки, що відображається на структурі попиту та пропозиції на ринку праці, якості життя населення, рівні кваліфікації робочої сили тощо. В таких умовах на ринку праці відтворюється орієнтація на людину як на «ресурс», схильністю до диктування умов праці, орієнтації на пошук працівника, який буде забезпечувати надвисоку інтенсивність праці, виконуватиме функцій не передбачені посадою, буде стало забезпечувати виробничі потреби. Такі вимоги часто носять дискримінаційний характер (переважно віковий та гендерний ценз).

- Ринок праці сприймається розповідачками як такий, що «користується» бідністю більшості населення.
- Значні частки респонденток з кожного міста (Київ, Дніпро, Краматорськ вказали, що відмовлялися від роботи, через те,

¹ Оцінка проводилась з використанням детермінованого методу формування вибіркової сукупності, тому не є репрезентативною, і результати слід інтерпретувати, як можливі тенденції.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ

що запропонований оклад був надто низьким.

- Відчувається нестача робочих місць як таких. Будь-яка робота розповідачками розглядається як «цінність», а відмова від поточного місця праці є потенційною загрозою.
- Дефіцит робочих місць на ринку праці загалом більш виражено відчувається в Краматорську, особливо жінками з групи ВПО. Є менш вираженим в Києві.
- Частина розповідачок вважає, що важко знайти не будь-яку роботу, а саме таку, яка пропонує гідні умови праці, коли працівник не йде на компроміси з потребами соціального характеру.
- Досвід пошуку роботи пов'язується з оцінками в яких вказується на дисбаланс попиту та пропозиції для позицій з різним рівнем кваліфікації. Зокрема дефіцит кваліфікованих кадрів сприймається як в площині меншої конкуренції, але одночасно вказується дефіцит самих робочих місць для кваліфікованих кадрів. Для некваліфікованих кадрів оцінка стану ринку праці пов'язується з більшим попитом та пропозицією та одночасною високою конкуренцією за робоче місце.
- Загалом в оцінках респонденток з Києва простежується тенденція більшої кількості робочих місць для робітничих позицій і менша для фахових, з одночасною більшою конкуренцією за фахові вакансії і меншою за робітничі. За оцінками респонденток з Краматорську – присутній більш виражений дефіцит робочих місць, в першу чергу на фахові позиції.
- Приватний сектор розглядається як можливість отримати більший рівень зарплати, комфортніші умови праці, але з більшими вимогами з боку роботодавця, більшою інтенсивністю праці, з «тіньовими» трудовими відносинами. Державний, натомість, пропонує офіційне працевлаштування, фіксований графік роботи, соціальні гарантії, але низький рівень оплати праці.
- За оцінками респонденток не виявлено сильно вираженої спрямованості на працевлаштування в конкретному секторі ринку праці. Хоча для Києва вираженішою є орієнтація на приватний сектор, а респондентки репрезентантки приймаючої громади з Краматорська виявили більшу спрямованість на працевлаштування у державному секторі.
- Респондентки оцінюють ринок праці, як такий, на якому існує корупція та «протекціонізм». Більш корумпованим сприймається державний сектор зайнятості. Хоча незначні частки респонденток вказали на те, що в їхньому досвіді пошуку роботи протягом останнього року вони стикались з ситуацією вимагання хабаря працедавцем.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ

- Загалом пошук роботи на ринку праці пов'язується розповідачками з ризиками пов'язаними з недоброчесністю працедавця. Також розповідачки вказують на ризик стати жертвою махінацій на ринку праці, покликаючись як на досвід пошуку роботи інших, так і свій. Найбільш виражено перспектива стати жертвою махінацій на ринку праці проявляється у відповідях респонденток з Києва.
- За оцінками респонденток, більша частка загалом не відчуває захисту трудового законодавства від порушення їхніх прав на ринку праці.
- Відповідно до свого досвіду пошуку роботи та попереднього досвіду працевлаштування розповідачки як окрему проблему виділили те, що працедавець назагал не готовий розвивати працівника, а орієнтується на тих хто вже і зараз може виконувати потрібну роботу. Частина респонденток вказала на ситуацію відмови в працевлаштуванні з причини відсутності досвіду роботи.
- Проявом дискурсу «працівник як ресурс» є випадки орієнтації працедавців на те, що від майбутнього працівника очікують виконання обов'язків, чи функцій, які часто виходять за межі тої вакансії яка пропонується, чи спеціалізації пошукувачки. Розповідачки зазначили, що стикались з ситуаціями, коли вимоги до вакансій є завищеними, і сприймаються як необґрунтовані.
- Центр зайнятості у оцінках розповідачок переважно описується, як бюрократична структура з тривалими та виснажливими процедурами. Фактично, центр зайнятості виконує радше функцію соціального захисту (отримання допомоги по безробіттю), але не виконує функцію працевлаштування. Розповідачки вважають, що для пошукувача роботи (особливо з вищою освітою) в Центрі зайнятості відсутні вакансії, загалом робота працівників центру є дуже формальною. Хоча окремі розповідачки зазначали, що бачать користь в курсах та програмах перекваліфікації, які пропонуються Центром зайнятості.
- До формальних причин, які утруднюють працевлаштування розповідачки відносили випадки, коли працедавець може орієнтуватись на наявність документів, що підтверджує фах та освіту. Як формальний бар'єр до працевлаштування був також віднесений інститут прописки. У випадку жінок з групи ВПО, то за оцінками більш виражено проблеми працевлаштування через відсутність прописки присутні у Дніпрі та дещо менше у Києві.

Можна припустити, що насичення регіональних ринків праці додатковою робочою силою в ситуації переміщення

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ

ВПО посилює наявні структурні причини проблем з працевлаштуванням. Це утруднює пошук роботи як для представників місцевої громади так і для переселенців. У випадку ВПО в окремих випадках структурною причиною проблем працевлаштування є інша структура ринку праці в регіоні переселення.

- Ситуація переміщення ВПО пов'язується розповідачками з обох досліджених груп (ВПО та НеВПО), як фактор який насичує / перенасичує регіональні ринки праці, збільшує конкуренцію на ринку праці, та зокрема впливає на зниження рівня пропонованої зарплати. Зазначимо, що у випадку Краматорська, розповідачки оцінюють, що переселенці сприймаються як більш фахові спеціалісти у порівнянні з представниками місцевої громади.
- Окремі розповідачки з групи ВПО зазначали, що в їхньому регіоні інша структура економіки та як наслідок потреби ринку праці, і у ситуації переселення у регіон в якому структура ринку і потреби ринку праці інші, попередня професія та досвід виявляються неконкурентними, а часто й непотрібними.

На індивідуальному рівні згадані вище структурні фактори проявляються в установках на «самодискримінацію» на ринку праці самих пошуковачок роботи. Збільшення шансів на працевлаштування пов'язується з потребами в отриманні навичок та знань пов'язаних як з пошуком роботи так і з кваліфікаційними вимогами ринку праці.

- Частина розповідачок як з групи ВПО так і НеВПО в силу складного становища, страху залишитись без роботи вказують на те, що готові погоджуватись на не вигідні для себе умови працевлаштування. Значна частка респонденток з групи ВПО та приймаючої громади в Дніпрі та групи ВПО в Києві вказали на те, що погоджувались на будь-яку роботу через складне становище.
- Частина ж розповідачок не готові «жертвувати всім» задля отримання роботи, але готові до «компромів», якщо запропонована робота відповідатиме принциповим для пошукувачки роботи позиціям.
- Більше половини респонденток в Києві зазначили, що погоджувались на неофіційне працевлаштування протягом останнього року, та близько половини в Дніпрі.
- Частина індивідуальних факторів-проблем у працевлаштуванні жінок пов'язувались з невпевненістю, страхом які винакають при пошуку роботи. Факторами які посилюють цей стан, є перерваний стаж, спроба переходу в іншу сферу зайнятості тощо. Частина розповідачок акцентували на тому, що їм важко адаптуватись / налаштуватись на інші умови праці при зміні сфери зайнятості після тривалого стажу в іншій (переважно називалась жінками старше 40 років).

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ

- Значні частки респонденток вказали на те, що є невпевненими під час проходження співбесід.
- Більше половини респонденток з обох груп з Дніпра і близько половини з Києва вказали, що враховуючи свій досвід пошуку роботи протягом останнього року, відчують потребу в отриманні навичок складання резюме, самопрезентації, проходження співбесід тощо.
- Частина розповідачок вказала на те, що відчують потребу в здобутті нових навичок, щоб відповідати сучасним вимогам ринку праці. У випадку розповідачок в віці близько 40 років, виникає потреба в перекваліфікації (з різних причин: відкладеного «пошуку себе», неможливості працювати за попереднім фахом через стан здоров'я тощо).
- Розповідачки зазначали, що частина труднощів у пошуках роботи виникають через відсутність достатніх знань трудового законодавства та відчують потребу в підвищенні своєї правової грамотності в частині трудового законодавства. Вираженою є також потреба в юридичній консультації та захисті трудових прав. Більш виражена в жінок з Краматорська та Дніпра, дещо менш вираженою, але теж інтенсивною, в жінок з Києва.
- Відносна більшість респонденток вказали на те, що мають потребу в отриманні інформації про стан та потреби ринку праці.
- Процес пошуку роботи в частині випадків має наслідком рішення про пошук роботи за іншим фахом.
- Для частини жінок в пріоритеті пошук роботи з неповним робочим днем, частковою зайнятістю, гнучким графіком на які орієнтуються зокрема, як на рішення щодо поєднання сімейних та трудових ролей
- Для частини жінок ситуація коли вони не можуть знайти роботи з важливими для них умовами, пов'язана із бажанням самозайнятості.

У випадку ВПО загальні проблеми на індивідуальному рівні, які виникають у жінок при пошуку роботи посилюється ситуацією самого переселення яка описується з позиції втрати «соціального рятівного кола» - якщо за місцем постійного проживання вже була налагоджена система соціальних зв'язків (як родинних так і кола друзів та знайомих), які забезпечували підтримку у вирішенні побутових, економічних та інших питань, то вимушене переміщення переважно пов'язане з їх втратою та певною «соціальною ізоляцією» в новій громаді.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ

- З позиції працевлаштування соціальна неадаптованість ВПО на новому місці проявляється в труднощах поєднання роботи та необхідності догляду за дітьми, необхідності по-новому накопичувати соціальний та репутаційний капітал в новій громаді. Критичним фактором, який впливає на «ускладнення» соціальної безпеки називалась оренда житла, та необхідність облаштування побуту «з нуля».
- Окремі розповідачки на ФГД в Києві, зазначили, що критичним бар'єром на регіональному ринку праці є неволодіння ними українською мовою, частина респонденток з групи ВПО в Києві вказали, що враховуючи досвід працевлаштування протягом останнього року, мають потребу у вивченні української мови.

За оцінками учасниць дослідження в практиках найму загалом проявляється порушення прав людини та дискримінація. Щодо жінок дискримінація найяскравіше проявляється в контексті материнства. Хоча частиною жінок дискримінаційні обмеження в працевлаштуванні прямо сприймаються як дискримінація, а частиною як несправедливість, сама дискримінація розглядається радше як другорядна проблема на фоні обмежень пов'язаних з рівнем життя та пропозицією на ринку праці загалом.

- Зі слів розповідачок досвід проходження співбесід інколи посилює стресовість ситуації пошуку роботи, оскільки спілкування потенційним роботодавцем здійснюється в формі близькій до психологічного тиску на пошукувачки роботи, пов'язується з стресовим станом, психологічним дискомфортом для останньої. Частина зазначили, що стикались з такими ситуаціями у власному досвіді пошуку роботи.
- В оцінках потрапляння в ситуації недоброчесності роботодавців та махінацій роботодавців у власному досвіді найбільша частка респонденток, які потрапляли в такі ситуації виявлена в Дніпрі та Києві.
- Розповідачки зазначили, що стикаються з обмеженнями по віку на рівні вимог до вакансії, часто такі обмеження видаються необгрунтованими, частина жінок прямо інтерпретує їх як дискримінацію. Значні частки жінок у своєму досвіді пошуку роботи стикались з ситуаціями відмови з причин віку (окрім ВПО в Краматорську).
- На фокус-групових дискусіях найбільш «яскравим» наративом дискримінації жінок є питання материнства, як ситуації, яка загрожує роботодавцю тим, що працівниця буде «випадати» з роботи, не зможе працювати понаднормово, тощо.
- З твердженням, що щодо жінок присутня дискримінація найбільше погоджуються респондентки з Києва, а найменше

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ

респондентки з Краматорська.

Можна припустити, що дискримінація жінок з групи ВПО додатково посилюється «стигматизацією» групи ВПО загалом, що одночасно створює додаткові бар'єри у пошуку роботи.

- Розповідачки з групи ВПО зазначають, що статус ВПО часто є стигматизованим в приймаючій громаді, пов'язаний з негативними оцінками, недовірою до цієї групи і такі уявлення проявляються при наймі на роботу. Є випадки прямої відмови у працевлаштуванні через те, що пошукувачка роботи, наприклад, з Донецька.
- Жінки переселенки зазначали, що загалом відчують, що роботодавці розуміючи складне становище переселенок можуть диктувати свої умови та експлуатувати цю групу працівниць.
- Розповідачки з групи ВПО зазначили, що в частини роботодавців існують побоювання, що ВПО перебувають в незадовільному психологічному стані, що негативно впливатиме на виконання ними робочих обов'язків.
- За оцінками розповідачок претендентка на роботу з категорії ВПО часто сприймається роботодавцем як працівник, який в будь який момент може звільнитись, оскільки може змінити місце проживання.
- Окремою формою стигматизації ВПО є «навішування ярлика» того хто може бути нечесним, злочинцем тощо. З іншого боку, ці ярлики формуються на тому, що поодинокі випадки таких ситуацій траплялись

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ

Аналітичні узагальнення

За результатами першого етапу (фокус-групові дослідження)

Загалом процес пошуку роботи в оцінках розповідачок пов'язується з рядом факторів, які характеризують контекст працевлаштування. Існує певний взаємовплив того, що більшість населення перебуває у стані невирішених безпекових соціальних питань (пов'язаних із базовими потребами) та наявної пропозиції на ринку праці (в оцінках розповідачок як незадовільної, що за кількісними, так і якісними показниками умов працевлаштування). Взаємодія на ринку праці нормується довкола значення робочої сили радше як «готового ресурсу», який потрібно «використовувати», а не як «капіталу», який можна розвивати, щоб «примножувати». Взаємодія з потенційним роботодавцем в такому контексті пов'язана з відчуттям слабкості власних «переговорних» позицій пошукувачкою роботи, психологічним дискомфортом, пов'язаним з перспективою безробіття, яке, в свою чергу, є загрозою істотного погіршення власної соціальної безпеки. Пошук роботи стає викликом, стресовою ситуацією, що додатково посилюється відчуттям високої конкуренції на ринку праці (зокрема через дефіцит робочих місць), загрозою стати жертвою махінацій, недоброчесності роботодавця у поєднанні з відчуттям правової незахищеності.

Незважаючи на те, що пошук роботи пов'язується переважно з вирішенням соціально-безпекових питань на рівні базових потреб, в уявленнях про роботу присутні також і постмодерні установки. В сукупності вони утворюють певний когнітивний дисонанс наявного та бажаного. З одного боку робота асоціюється як рутинна, необхідність, вимушеність, чітко регламентований обов'язок, пов'язані із зароблянням грошей на прожиття та підтримкою сталості соціальної безпеки. Але з іншого – з [нереалізованими] установками та бажанням самореалізації, розвитку, соціального визнання, отримання задоволення, більшої свободи праці та гнучкості формату трудових відносин тощо.

Становище жінок на ринку праці ускладнюється рядом культурних уявлень про гендерні ролі. На жінку покладається основний обов'язок щодо догляду та опіки над дітьми, існує очікування, що домінуючими є сімейні ролі жінки. Окрім цього інфраструктура позасімейних закладів догляду за дітьми, наявна пропозиція умов та способів зайнятості не дають змоги жінці ефективно поєднувати сімейні та трудові ролі. Як результат, на ринку праці на рівні очікувань та установок всіх учасників трудових відносин «нормуються» різні прояви дискримінації жінок.

У випадку жінок з категорії ВПО проявляються ті ж самі проблеми, пов'язані з входженням жінки на ринок праці. Проте вони додатково посилюються складністю соціального становища, часто відсутністю мережі соціальної підтримки на рівні родини чи знайомих, адаптацією в новому соціальному середовищі та умовах «нового» ринку праці, проявами упередженого ставлення до

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ВПО потенційних роботодавців та представників приймаючої громади.

За результатами другого етапу (телефонні інтерв'ю)

Оцінка вираженості проблем пов'язаних з працевлаштуванням, виявлених на першому етапі дослідження, також проводилась у розрізі основної (ВПО) та контрольної (НеВПО) груп. Загалом, по більшості проблем не виявлено виражених відмінностей між жінками з категорії ВПО та НеВПО. Можна припустити, що більшість проблем мають радше системний характер як на рівні структурних так і соціокультурних параметрів ринку праці в Україні.

За результатами оцінки ми спостерігаємо ситуацію коли з одного боку значна частка жінок вказали на наявність в їхньому досвіді пошуку роботи протягом останнього року ряду дискримінаційних практик щодо них, але стан ринку праці, стан громадської думки щодо нього, установки та складні життєві ситуації пошукувачок роботи призводять до «нормування» дискримінаційних проявів в уявленнях самих жінок. Це проявляється з одного боку в тому, що у розрізі досліджених груп від 12% до 80% вважають, що в Україні відсутня дискримінація жінок, а з другого, що у власних діях на ринку праці жінки вимушені погоджуватись на дискримінаційні умови через невирішну соціальну безпеку (основна складова - матеріальне забезпечення) та відсутність впевненості в можливості захистити свої права.

Стосовно групи ВПО, виявлено дещо меншу вираженість окремих проблем працевлаштування жінок в м. Краматорськ. Загалом можна припустити, що це є наслідком меншої насиченості цього ринку кваліфікованими пошукувачками роботи, і в такій ситуації ВПО можуть мати перевагу перед представницями місцевої громади. Загалом на більш розвинутих регіональних ринках Києва і Дніпра більшість досліджених проблем працевлаштування жінок мають більш виражені прояви ніж в Краматорську. Це може бути пов'язано як з тим, що в умовах «слабшої» пропозиції робочої сили самі роботодавці не мають «простору» для їх відтворення, як і з тим, що самооцінка таких ситуацій самими пошукувачками роботи може бути зміщеною іншими уявленнями про норму.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ

Методологія дослідження

Метою дослідження є отримання глибшого розуміння ситуацій пов'язаних з працевлаштуванням жінок в Україні. В ході дослідження було побудовано концепцію, яка відображає перелік проблем з якими стикаються жінки при пошуку ними роботи або реалізації інших форм економічної зайнятості.

Для більшої об'єктивності переліку проблем, джерелом інформації були самі жінки, які репрезентують досвід різних соціальних ситуацій пов'язаних із пошуком роботи. На основі отриманої концепції, здійснено оціночне вимірювання представленості цих проблем у досвіді жінок, які шукали роботу протягом останнього року.

Основний дослідницький фокус – проблеми із працевлаштуванням або економічною зайнятістю, які виникають у жінок з фокусом на категорії жінок-ВПО.

Оскільки проблеми жінок-ВПО при пошуці роботи можуть бути проблемами загального характеру економічної зайнятості жінок в Україні, було досліджено дві групи:

- 1) жінки-ВПО, які протягом останнього року шукали роботу (основна)
- 2) жінки з приймаючої громади, які протягом останнього року шукали роботу (контрольна).

Географія дослідження

Дослідження проводилось в трьох містах, які є відмінними за обсягом, структурою, наявними попитом та пропозицією ринку праці та які стали містами переміщення значної частки ВПО: Київ, Дніпро та Краматорськ.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ

Методичні засади дослідження

Дослідження проводилось в два етапи.

На першому етапі

методом фокус-групи (ФГД) була створена концепція із переліком проблем з якими стикаються жінки при пошуку ними роботи або реалізації інших форм економічної зайнятості.

ФГД були структуровані відповідно до параметрів:

- 1) жінки з категорії ВПО – жінки з приймаючої громади;
- 2) жінки в складних життєвих обставинах – жінки не в складних життєвих обставинах.

Параметр «жінки у складних життєвих обставинах» (СЖО) пов'язується з тим, що пошук роботи є виражено вимушеним, а складні життєві обставини передбачають, зокрема:

- пошук роботи пов'язаний з недостатністю тих коштів, які отримують інші члени родини для покриття витрат на життя
- залежність від потреби в постійних грошових надходжень у зв'язку з відсутністю заощаджень / можливості отримати фінансову допомогу від рідних, знайомих, тощо
- тиск боргових зобов'язань (кредити, інші позики) / втрата майна
- сімейні обставини пов'язані з потребою постійного догляду за дітьми, чи за кимось з членів родини / потребу догляду та утримання хворих членів родини / матері, які виховують дитину самостійно/ втрата «годувальника» тощо

Параметр «жінки у не складних життєвих обставинах» (не СЖО) пов'язується з тим, що пошук роботи не є нагальною потребою, опосередковується мотиваціями зайнятості, які пов'язані не лише з забезпеченням базових потреб людини:

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ

- Просте бажання працювати
- Пошук роботи з мотивів заробляти гроші для родини / для себе
- Пошук роботи з мотивів професійної самореалізації
- Пошук роботи з мотивів соціально-активного життя

Додатково при відборі учасниць кожної ФГД враховувались параметри, які забезпечували репрезентацію окремих кейсів пов'язаних з:

- різницею у віці пошукувачки роботи
- різницею в освіті / кваліфікації пошукувачки роботи
- пошуком роботи вперше
- пошуком роботи не за спеціальністю / після перекваліфікації
- пошуком роботи після перерваного стажу

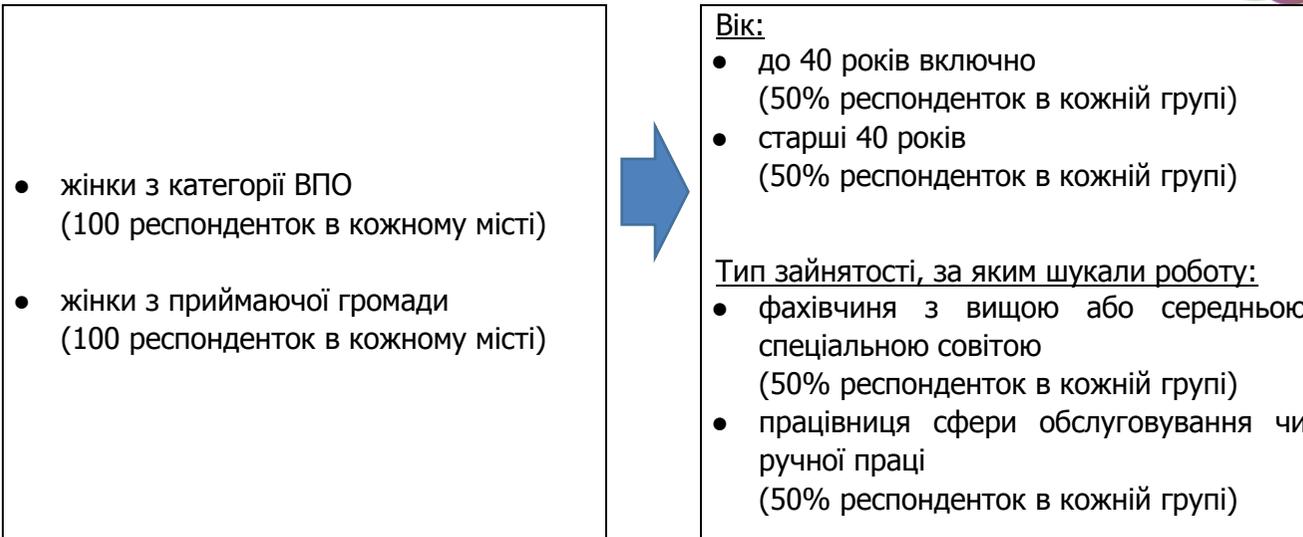
Відповідно до зазначених параметрів (скринери для відбору учасниць у Додатках 1 та 2), у кожному місті було проведено по 4 ФГД. Загалом було проведено 12 ФГД у яких взяло участь 95 жінок.

Оскільки перший етап дослідження проведено із застосуванням якісних методів соціологічних досліджень, отриманні результати не є об'єктивною оцінкою стану досліджуваної проблематики, а відображають її основні складові у сприйнятті жінок, що протягом останнього року здійснювали пошук роботи. Отримані висновки та узагальнення за результатами ФГД слід розглядати, як концептуальну схему, яка дає розуміння основних параметрів пов'язаних з пошуком роботи жінками, та гіпотези для подальших досліджень.

На другому етапі

за допомогою методу телефонного структурованого інтерв'ю (бланк інтерв'ю у Додатку 3) було здійснено оцінку вираженості основних проблем відповідно до концепції, яку отримали на першому етапі дослідження.

Вибіркова сукупність:

Загалом було проведено 600 структурованих телефонних інтерв'ю:

	Київ	Дніпро	Краматорськ
жінки з категорії ВПО	100 респонденток	100 респонденток	100 респонденток
жінки з приймаючої громади	100 респонденток	100 респонденток	100 респонденток

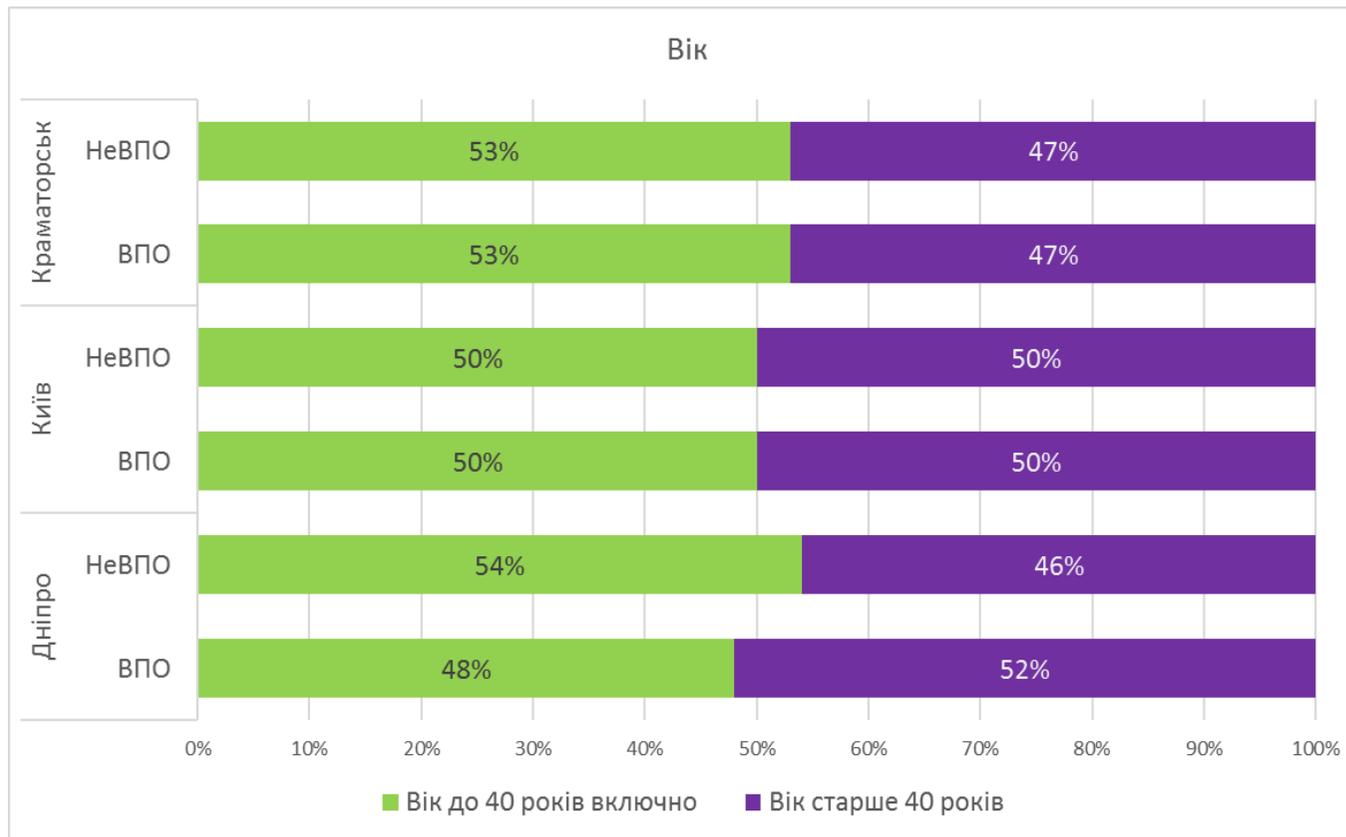
Базою для формування вибірки слугували списки жінок-ВПО, які звертались з питань пошуку роботи до Центру зайнятості вільних людей, та ресурси для пошуку роботи (оголошення про пошук роботи).

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

За результатами зібраних даних структура вибірових сукупностей у кожному місті є наступною:

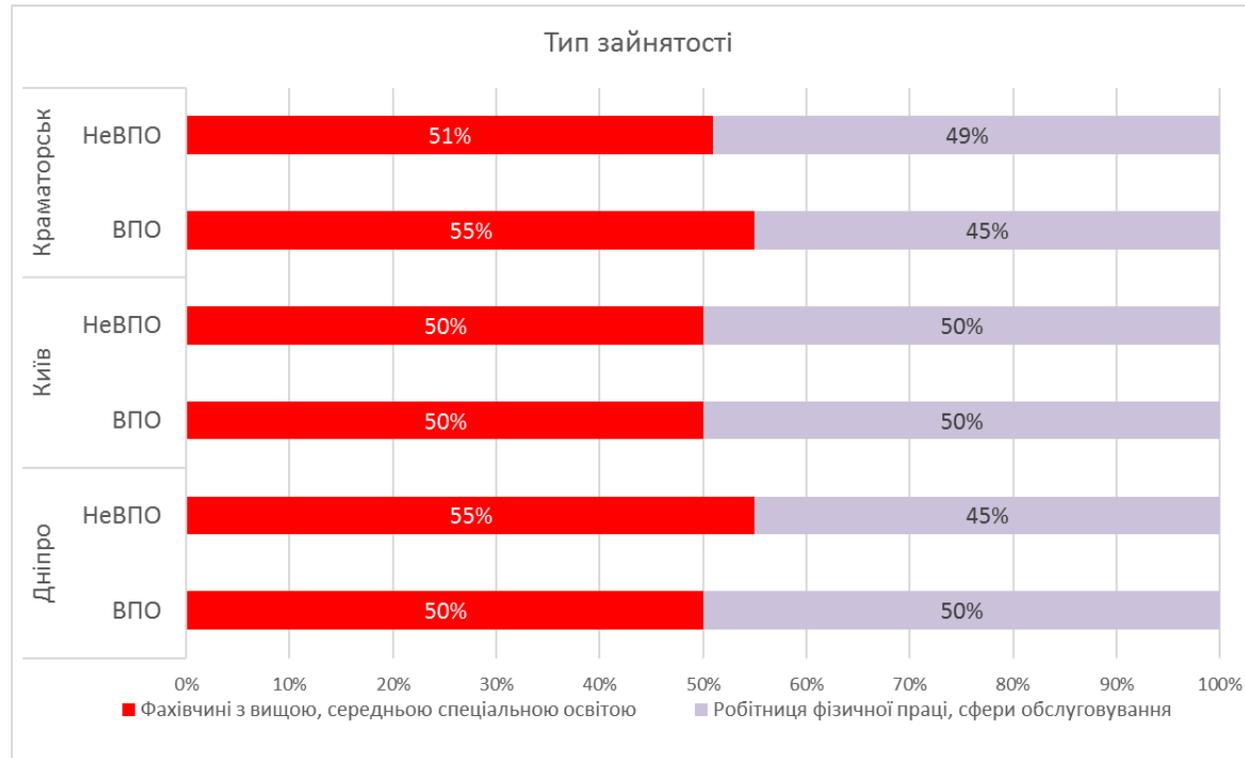

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Вкажіть тип зайнятості, за яким Ви шукали роботу протягом останнього року

Метою другого етапу була «тенденційна» оцінка кількісної вираженості проблем з працевлаштування жінок, для планування поточної діяльності «Центру зайнятості вільних людей». Враховуючи цю обставину, та об'єктивні причини у складності реалізації репрезентативної вибірки для дослідження жінок з категорії ВПО, на другому етапі був застосований детермінований вибірковий метод. Відповідно, результати телефонного опитування не є репрезентативними для всієї сукупності жінок з категорії ВПО та жінок з приймаючої громади. Їх варто розглядати радше, як спробу оцінки тенденцій у вираженості проблем з працевлаштування та відмінностей між цими двома групами жінок.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ

Проблеми, з якими стикаються жінки на ринку праці (концепція за результатами фокус-групових досліджень)

За результатами аналізу матеріалів ФГД отримано наступну концепцію, яка відображає структуру проблем, з якими стикаються жінки на ринку праці:

Структурні фактори ринку праці

- **Орієнтація на дешеву робочу силу, низькі зарплати**
- **Дефіцит робочих місць**
 - Дефіцит робочих місць загалом
 - Дефіцит пропозиції "гідної" роботи, відповідно до очікувань пошукувачки
 - Дефіцит пропозиції з неповним робочим днем, частковою зайнятістю, гнучким графіком
- **Дисбаланс різних секторів на ринку праці**
 - Дисбаланси попиту та пропозиції для різного рівня кваліфікації: дефіцит кваліфікованих кадрів та менша конкуренція vs дефіцит робочих місць для кваліфікованих кадрів / більший попит та пропозиція для некваліфікованих кадрів vs висока конкуренція за робоче місце
 - Різні умови праці та трудові можливості у приватному та державному секторі
- **Порушення норм та прав**
 - "Нормування" дискримінаційних та експлуатаційних вимог з боку роботодавця
 - Корупція та протекціонізм
 - Порушення законодавства, неофіційне працевлаштування, махінації та обман і відчуття правової незахищеності
- **Бар'єри для входу на ринок праці**

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

- o Орієнтація працедавця на готового працівника / спеціаліста / відсутність у пошукувачки досвіду роботи
- o Орієнтація працедавця на "поліфункціонального" працівника / Завищені вимоги до вакансії
- **"Дисфункційність" центру зайнятості**
- **Формальні бар'єри**
- **Додатково для ВПО**
 - o Збільшення пропозиції та зниження рівня зарплат у зв'язку з переміщенням ВПО
 - o Інша структура ринку праці в регіоні переселення, як обмеження при пошуку роботи для ВПО
 - o Обмеження в пошуку роботи пов'язані з статусом ВПО / переселенням

Індивідуальні фактори

- **«Самодискримінація» готовність жертвувати власними інтересами для отримання роботи**
 - o «Абсолютна самодискримінація» - готовність до будь-яких умов для отримання роботи
 - o «Компромісна самодискримінація» - відмова від окремих умов праці, для отримання принаймі частини бажаного
- **Незадовільний психологічний стан пов'язаний з пошуком роботи**
 - o Невпевненість в собі
 - o Психологічний дискомфорт, стрес
- **Недостатні навички / знання необхідні в процесі пошуку роботи / необхідні на ринку праці**
 - o Складання резюме, проходження співбесід та самопрезентація
 - o Навички необхідні на ринку праці / підвищення кваліфікації / перекваліфікація
 - o Правова грамотність у стосунку до трудових відносин
- **Потреба в адаптації до нових умов ринку праці**

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

- o Адаптація у зв'язку з орієнтацією на зміну сфери праці
- o Адаптація при пошуку роботи після перерваного стажу
- **Додатково для ВПО**
 - o Ускладнення умов життя / відсутність «подушки» соціальної підтримки / потреба у вищих доходах
 - o Потреба в адаптації у зв'язку з переміщенням
 - o Незнання української мови (в регіонах, де поширена українська мова)

Культурно-поведінкові фактори

- **Процедури найму**
 - o Формалізованість / формальність процедури найму
 - o Найм через посередника та відсутність прямого контакту з роботодавцем
 - o Складність, тривалість процедури найму
- **Культура найму, комунікація**
 - o Зверхнє ставлення, стресові співбесіди в процесі найму
 - o Нечіткість, завуальованість пропозиції роботодавця в процесі найму
 - o Відсутність зворотнього зв'язку від роботодавця в процесі процедури найму
- **Порушення норм в процесі найму**
 - o Обман, махінації, недотримання задекларованого роботодавцем у процесі найму
 - o Дискримінація
 - Трудова дискримінація , одностороннє нав'язування, диктування своїх умов, роботодавцем у процесі найму
 - Вікова дискримінація
 - Гендерна дискримінація (материнство, сексуальні домагання)
 - Дискримінація за зовнішністю
 - Дискримінація ВПО
 - Загальна дискримінація / упереджене ставлення / інтолерантність до ВПО

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

- Трудова дискримінація / експлуатація ВПО
- Упереджене ставлення щодо психологічного стану ВПО
- Упереджене ставлення, сприйняття переселенця, як потенційно непостійного працівника
- Упереджене ставлення, сприйняття переселенця, як потенційного злочинця

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Структурні фактори ринку праці

Орієнтація на дешеву робочу силу, низькі зарплати

Ринок праці сприймається розповідачками як такий, що пропонує низьку оплату праці, коли працедавця цікавить економія власних ресурсів за рахунок дешевої робочої сили. Такий рівень зарплат сприймається як обмеження можливості забезпечити якість життя (часто на рівні виживання), як несправедливість, як те, що роботодавець «користується» бідністю більшості населення.

Если углубиться в этот вопрос полностью, то ничего никак не соответствует! Зарплаты маленькие!	<i>/Дніпро, ВПО, СЖО/</i>
Очень маленькие зарплаты вообще! Нет смысла на них идти работать	<i>/Дніпро, ВПО, СЖО/</i>
Нет, достойной квалификации специалисты, но они не готовы эту квалификацию достойно оплачивать. Вроде как заявлена квалификация высокая, но в то же время очень низкая оплата.	<i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i>
Я вважаю, що я працюю там, де я мріяла ще зі школи. Я мріяла бути викладачем біології. Я пішла на біофак зі своїми рожевими окулярами, я так сподівалася, що все буде прекрасно. Але потім я потрапила в школу, в справжню школу і я дізналася яка зарплата у викладачів, як вони працюють. Але, чесно, я працюю там, де я хочу працювати. Єдине що питання зарплат. Я думаю, що це, мабуть, для всіх актуальне.	<i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i>
Много хотят, а платит не хотят.	<i>/Київ, ВПО, не СЖО/</i>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

<p>Да, при низкой зарплате было такое. Да, да, 1000 гривен или 2000 гривен. А так, Центр Занятости предлагает вакансию. Они сразу сказали, что предложат для инженера системотехника. У нас в ЦЗ свободная вакансия. Вот мальчик ушел, системотехник. 1200 гривен. Будет тебе больничный, будет тебе короткий день. Но зачем мне такой короткий день и больничный, если я с 1200 не протяну даже 3 дня! Даже 3 дня не протяну. То есть, если это предложение позитивное с точки зрения социального пакета, то негативное с точки зрения зарплаты.</p>	<p><i>/Київ, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>Если в Киеве работать и зарабатывать няней в садике 1200, когда мы платим за квартиру около 5000? Это нереально. Они мне дали 10 садиков, я туда приехала. Понятно, что требования. Мне надо было на дорогу потратить, сделать большие затраты, чтобы туда приехать. В итоге, мне в садике написали, что вы же сами не хотите за 1200 работать. В итоге, через неделю меня сняли, потому что я не хочу. Но я не проживу за 1200 со своим ребенком! Потому что очень дорого стоит квартира. Даже комнату невозможно снять за 1200. Или все отдавать. Но в садике ты тоже приходишь на 7 утра, и уходишь оттуда в 5. То есть, даже если где-то найти подработку, это невозможно. Там тоже такие требования, в ЦЗ!</p>	<p><i>/Київ, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>В основном, это заканчивается тем, что это Орифлейм или что-то в этом роде, для девушек в декрете. Либо опять же, это поддержка интернет-магазина, там копейки. Я звонила, там 20 гривен в день. То есть, рассчитано на то, что люди вообще в отчаянии на что попало пойдут! Очень много таких объявлений. Для студентов, я пошла даже, мне просто было интересно. Парень молодой говорит, что нам нужна поддержка в онлайн магазине. Делать что-то в Эксель, иногда дома. И чат в Вайбере, поддерживать просто. Ну вообще никаких твоих усилий не стоит, а вроде бы как доход. А сумму не называет. Ну и в итоге с ним встретились. Но это просто смешно! 20</p>	<p><i>/Київ, ВПО, СЖО/</i></p>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

<p>гривен в день за то, что ты в Вайбере поддерживаешь определенный чат. 2000 гривен за то, что ты в Эксель перелопатишь 200 000 страниц! И в итоге это называется «работа»! Это только занимает место в ленте.</p>	
<p>Ну, пока ничего не получилось. Я говорю, был ещё вариант в киоске с цветами. Но тоже, я так смеялась, говорю, боже, с 8 до 8, тридцать гривен в день. Доехать, покушать, а за что ж ты там будешь сидеть? Ну, это вообще смешно.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Допустим, работу найти можно. Если просто для галочки. А если именно для того, для чего она мне нужна, для денег, я не говорю уже о моральном удовольствии или ещё о чём-то, то это нереально.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Работа на хозяина это всегда отдельная песня. Я к условиям любим привыкла. Каких-то карьерных у меня амбиций особых нету. Единственное что, чтобы я могла на эти деньги существовать. Все предлагают зарплату, на которую ты даже квартиру оплатить не можешь. Ну это же не серьезный разговор! Смысл туда ходить?</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО//</i></p>
<p>Та зарплата, которую предлагает, она не соответствует.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО//</i></p>
<p>Потому что очень низкие зарплаты. На эти деньги работать большинство людей все равно хотят быть финансово независимыми, обеспечить себя даже самым необходимым.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</i></p>
<p>Но та зарплата, которую предлагают гос структуры? Они эти деньги просто...Не позволишь себе ничего! Просто ничего, правда. Потому что я говорю...Можно смириться. Можно покупать хорошие вещи в секонд-хенде и питаться нормальной правильной пищей. На эти деньги как-то можно. Но не дай бог если заболит человек, то никогда на эти деньги нельзя вылечить себя. Даже обычный грипп, этих денег очень мало.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</i></p>

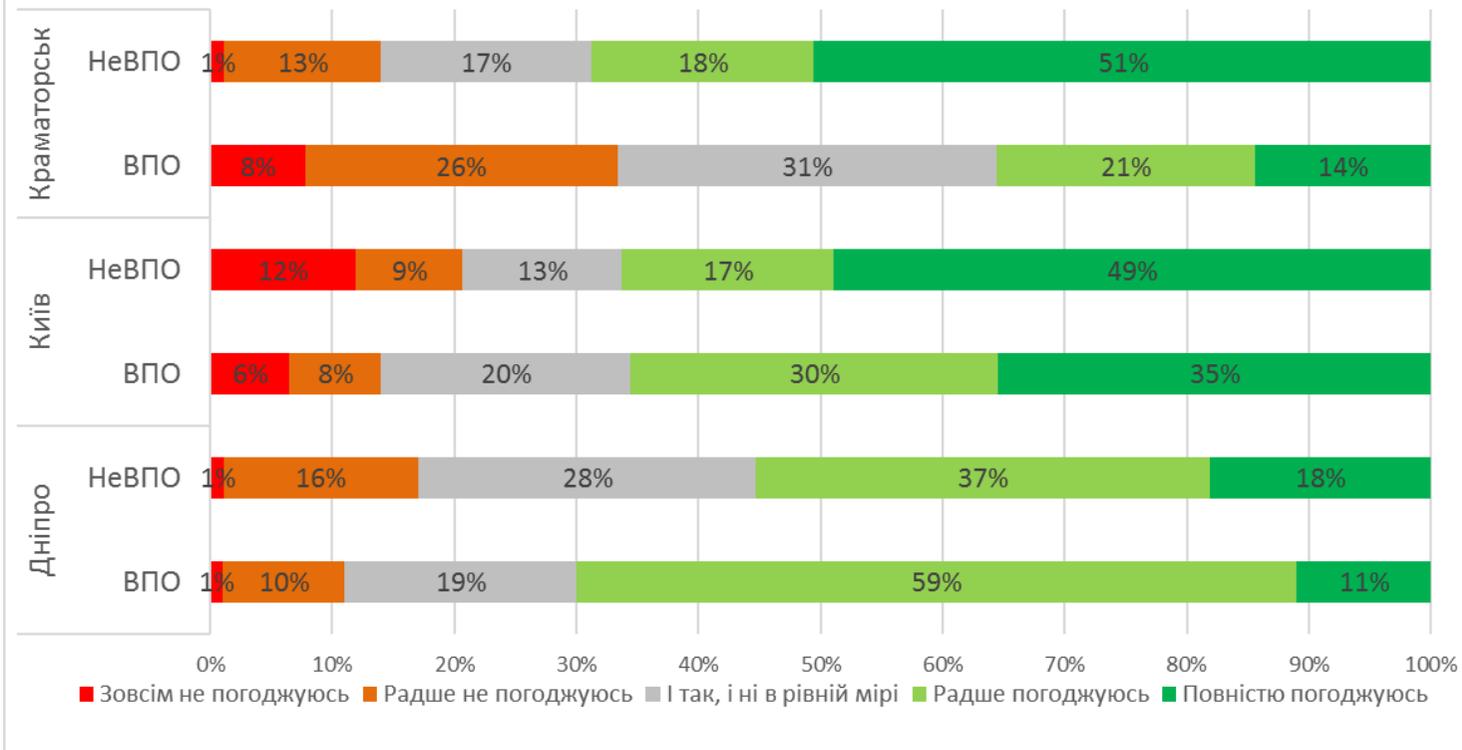

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

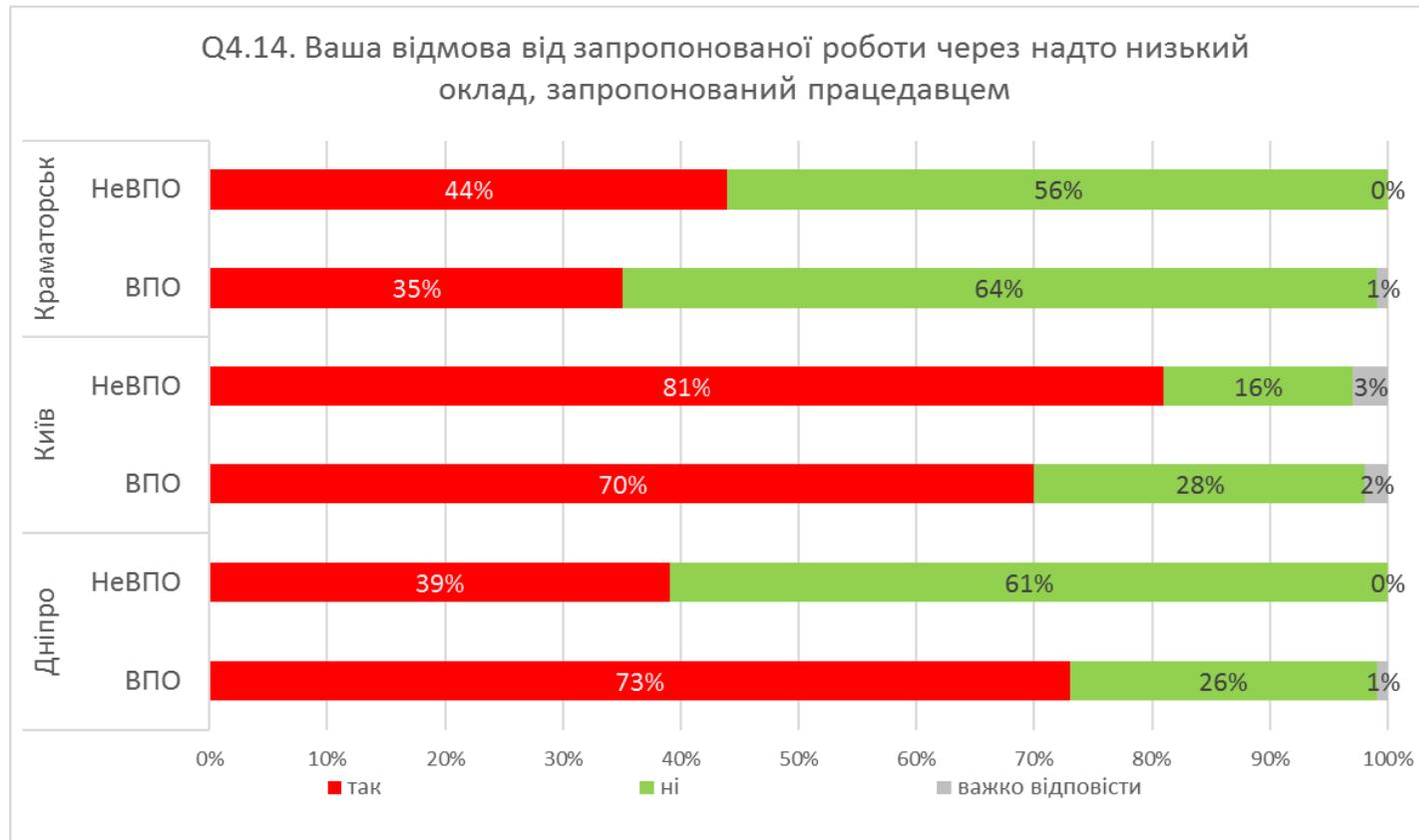

2-3 тисячі просто грип вилечить! А болячки – нужно страховать себя, потому что можно и серьезно заболеть.

Q3.1. На ті робочі позиції/вакансії, за якими я шукала роботу, пропонують низьку заробітну плату, шукають дешеву робочу силу

В межах кількісної оцінки на другому етапі дослідження відносна більшість респонденток (окрім респонденток з групи ВПО у Краматорську) зазначили, що відповідно до власного досвіду пошуку роботи, вони вважають, що рівень заробітних плат є невисоким, і роботодавці орієнтуються на дешеву робочу силу. Значні частки респонденток з кожного міста вказали, що відмовлялися від роботи, через те, що запропонований оклад був надто низьким.

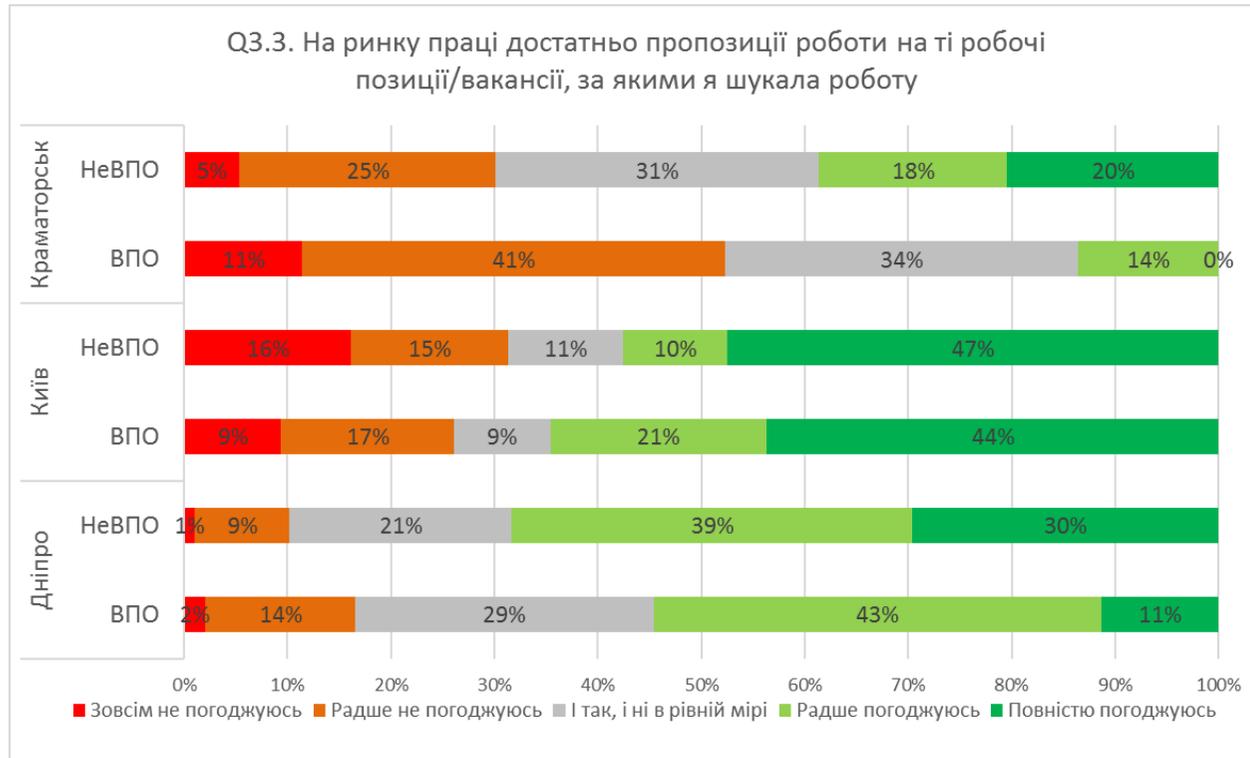
USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

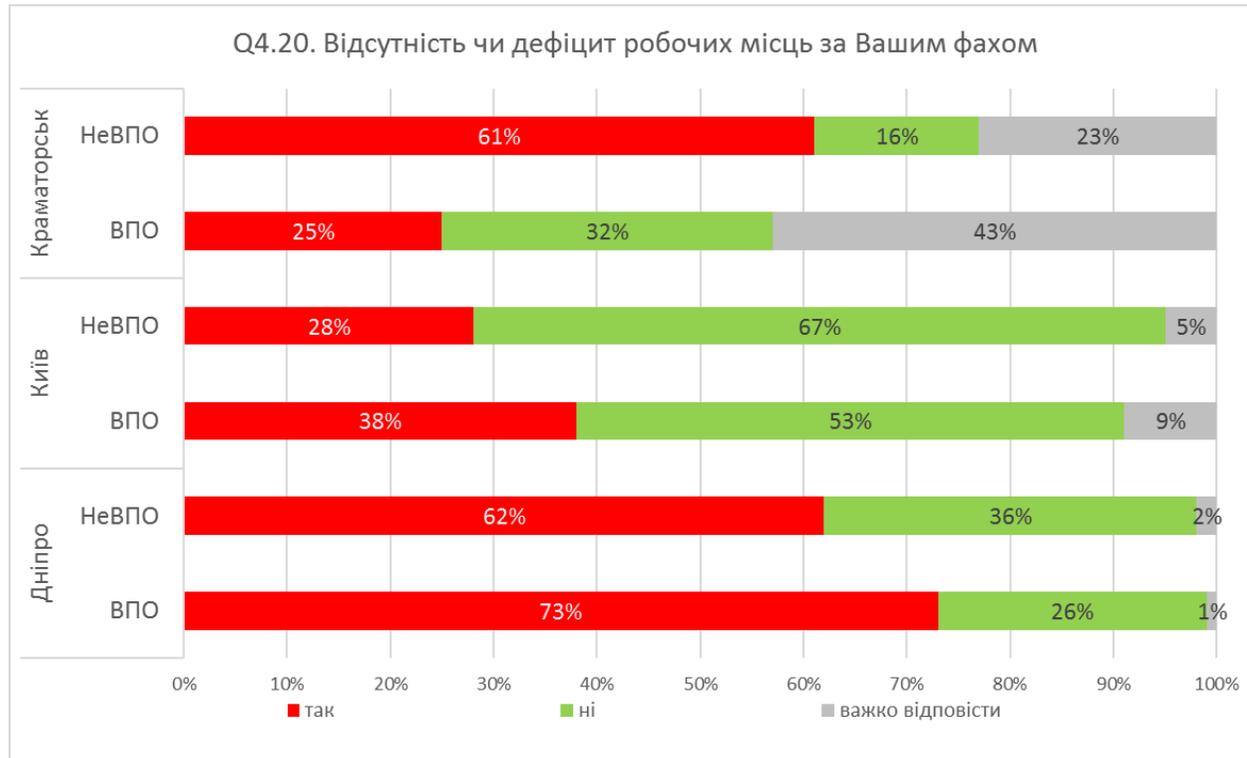
Дефіцит робочих місць загалом

Розповідачки вказують на те, що на ринку відчувається нестача робочих місць як таких, що пов'язано з незадовільним станом економіки, великою пропозицією робочої сили на фоні практики скорочень. Відповідно, будь-яка робота розглядається як «цінність», а відмова від поточного місця праці є потенційною загрозою.

Но я хочу сказать, что, наверное, каждый бы искал, может быть, себе бы интересную работу, если бы, каждый ведь понимает, сидя на своей даже неинтересной работе, что нечего рыпаться. Потому что рыпнешься и вообще никакой иметь не будешь.	<i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i>
Да. Даже уборщицей чтобы в помещении – ничего нету, вся занято.	<i>/Краматорськ, ВПО, СЖО/</i>
Рынка труда в принципе нет. Экономика в стране не работает. Рынка труда нету. Поэтому нет и предложений.	<i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО//</i>
Робочих мест сократилось много. И естественно, конкурентность довольно высокая на рынке труда. Рабочих мест мало. Желающих на них устроиться много.	<i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</i>

Зо оцінками респонденток на другому етапі дослідження, дефіцит робочих місць на ринку праці загалом більш виражено відчувається в Краматорську, особливо жінками з групи ВПО (близько 60%). Цей показник є менш вираженим в Києві (25-30% жінок вказують на відчуття дефіциту робочих місць), і слабо вираженим у Дніпрі (10-15% жінок вказують на відчуття дефіциту робочих місць).

В оцінках дефіциту робочих місць з позиції власного досвіду пошуку роботи респондентками є більш виражено, і найбільше проявилася в оцінках респонденток з Дніпра (зокрема, 73% жінок з категорії ВПО вказали, що відповідно до досвіду пошуку роботи протягом останнього року вони зіткнулись з ситуацією відсутності чи дефіциту робочих місць за своїм фахом). У Краматорську ця проблема є більш вираженою в оцінках респонденток, які репрезентують приймаючу громаду (61% проти 25% жінок з групи ВПО).

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

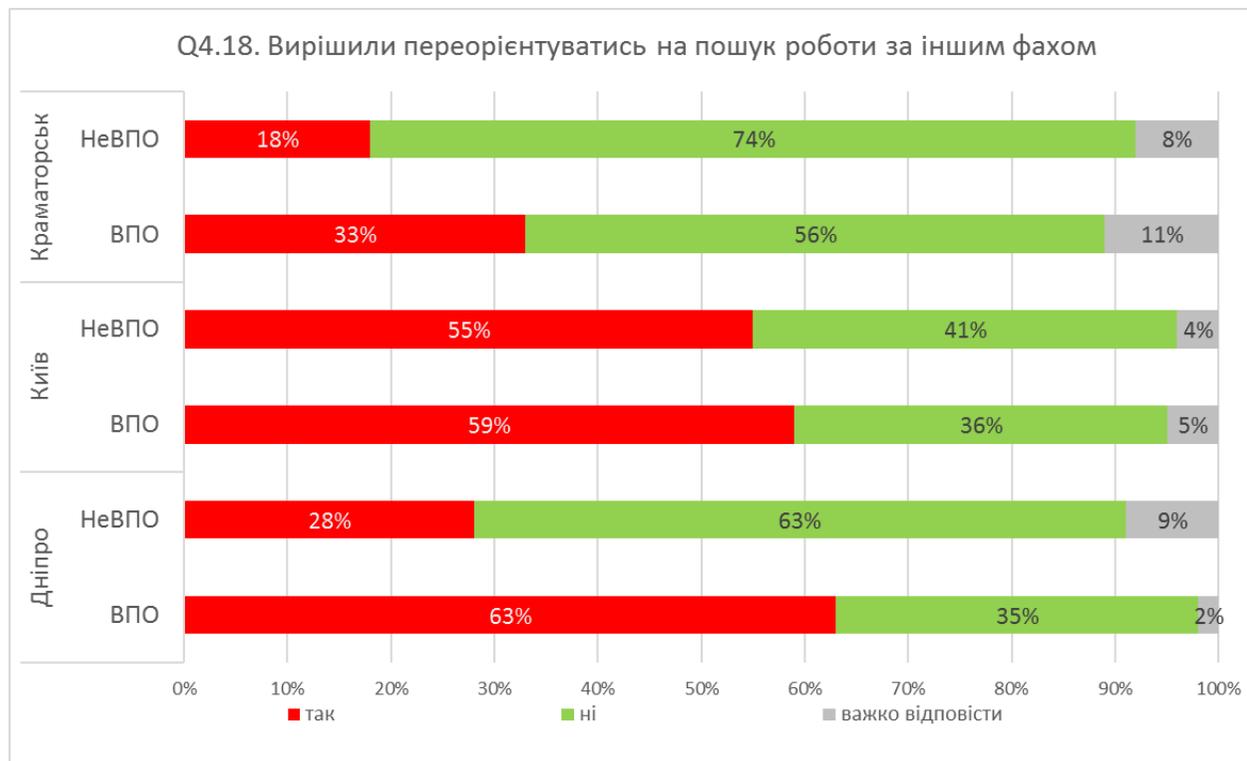

Дефіцит пропозиції "гідної" роботи, відповідно до очікувань пошукувачки

Частина розповідачок вважає, що важко знайти не будь-яку роботу, а саме таку, яка пропонує гідні умови праці, коли працівник не йде на компроміси з потребами соціального характеру. Відсутність таких робочих місць пов'язується з розумінням інтересу роботодавця, який часто теж в ситуації виживання. Ситуація розглядається як комплексна проблема, пов'язана як з загальним економічним станом так і незадовільною якістю робочої сили назагал.

<p>Поэтому, да сложно. Сложно найти – которая удовлетворение потребностей, я уже просто говорю о финансовых потребностях. И удовлетворение душевных, моральных – это уже другой уровень.</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>
<p>Я думаю, что сложно найти работу всем вообще, по многим причинам. Во-первых, потому что очень плохая ситуация с образованием в Украине. И как работодатель, и наемная рабочая сила – они не могут друг друга понять, что одни хотят получить, что другие хотят дать. То есть, это очень комплексная, большая проблема.</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>
<p>Я погоджусь, що складно, тому що зараз Україна переживає не найкращі часи, ті самі роботодавці не можуть запропонувати найкращі варіанти для людей, тому що вони хочуть отримати свою якусь певну вигоду, а ринок дуже нестабільний. Тобто, пропозиція і попит – вони не співпадають. І ми балансуємо між цими двома протиріччями. Фактично, виживаємо.</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>
<p>Роботи знайти не важко, але щоб вона відповідала твоїм очікуванням, от це що важко. Тому що саму роботу знайти – відкриваєш сайт, робота є і іди на першу попавшуюся вакансію. Ну, чесно, ну не важко. А от ту, яка б тебе задовольняла, то це дуже важко.</p>	<p><i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>

Виявлено, що значні частки респоденток в більшості досліджених груп вказали на те, що в поєднанні з пошуком роботи протягом останнього року вони вирішили переорієнтуватись на пошук роботи за іншим фахом. Так, для групи ВПО частка таких жінок складала від 30% до 60%. Найменш вираженою є в групі жінок НеВПО в Краматорську – близько 20%.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

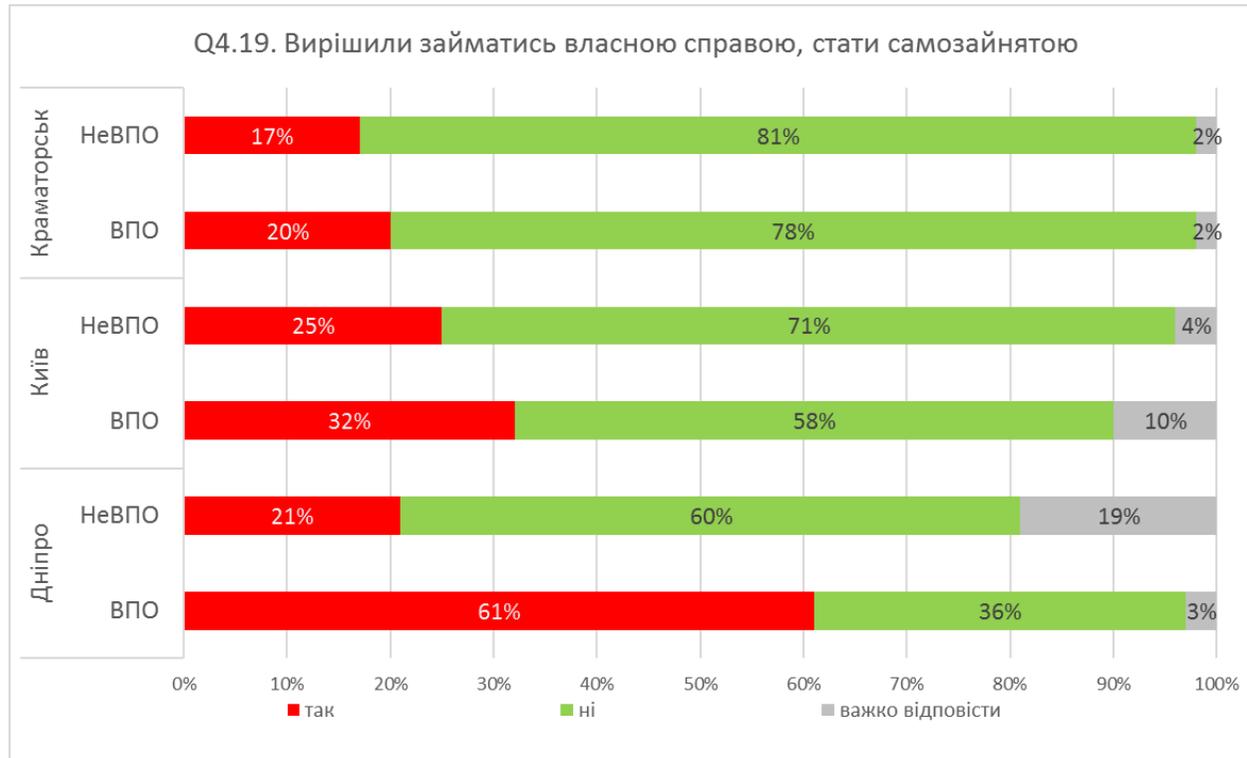

Дефіцит пропозиції з неповним робочим днем, частковою зайнятістю, гнучким графіком

Для частини жінок в пріоритеті пошук роботи з неповним робочим днем, частковою зайнятістю, гнучким графіком на які орієнтуються зокрема, як на рішення щодо поєднання сімейних та трудових ролей, або як індивідуальна стратегія економічної зайнятості.

Найти работу ненормированную, три раза в неделю, два раза в неделю. Важно	<i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i>
Вообще я просто пропустила момент, идеальная работа моей мечты. Я бы хотела работать пол дня, например. Я понимала, что такой работы в Краматорске очень мало. В основном, все предлагают с 9 до шести. Но вот это был момент, который мне не удался.	<i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</i>
Но ожидания были, большой плюс это свободный график. Я уделяю время, на 1 месте семья. Потом зарабатывание финансов, и уже после десяти вечера уделять, если это нужно.	<i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</i>

Для частини жінок (в середньому близько 20-30% у розрізі досліджених груп) ситуація коли вони не можуть знайти роботи з важливими для них умовами, пов'язана з формуванням установки на самозайнятість. Найбільш значна частка таких жінок виявлена в групі респонденток ВПО в Дніпрі – близько 60%.

Дисбаланси попиту та пропозиції для різного рівня кваліфікації: дефіцит кваліфікованих кадрів та менша конкуренція vs дефіцит робочих місць для кваліфікованих кадрів / більший попит та пропозиція для некваліфікованих кадрів vs висока конкуренція за робоче місце

Працівник з високою кваліфікацією розглядається як такий, що перебуває у вигірній позиції щодо взаємодії з працедавцем, оскільки працедавець відчуває дефіцит таких кадрів. Одночасно пропозиція для кваліфікованих працівників є обмеженою. У випадку некваліфікованої робочої сили кількість робочих місць є достатньою проте присутня перенасиченість ринку тими хто пропонує свої послуги працівника. Тому це сприяє високій конкуренції за «кращі» робочі місця для низької кваліфікації, та дає більше «простору» для відбору працівників роботодавцем.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

<p>Если говорить о неквалифицированном труде – да, эту работу найти легче, но это очень тяжелая работа, это работа на износ, не каждый на нее готов, не каждому позволяет здоровье, возраст, всё, что угодно.</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>
<p>Если ты являешься узким специалистом в востребованной сфере, то из-за тебя работодатель начнет драться. Им всё равно возраст, пол, - если узкая специализация, которой не хватает.</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>
<p>Почему-то я думала, да, что если ты специалист, то это не составит никаких проблем. Ну, я очень глубоко ошибалась.</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>
<p>Потому что я уходила со своей работы с полной уверенностью, что имея данный опыт работы, свой стаж работы и свои руки, умения, я смело найду работу с более комфортным графиком и в комфортном месте. Я ошибалась, потому что, во-первых, не предлагают такую работу или предлагают в два раза ниже уровня. Это ассистент, это медсестра, ну, гораздо ниже по образованию. Поэтому квалифицированным специалистам, мне кажется, сложнее.</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>
<p>Я не всегда была наёмным работником, у меня тоже было своё частное предприятие. И могу сказать, что кардинально по-разному мыслишь, когда ты работодатель и когда ты работник. Настолько. Вот я один и тот же человек, я и так работала и так. И хочу сказать, что, действительно, с точки зрения работодателя, я понимаю, не этот человек, так другой, придёт. У меня вакансии, ко мне люди придут пачками. Поэтому как бы вот. Ну, это не касается каких-то там должностей высокоинтеллектуальных работ. А вот такие вот обычные работы, на которые большинство ходит, к сожалению, столько желающих, что работодателям церемониться вообще не приходится.</p>	<p><i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

<p>У меня очень часто было такое, что мне говорили что я over for the fine – слишком большой опыт. Они видят – да, я могу выполнять эту работу, но через какое-то время мне станет скучно, я буду смотреть по сторонам и я уйду.</p>	<p><i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>
<p>Изредка встречаются какие-то только выпадающие из этой всей массы объявления. А остальные, допустим...Педагоги не требуются никогда и никуда. Вот в таком плане.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО//</i></p>
<p>Нет в городе вакансию, которую ты бы хотел. Желаемая тобой работа, у нас сейчас нет.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</i></p>
<p>В принципе, оценивала положительно. У меня два высших образования, я могла бы. Просто не могла найти свою сферу деятельности пока. То есть, я во всем разочаровалась, мне все перенравилось.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</i></p>

Загалом в оцінках респонденток з Києва простежується тенденція більшої кількості робочих місць для робітничих позицій і менша для фахових, з одночасною більшою конкуренцією за фахові вакансії і меншою за робітничі.

За оцінками респонденток з Краматорську – присутній більш виражений дефіцит робочих місць, в першу чергу на фахові позиції.

Різні умови праці та трудові можливості у приватному та державному секторі

Державний та приватний сектор сприймаються як зони з різними умовами та можливостями працевлаштування. Приватний сектор розглядається як можливість отримати більший рівень зарплати, комфортніші умови праці, але з більшими вимогами з боку роботодавця, більшою інтенсивністю праці, з «тіньовими» трудовими відносинами. Державний, натомість, пропонує офіційне працевлаштування, фіксований графік роботи, соціальні гарантії, але низький рівень оплати праці.

<p>Потому что вроде как корпоративная сфера предлагает какую-то усредненную зарплату, но при этом она, конечно, требует очень серьезно. Частная сфера дает зачастую минимальную зарплату, - типа, будут смотреть, как ты развиваешься.</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>
<p>Искала работу в государственном секторе, потому что маленький ребенок, никто из частников не возьмет. Смехотворные зарплаты, 4000 грязными!</p>	<p><i>/Київ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Да. Я просто вот слушаю и думаю, это многие работали у частников, я так поняла. Частники они требуют, наверное, очень много, я не знаю. Я просто всю жизнь проработала на госструктурах, такого нет. Честно вам говорю. Я проработала на заводе, у нас так, ну да, 7.20 и ты должна быть на проходной, но до 17. Пять часов стукнуло, все по звонку по домам. И домашних работ никто никаких там не выполнял. Суббота и воскресенье это отдых.</p>	<p><i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>
<p>Коли відмовляли. Що в мене великий досвід, але в державній службі. І це було причиною відмови. «Ви дуже довго працювали, але це була державна служба. І можливо, ваш досвід не релевантний, і тому ми не можемо вас взяти в приватний сектор.</p>	<p><i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>
<p>У меня есть опыт работы с детьми, но устроится на государственную службу это очень низкая зарплата. Я приходила на собеседование, меня брали с руками и ногами, но 1500 гривен? Я понимаю, что даже за квартиру заплатит</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</i></p>

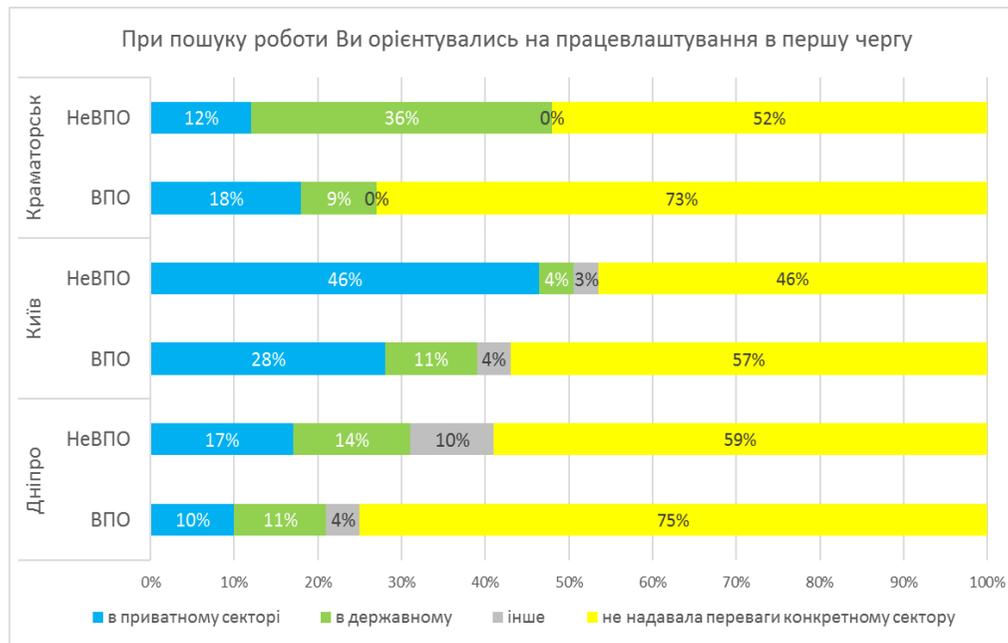

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

НЕ ХВАТИТ.

За оцінками респонденток не виявлено сильно вираженої спрямованості на працевлаштування в конкретному секторі ринку праці. Хоча для Києва вираженішою є орієнтація на приватний сектор, а респондентки репрезентантки приймаючої громади з Краматорська виявили більшу спрямованість на працевлаштування у державному секторі.

"Нормування" дискримінаційних та експлуатаційних вимог з боку роботодавця

Стратегія поведінки роботодавця на ринку праці узагальнюється до його орієнтації на людину як на «ресурс», схильністю до диктування умов праці, орієнтації на пошук працівника, який буде забезпечувати надвисоку інтенсивність праці, виконуватиме функцій не передбачені посадою, буде стало забезпечувати виробничі потреби. Такі вимоги часто носять дискримінаційний характер (переважно віковий та гендерний ценз).

Тебя используют как какой-то материал и расстаются с тобой как с отработанным.	<i>/Дніпро, ВПО, СЖО/</i>
Если дети дошкольного возраста, это всегда минус. Возраст – минус, дети – минус. Там всегда, там везде! Плюс то, что ты еще не местный.	<i>/Дніпро, ВПО, СЖО/</i>
На работу надо устраиваться молодым, красивым, с огромным стажем, чтобы тебе было двадцать лет, без детей, без пожилых родителей.	<i>/Дніпро, ВПО, СЖО/</i>
Ні. З боку роботодавця. Завишенні очікування від "соискателя". ... Не работника, а рабочую силу.	<i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i>
Просто какого-то раба ищут. Делай вот это от "а" до "я". И всё. Все остальное тебя не касается. Ты говоришь: "Как же вот это делать? Это связано вот с этим. А вот это у вас неправильно работает". - Так. Что ты лезешь?	<i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i>
Я считаю – все говорят, трудно – если есть желание и ты готов на любые условия, то нетрудно найти работу. Если ты хочешь работу, просто тебе нужны деньги, и человек готов на всё – он без проблем найдет сейчас	<i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

<p>Всё зависит от специализации. У меня друг, мы вместе с ним приходили на кондитерскую фабрику - фасовка. Меня взяли, его - нет.</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>
<p>Само общество такое. При одинаковой специализации, даже при одинаковом возрасте, будет мужчина и женщина - возьмут мужчину. Как-то вот.</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>
<p>Конкуренция возросла. Можно выбрать и по возрасту, и по цвету волос, по росту, по всему! Вот я сижу, работодатель со своими капризами. Черт те что у меня в голове, вот так я и рассуждаю! Вот редко кто вот так...Не смотрят откуда ты, а смотрят конкретно что ты умеешь делать. Но это редкость. Нацеленность на результат.</p>	<p><i>/Київ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Ты должен не болеть, не стареть, без детей.</p>	<p><i>/Київ, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>У меня в этой же теме, только у меня инвалидность. И та же самая песня. Нужно хотя бы раз в год лечь в больницу, это больничный. Соответственно, это одна из первых причин.</p>	<p><i>/Київ, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>Все хотят платить мало, а получать много.</p>	<p><i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>
<p>Очень часто бывает, когда ты ищешь работу, они два в одном получается, что ты ещё какую-то дополнительную должен делать работу. Хотя за дополнительную работу нужно чтобы она оплачивалась отдельно.</p>	<p><i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>
<p>3 дитиною маленькою важко. Вообще не берут никуда. Никуда не берут. С возрастом под 50 тоже тяжело. Без опыта.</p>	<p><i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

<p>Я даже вам скажу, что я вчера зашла в это красивый, чистый, европейский хлебный ларек и спрашиваю даму: - А как вы работаете? - Я работаю две недели с 7-ми утра до 10-ти вечера. «Писи-каки» у нее, извините, за углом. Она и убирает, и делает инвентаризацию, и считает. И всё это с 7-ми утра до 10-ти вечера за зарплату 170 гривен в день. И это – вокруг и везде. Я вообще в шоке.</p>	<p><i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>
<p>То есть, тут палка о двух концах. Опыт - с одной стороны. А с другой стороны – возраст. Сейчас я просто понимаю, что для каждой специальности есть определенный критический возраст.</p>	<p><i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>
<p>Да, и большие запросы, так сказать, к этой зарплате. Я ж говорю, 30 гривен в день с 8 до 8, 12 часов, за 30 гривен.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Когда звоню по объявлению я всегда спрашиваю, есть ли у вас возрастной ценз? Я знаю сколько мне лет. И то, что мне бы подошло по роду деятельности, самый старший возраст который я находила, 45. И все.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО//</i></p>
<p>Да, возрастной ценз существует везде.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО//</i></p>
<p>Мне кажется, работодатель как-то...Хочет, чтобы человек работал на максимум, на 100% выжимался как лимон. А платить минимум. Сейчас многие работодатели в этом заинтересованы, наверное. Это лично мое мнение.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО//</i></p>
<p>Вы знаете, я подходила к поиску работы так. Во-первых, на счет фонда занятости. Рассчитывала, что мне что-то предложат. У меня довольно большой опыт работы по специальности. Потом, я по натуре оптимист, руки и ноги у меня есть, башка вроде бы как не совсем дурная. Прокормить я</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО//</i></p>

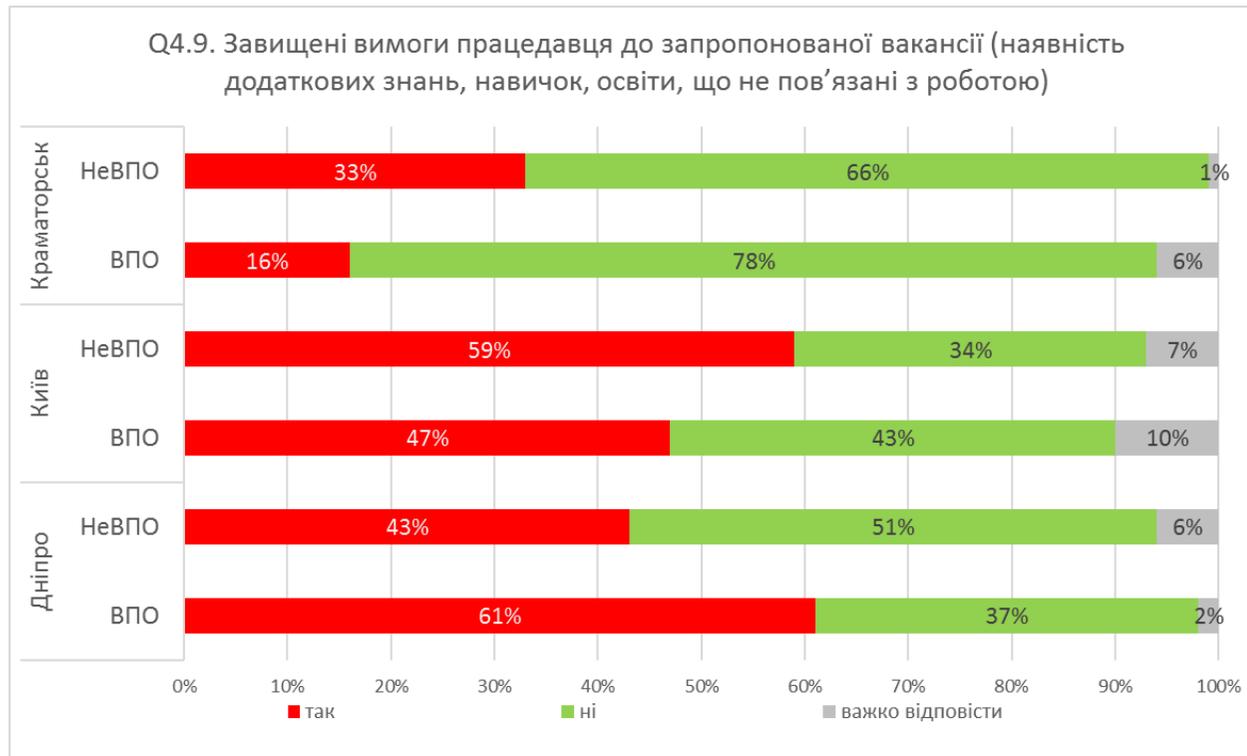

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

себя должна в любом случае. Ну вот. В фонде занятости не предложили ничего, объявления опять же, предел 45 лет.	
Берут на одну вакансию, а ты вынужден выполнять 2. Если тебя брали продавцом на работу, то ты не уборщица, это точно. То есть, там должен быть нанят человек, который убирает помещение. Ну это как пример. А там уже как договоришься.	/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//

В оцінці цього фактору на другому етапі дослідження виявлені значні частки респонденток з обох груп в Києві та Дніпрі.

Корупція та протекціонізм

Взаємодія на ринку праці сприймається як така, що не позбавлена корупційних практик, як умови отримання «кращих» місць праці.

Більш корумпованим сприймається державний сектор зайнятості.

Если очень хорошая работа, оплачиваемая, такая востребованная, то эта взятка надо.	<i>/Дніпро, ВПО, СЖО/</i>
У меня именно конфликт был из-за того, что вроде бы выдвигают, а потом это оказывается ложью. И берут на работу, извините, толи своих сестёр, братьев, родственников. Или родственников, а тебя увольняют, единственного по профилю подходящего сотрудника.	<i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i>
Просто я знаю, что по моей специальности, что медицина это настолько коррумпированная структура, что там, вот как ходили вы в департамент образования, то же самое, если бы я пошла в наш облздрав. Ставок нет, всего нет, все сидят, всё между собой распределено. Не пробиться. Я работала в госструктуре, поэтому я знаю как это работает. То есть, знаю, что это будет бесполезно.	<i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i>
Были ли такие ситуации, когда вы чувствовали, что вам диктуют условия работы? Когда ты приходишь по объявлению, скорее всего да. Если по знакомству, то другое отношение.	<i>/Київ, ВПО, не СЖО/</i>
У меня было несколько случаев. Один раз мне как бы отказали, якобы, что я им не подхожу. Потом я узнала, что просто на моё место взяли там родственника начальника или кого-то там. Такое было.	<i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i>
Поэтому везде коррупция, я вам хочу сказать. Полы мыть чтобы устроится в больницу, в детское отделение, надо заплатить взятку. Даже не на такие уж и престижные специальности, а что-то более-менее, тепленькое местечко,	<i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО//</i>

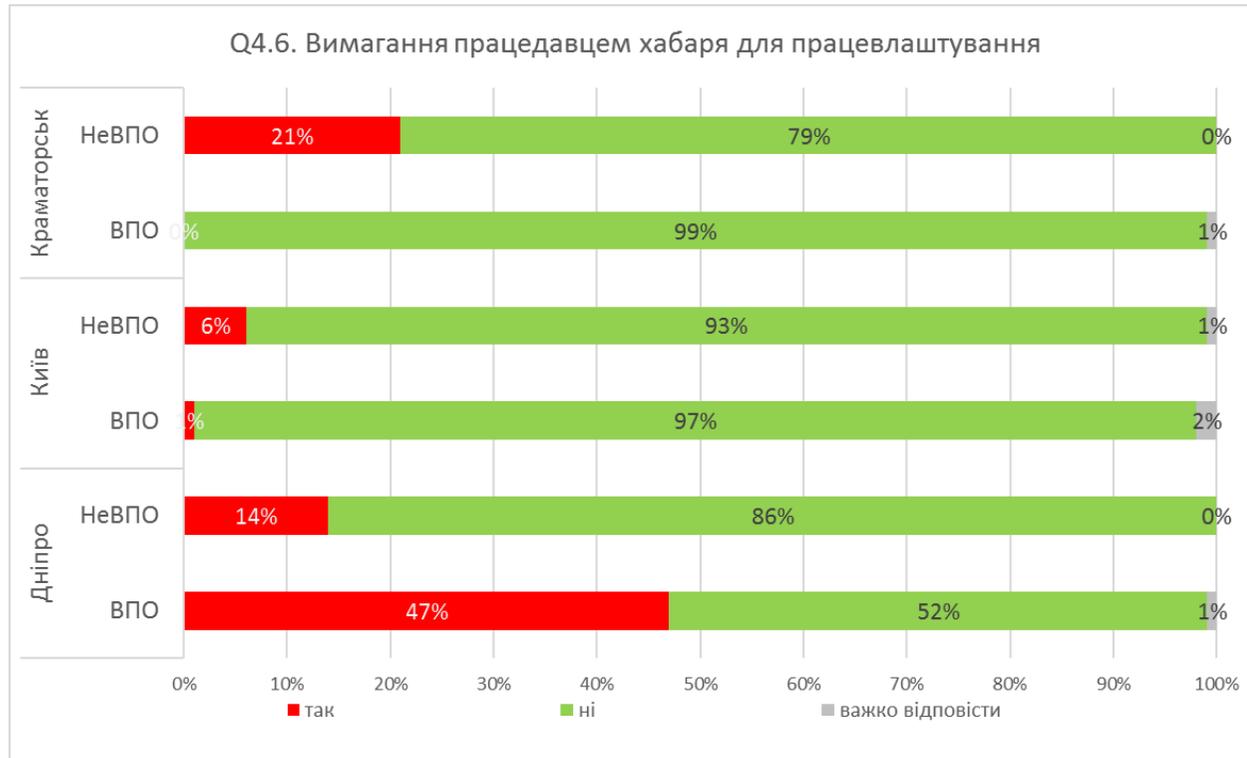
USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

надо все равно кому-то чего-то подмазывать.	
А! На одном собеседовании мне сказали, что эта вакансия стоит определенной суммы денег... Да. Говорит «ты же понимаешь»? - Это была гос структура? - Естественно! (смеются) Тут 100%. И кстати, сумма была довольно таки высокая.	<i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</i>

В оцінках респонденток опитаних на другому етапі дослідження, незначні частки респонденток вказали на те, що в їхньому досвіді пошуку роботи протягом останнього року вони стикались з ситуацією вимагання хабаря працедавцем.

Дніпрі 47% респонденток з категорії ВПО вказали на те, що при пошуку роботи виникали ситуації вимагання хабаря.

Порушення законодавства, неофіційне працевлаштування, махінації та обман і відчуття правової незахищеності

Загалом пошук роботи на ринку праці пов'язується розповідачками з ризиками пов'язаними з недоброчесністю працедавця. В одних випадках вона може проявлятися у відкритому порушенні прав та гідності найманого працівника, що одночасно поєднується з відчуттям правової незахищеності у таких ситуаціях. Також розповідачки вказують на ризик стати жертвою махінацій на ринку праці, покликаючись як на досвід пошуку роботи інших, так і свій.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

<p>Ну да, описывають так, что вроде бы ты приходишь, всё хорошо, а потом оказывается, что там нужно заниматься холодными звонками или чем-то подобным, привлечь людей. То есть, могут написать вакансию на психолога, на администратора, на ещё что-нибудь и не говорят о том, чем надо заниматься. Ещё я встречала такие варианты, когда требовали деньги за обучение.</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Тобто, немає законів, які мене захищають у цій ситуації, коли я приходжу. Чи можу я звернутися до суду, якщо мене образили? От, наприклад, я, як жінка. Можливо, в мене немає дітей. Можливо, в мене немає чоловіка. Чому мене питають - чи не плануєте ви в найближчі два роки народжувати? Це моє особисте, це моє приватне життя, яке не має значення. Я думаю, що закон України повинен захищати</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>
<p>Тому що жінок часто не хочуть. Тому що кажуть, що ти підеш в декрет. Прямо. В мене був випадок, коли мене напряму питали, а ви не беременна? От прямо мене в педагогічному коледжі спитали, а ви не вагітна. Тому що я ж піду через пару місяців в декрет і все прекрасно. І це дуже, я вважаю, це проблема в роботодавці. Тому що от цей момент з роботодавцями ніхто його не контролює по суті.</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>
<p>Если тебя увольняют задним числом, в моём случае, как я была уволена, пойти в суд и быть уверенным, что суд будет на моей стороне и наложит штраф на этого работодателя и мне компенсирует. Даже при не разрешении, останусь я не останусь, но то, что он мне финансово хотя бы и морально компенсирует.</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>
<p>Я много знаю случаев, когда обманывают людей. Поэтому я не везде рыпаюсь. Уже опыт есть. Когда у меня знакомая устроилась кладовщиком, а ей через две недели сказали, а у неё опыт работы, она всю жизнь работала, а ей сказали, нет, вы нам не подходите. То есть, люди берут, делают типа пробный срок и без зарплаты выгоняют людей, не платя. Или, там, на столбах висит объявление, что миллион вам дадим,</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

что-то там будете делать. Конечно, это...	
Но столкнулась с тем, что работодатели нечестные. Брали с оформлением, а в результате я была оформлена меньше 4 месяцев. Короче говоря, украли стажа почти год.	<i>/Київ, ВПО, не СЖО/</i>
Да, дотримання закону. Потому что очень часто, да, люди приходят на одни условия, а приходится соглашаться с другими и терпеть это всё. И когда ты увольняешься, то в итоге ты боишься рот открыть, чтобы тебе хоть бы заплатили	<i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i>
Всё-таки чтобы на работе соблюдались нормы КзОТ, когда тебя принимают на работу и когда тебя увольняют с работы, чтобы соблюдались эти правила	<i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i>
Да, работа вот так есть, вот вакансии на рынке труда. Но не для того, для чего, допустим, она нужна мне. Никто тебя оформлять там не будет официально. Естественно, ты уже не будешь ни социально не защищён, ни от чего.	<i>/Краматорськ, ВПО, не СЖО/</i>
Вот вы говорите по поводу того, что мы не знаем своих прав или ещё чего-то. Подождите, мы знаем, что незаконно нас не брать, потому что нам уже более 35 лет. И что дальше?	<i>/Краматорськ, ВПО, не СЖО/</i>
Не имеют право, но они скажут, что просто, что вы не подошли. Они не назовут причину. Всё. И они тут уже не нарушили закон. Они не назовут причину почему так.	<i>/Краматорськ, ВПО, не СЖО/</i>

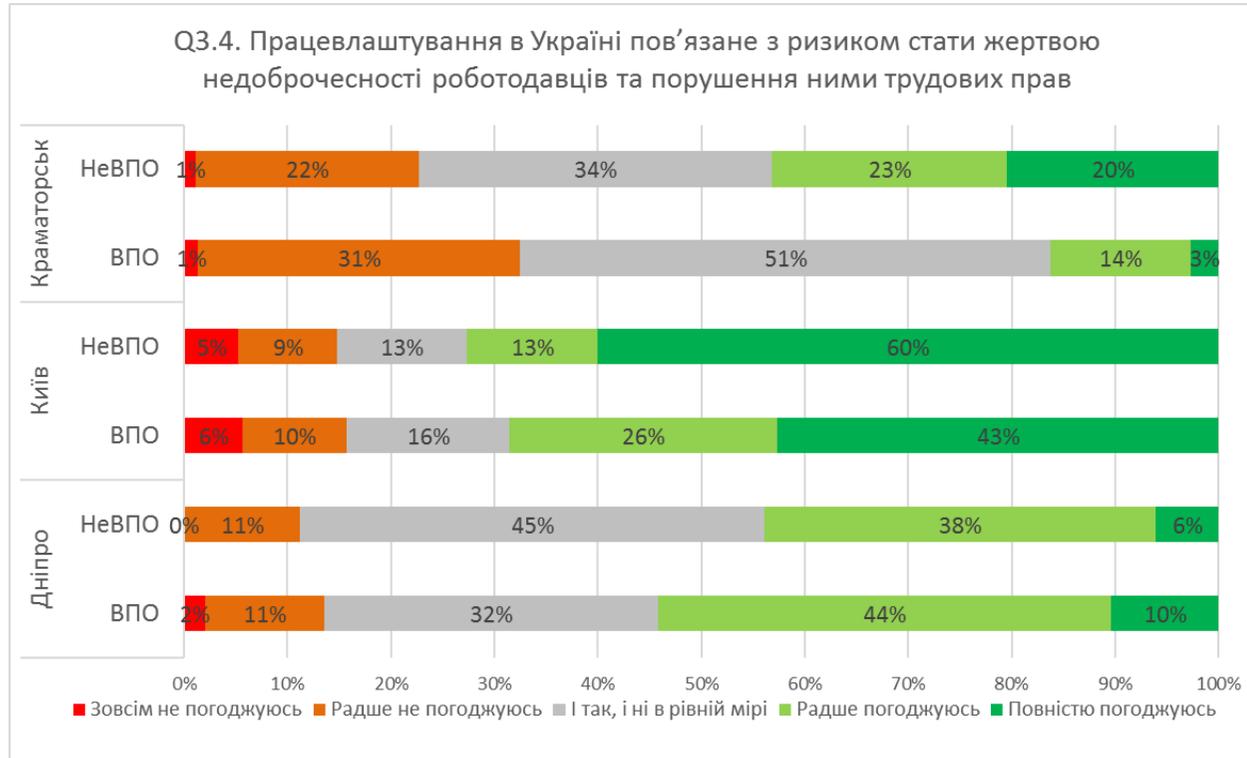

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

<p>Но, например, с супермаркетами я не связывалась однозначно, потому что я сама с ними работала, я знаю что это за богадельня и как там платят за их труды и как потом нужно там, и что у них, ну, все видят их лицевую часть, а я видела что творится у них с изнанки и знаю что у них творится с изнанки. Поэтому супермаркеты это однозначно было. Даже никогда, ни разу не позвонила, как бы там тяжело не было искать.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Мы пришли к несоблюдению законодательства, просто-напросто. Работодатели как-то на него смотрят, как будто сами не болели и детей не растили.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО//</i></p>
<p>Вот мы все говорим, если бы государство наказывало, если бы заставляло брать. Но мы же ничего не можем в этой ситуации сделать.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО//</i></p>
<p>А еще многие хитрят. Берут человека на испытательный срок без оформления, он отработал месяц... А ему говорят вы не подходите. Работа идет у хозяина, но зарплаты тебе нет, ты мне не подходишь.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО//</i></p>
<p>Если тебя не взяли на какую-то работу по твоей гендерной принадлежности, нужно это просто так не оставлять, бороться до конца. И всему миру потом рассказать, что такой факт существовал и это несправедливо. Об этом должны знать, и это не должно оставаться без реакции. - На самом деле практика показывает, что суд ничем не поможет. И даже если прийти и разбирать этот вопрос, это сложно очень. Недоказуемо.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</i></p>
<p>Да, мошеннические объявления. Которые не действительны. Не соответствуют тому, что должно. Специально так делают.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</i></p>

Згідно оцінок на другому етапі дослідження найбільш виражено перспектива стати жертвою махінацій на ринку праці проявляється у відповідях респонденток з Києва.

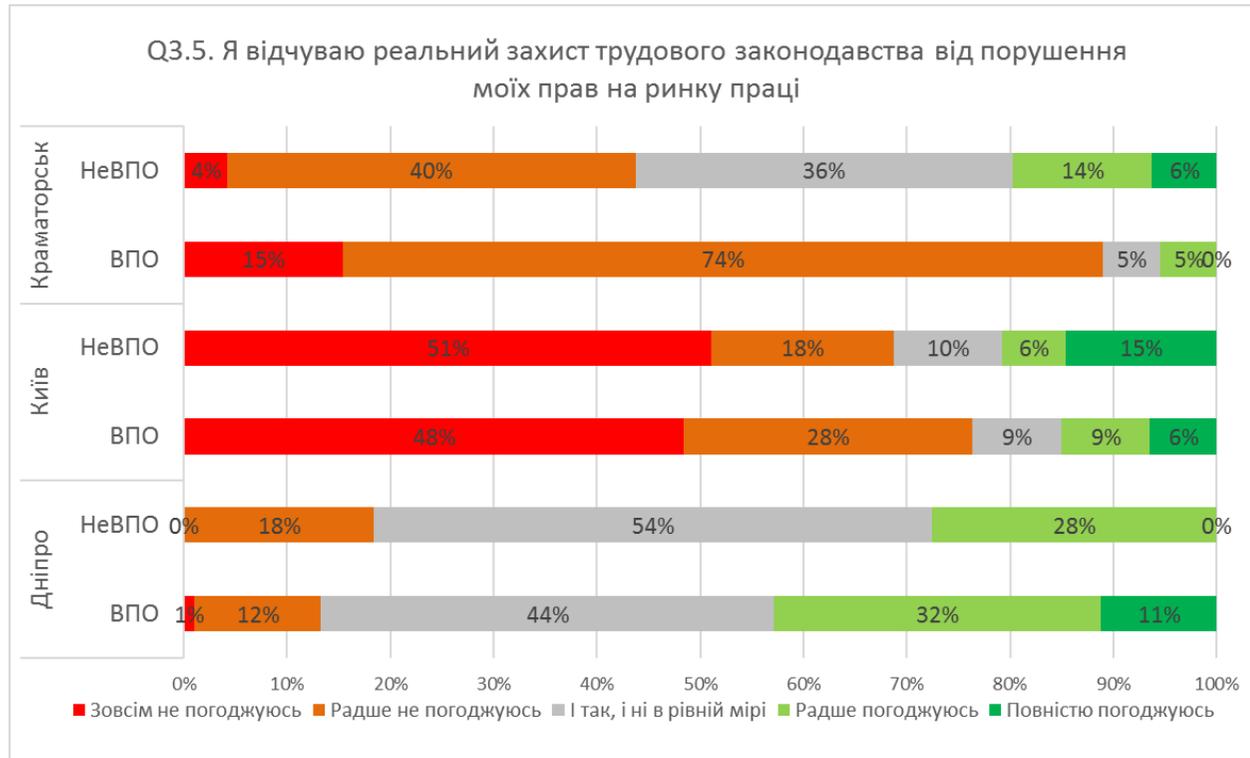
За оцінками респонденток, більша частка загалом не відчуває захисту трудового законодавства від порушення їхніх прав на ринку праці.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ

Орієнтація працедавця на готового працівника / спеціаліста / відсутність у пошукувачки досвіду роботи

Відповідно до свого досвіду пошуку роботи та попереднього досвіду працевлаштування розповідачки як окрему проблему виділили те, що працедавець назагал не готовий розвивати працівника, а орієнтується на тих хто вже і зараз може виконувати потрібну роботу. Такі установки працедавців мають наслідком те, що людям без досвіду роботи важко почати старт кар'єри, працедавець «тяжіє» до «перекладання на плечі працівника» необхідність перекваліфікації чи розвитку певних навичок.

<p>У меня самая главная сложность сейчас это то, что туда куда я хотела бы пойти...допустим, по своей специальности работать. У меня просто формально нет опыта вообще. Из-за этого, ком не отношение такое как бы. Несмотря на то, что я еще и курсы дополнительные заканчивала, у меня есть образование в сфере маркетинга. HR смотрят чисто на формальность. Они не смотрят на потенциал человека, что он способен к обучению. Из-за такого вот отношения. Или требуется 5 лет опыта работы, а у меня его 2. И чисто из этой формальности. Мне кажется, на это смотрят типа «ой, 2 года опыта работы – отмечаем». Поэтому я не могу найти новую работу.</p>	<p><i>/Київ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>А коли ти приходиш, на тебе дивляться от такими очима. Ні, з 9 до 18, без досвіду – ні, хто ти взагалі така і чого ти взагалі сюди прийшла. Тобто можливість переглянути вимоги в залежності від того яка людина сама є. Може я швидко вчуся і може я зараз вам вашу роботу за три дні буду виконувати.</p>	<p><i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>
<p>У меня был опыт, я ходила на собеседование в компанию, которая занималась продажами, - мне отказали, это действительно проблема, потому что не хотят брать студентов. В том плане, что они уделяют много времени учебе и не могут на работе углубиться полноценно.</p>	<p><i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

<p>Есть предложения по поводу работы, достаточно интересные. Когда я выложила свое резюме на сайт, в поисковике – мне стали писать люди из рекрутинга, эйчар-менеджеры тех компаний, в которых я проходила собеседования когда-то, лет 5-6 назад, 2 года тому назад. Они: «О! А что случилось? Вы ищите, вы в поиске. А давайте попробуем?». Я же говорю, что это как раз тот период, когда уже мой опыт позволяет – не я ищу, а меня волонтерят, так скажем. С одной стороны, это приятно. И сейчас мне гораздо легче найти работу, как ни странно, именно по связям.</p>	<p><i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>
<p>Наличие опыта работы. Вот, например, я отучилась на бухгалтера, курсы прошла и я не могу устроиться, потому что везде минимум два.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Если уже ты нужен как специалист, тогда уже другой расклад идёт</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Я надеялась, что хоть что-то, но найду. По возрасту я подхожу, все нормально. Проблема возникла в том, что нет опыта работы.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>Бухгалтерских. На одном предприятии одна программа, на другом – другая. А с какими вы работали? С такими-то. А у нас такая, вы ее знаете? Нет. Вы нам не подходите. Обучать вас никто не будет. Именно так это и происходит.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО//</i></p>
<p>Просто я здесь живу, в Краматорске, а знакомые у меня в Артемовске. И просто после этого всего, то что началось, у многих предприятий упала рентабельность, началось сокращение. У меня много, очень много знакомых осталось без работы. И они не могут найти работу по профессии. Потому что даже если какие-то есть работы, то там сумасшедшие требования. Нужно быть...Все-все-все должен человек знать. Прийти, посадили за компьютер и человек должен начинать работать.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО//</i></p>
<p>Даже если есть опыт, переквалификация нужна. А после переквалификации опять нужен опыт. Ты учился. А опыт у</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, СЖО/</i></p>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

тебя есть? Нет опыта – до свидания.	
Нет, я говорю о том, что человек окончил какой-то вуз, получил специальность, у него радужные ожидания и он выходит в мир, а его там никто не ждёт с его дипломом.	<i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i>
Даже взять молодых специалистов. Требуют опыт работы! Не год, а вот 3, 5. Ну как можно найти работу? К примеру, когда я только получила высшее образование...Просто смешной момент получился, я вам расскажу. Когда я только училась: вам нужно высшее образование, чтобы у вас был диплом. Когда у меня было высшее образование и был диплом, опыт работы хотя бы 3 года. Ну как вот можно, допустим, идти с надеждой в поиске работы, когда вот так говорят? Что вы нам не подходите, извините.	<i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО//</i>
При том, у меня есть высшее образования. Но без опыта не могу. Я проходила практику, знаю об этом, очень быстро учусь. Но ни один банк мне не перезвонил.	<i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</i>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ

На другому етапі, було зокрема виявлено значні частки респонденток в кожному місті (окрім ВПО в Краматорську), які вказали на те, що їм відмовляв працедавець з причини відсутності досвіду роботи.

Орієнтація працедавця на "поліфункціонального" працівника / Завищені вимоги до вакансії

Ще одним проявом дискурсу «працівник як ресурс» є випадки орієнтації працедавців на те, що від майбутнього працівника очікують виконання обов'язків, чи функцій, які часто виходять за межі тої вакансії яка пропонується, чи спеціалізації пошукувачки. Розповідачки зазначили, що стикались з ситуаціями, коли вимоги до вакансій є завищеними, і сприймаються як необґрунтовані.

Т.е. один за десятерых ты замещаешь. Если ты не умеешь делать десять работ одновременно, значит, ты неквалифицированный человек и на твое место найдется другой.	<i>/Дніпро, ВПО, СЖО/</i>
Вот не знаю, я сталкивалась с таким, что работодатель, как я поняла, просто искал какого-то волшебника, который на своем горбу привезет в рай. И вот креативность. Так подождите!	<i>/Київ, ВПО, не СЖО/</i>
Потому что требований такая куча, что в 25 лет это иметь просто не реально.	<i>/Київ, ВПО, СЖО/</i>
Да. Есть ещё такой момент, что сейчас все стараются, то, что я просматривала вакансии, пытаются за маленькие деньги найти универсального, который совмещает несколько должностей сразу.	<i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i>
Особенно ищут секретаршу 20 лет с сорокалетним стажем, опытом работы. Какое-то, действительно, вот несоответствие. Студент приходит, опыта нет, значит, не годен, а образование есть. А вот мы, допустим, 35 плюс, опыт есть, но не подходит, я не знаю что там.	<i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i>
Дворник должен быть с высшим образованием.	<i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

<p>Нет, очень часто ты читаешь в объявлении и как бы ты уже не звонишь, потому что у тебя нет высшего образования. Хотя должность, скажем, даже продавец-консультант с высшим образованием. То есть, ты уже не будешь звонить на этот телефон.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, не СЖО/</i></p>
--	--

"Дисфункційність" центру зайнятості

Центр зайнятості у оцінках розповідачок переважно описується, як бюрократична структура з тривалими та виснажливими процедурами. Фактично, центр зайнятості виконує радше функцію соціального захисту (отримання допомоги по безробіттю), але не виконує функцію працевлаштування. Розповідачки вважають, що для пошукувача роботи (особливо з вищою освітою) в Центрі зайнятості відсутні вакансії, загалом робота працівників центру є дуже формальною. Хоча окремі розповідачки зазначали, що бачать користь в курсах та програмах перекваліфікації, які пропонуються Центром зайнятості.

<p>Предлагали только общественные работы. И то, они у нас были, но уже заняты. Ни одной конкретной, ни одного конкретного предложения не было (про Центр Зайнятості).</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Поиск работы начался. Я в центре занятости была. Ничего нормального там не предложили, потому что нет такого образования. Предлагали младшей медсестрой в шестую больницу на 1300 «грязными» деньгами.</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>Ну, никак. За все время моего стояния там - два или три раза мне дали вот эту бумажку, направление. Один раз я пришла, сказали: "А мы уже никого не ждем. Зачем нам вас прислали, непонятно". Другой раз сказали, что "нам вообще нужна другая специальность, чего вас прислали?". В общем, было такое, чисто для отмечания бумажек.</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>
<p>Да, Центр занятости - это абсолютно бессмысленное мероприятие в поиске работы, если у тебя есть высшее образование</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

<p>Я думаю, мабуть я вчинила не досить розумно, я не пішла до центру зайнятості, я одразу пішла по знайомим. Очень разумно. Вам бы там всё равно ничем не помогли.</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>
<p>Я чула багато дивних історій про те, що там відмовляють, що ти висидиш по 1,5-2 роки і я подумала, що може не варто. Хоча, може, я була і не права, може мені б допомогли там, я не знаю.</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>
<p>По поводу центра занятости. Потому что я лично сталкивалась. Во-первых, у меня такое впечатление сложилось, что эта система создана так, чтобы тебя отсюда вытолкнуть. Ты там никому не нужен и никто тобой заниматься не будет. Нате вам список, ездите по городу, катайтесь. Из тех работ, которые вам предлагают, пусть вам напишут почему они вас не берут. Во-первых, работы предлагают хуже некуда. А в принципе, на тот момент, когда я столкнулась, а за что я буду ездить по городу по всем этим инстанциям, чтобы получить подпись, что от меня отказываются, на той работе, которую в центре занятости мне предлагают. О том, чтобы там, говорят, что вам дадут пособие, даже речь не шла. Что-то там было так, что я должна была какое-то время покататься, и если меня не возьмут, то тогда, может быть, мне там чего-нибудь дадут.</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>
<p>Почему интернет, а не центр занятости, наверное, потому что центр занятости это работа формальная, они не выполняют свою работу.</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>
<p>И ты понимаешь, что это ещё один барьер между тобой и работодателем. Работодатель ещё на тебя посмотрит как, а тут ещё какие-то барышни, которые только раздражают, честно говоря. Интернет меньше раздражает.</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

<p>В отчетности, которые проводит государство. Они пишут, что будто бы проводят курсы. Но фактически, они людям не достаются. Невозможно, не знаю кто их проходит. А заявлен был перечень. (про Центр Зайнятості)</p>	<p><i>/Київ, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>Срок сколько ты стоишь на бирже закончился раньше, чем эти курсы начались. А они говорили: они начнутся в ноябре, они начнутся в декабре. Еще группа не сформирована...А у меня закончился срок, сколько я могу стоять на бирже.</p>	<p><i>/Київ, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>И решаем вопрос с центром занятости, потому что у нас как бы такие законы очень интересные, забавные. Там есть курсы, но которые мне не подходят, к сожалению. Или хочешь не хочешь, а надо для того, чтобы субсидию оформлять. Вот как-то у нас так.</p>	<p><i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>
<p>А по поискам как бы, графический дизайнер в центре занятости мне сказали, вы что, у нас тут больше десяти лет таких вакансий не возникало. Мы даже не знаем что вам предложить.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>В ЦЗ я стояла на учете. Но ЦЗ не эффективен абсолютно. Это просто...(усмехнулась). Там ничего они не могут предложить, кроме семинаров, тренингов каких-то.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>На биржу поехала сразу, мне сказали пока нет, но я же искала несколько раз уже через биржу. И последний раз я искала 9 месяцев, биржа ничего не могла.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО//</i></p>
<p>На данный момент я стою на бирже. Дверь открываешь в кабинет: А как у вас идут поиски работы? Девочки, товарищи! Я же пришла к вам не для того, чтобы получать пособие. Вы помогите мне найти работу!</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО//</i></p>
<p>Просто лично мое мнение – в центре занятости сейчас бесполезно. Мы туда приходим, а толку никакого! Бывает туда приходят мои знакомые и с претензией говорят. А почему вы приходите, не ищите работу? Они считают, что человек сам виноват, что он не работает! Я не вижу смысла там состоять.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО//</i></p>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

<p>Просто многие предприятия делают галочку в центре занятости, что у них типа есть вакансии. Они обязаны это сделать. Но на самом деле, все равно возьмут своего человека. Да, да. Будут искать где-то отдельно. Я же говорю, бессмысленно там состоять на учете.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО//</i></p>
<p>Сначала в ЦЗ пошла зареєструвалася. Я почти год там была на учете. Ну я быстро поняла, что это как бы мне не поможет. Единственное, что они платили. Тоже был праздник. Ну а потом, Центр Занятости конечно...То, что они вообще ни разу ничего не предложили, очень много тоже занимает времени вот эти совершенно не нужные семинары, которые длятся 5-10 минут. Но ты обязательно должен пробежать. А тебе рассказывают о том, как не хорошо болеть туберкулезом (смеется).</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</i></p>
<p>Ну как я начинала после института искать работу? Я на ЦЗ стала, тогда были семинары, довольно-таки полезные. Как не попасть на мошенника, рассказывали все подробно. Это было очень интересно. И я считаю, что людям особенно в поиске работы этот семинар необходим, чтобы понять...В большом городе я и в Харькове искала работу. Можно попасть на мошенников, а потом просто не получить зарплату. Либо другие негативные стороны этой работы. Ну рассказывали где искать, как? Те советы я использовала, из ЦЗ. Но фактически, они ничем не помогли, кроме советов. Ну и помощи месяц был, 500 гривен в месяц, полгода помощь платили.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</i></p>
<p>Да, сталкивалася с этим. Много очень бумажек надо заполнять, бегать в ЦЗ. В итоге они дают эти вакансии, ты по ним идешь, а на тебя смотрят круглыми глазами: та давно уже нету! Для чего это делается, непонятно.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</i></p>

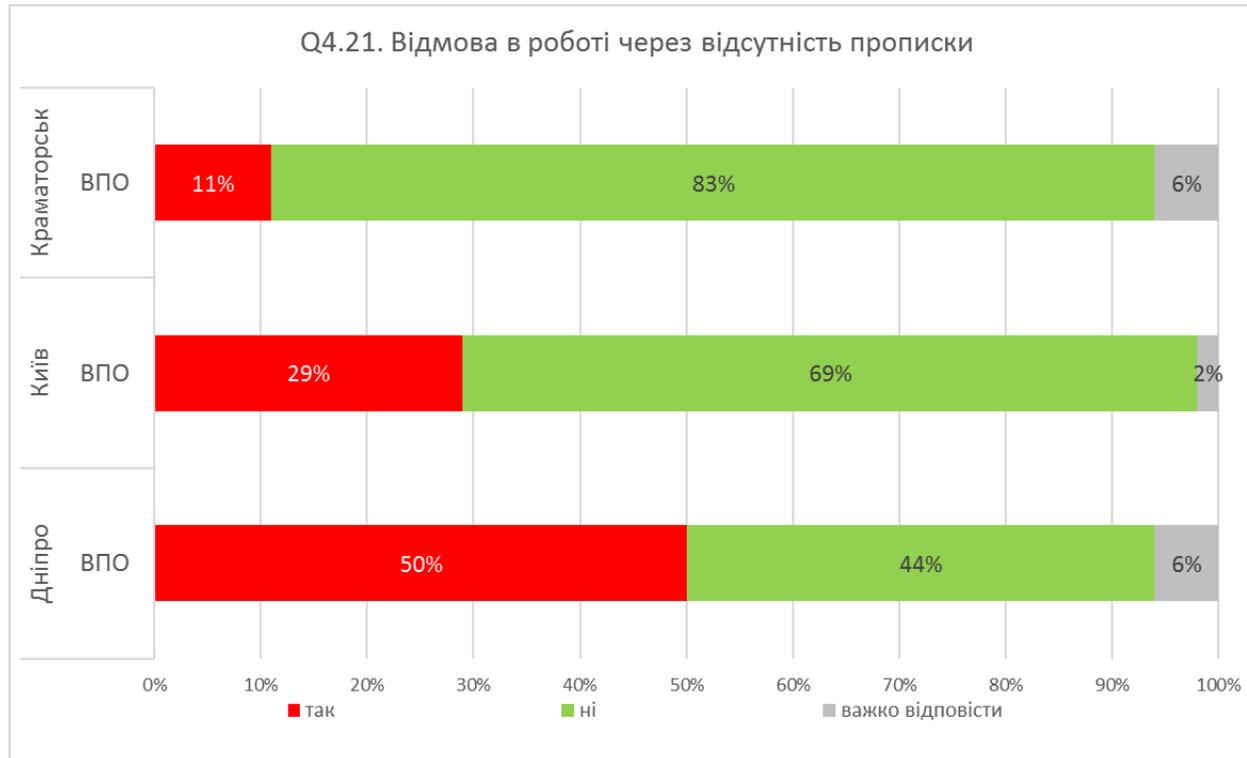
USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Формальні бар'єри

До формальних причин, які утруднюють працевлаштування розповідачки відносили випадки, коли працедавець може орієнтуватись на наявність документів, що підтверджує фах та освіту. Як формальний бар'єр до працевлаштування був також віднесений інститут прописки.

<p>Мне говорили, что потому что у вас нет днепропетровской прописки. Не сказали, потому что у вас луганская, а потому что нет днепропетровской.</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Из этой истории моей поиска работы, я ожидала, что будет как раньше. Что я смогу прийти, как у меня всегда получалось, не имея, допустим, образования нужного. Я умею учиться, я могу быстро вникнуть в суть вопроса. И мы всегда были в форме. Я работала и в газете, писала журналистику. У меня это получалось. Сейчас – нет. Сейчас вот я приходила на собеседование и образование, мой диплом, сразу смотрят мой диплом. То есть, если диплом не соответствует предлагаемой должности, несмотря на то, что в резюме я указываю опыт работы. То есть, я сталкиваюсь в отказами.</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>
<p>Институт прописки – это вообще отдельно. Мало того, что иногородний. Я сталкивалась с этим – медицинское обслуживание, это этот соцпакет, кстати – если у меня есть медицинская страховка от моего работодателя, то там не имеет значение, прописана я в городе Киеве или не прописана. Если у меня нет этой медицинской страховки и я заболела, то чтобы мне оформить больничный, - раньше это была проблема. Если я по месту жительства арендую квартиру, у меня нет прописки и я там не зарегистрирована, то я могу пойти в ближайшую поликлинику к терапевту, но выписать больничный – это еще не факт, что мне его дадут.</p>	<p><i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>

У випадку жінок з групи ВПО, то за оцінками на другому етапі дослідження більш виражено цей бар'єр працевлаштування через відсутність прописки присутній у Дніпрі та дещо менше у Києві.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

**ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ**

(!) Додатково для ВПО

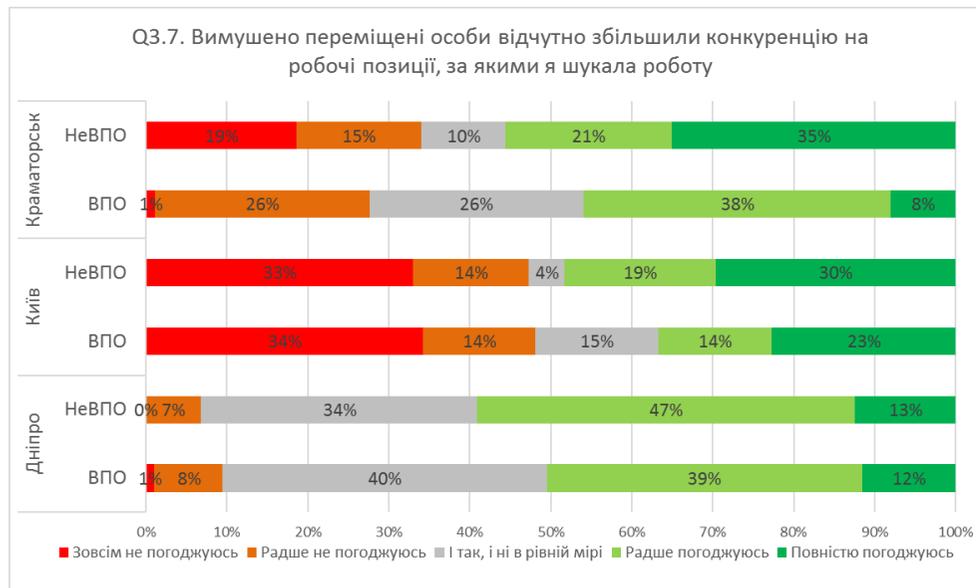
Збільшення пропозиції та зниження рівня зарплат у зв'язку з переміщенням ВПО

Ситуація переміщення ВПО пов'язується розповідачками з обох досліджених груп (ВПО та НеВПО), як фактор який насичує / перенасичує регіональні ринки праці, збільшує конкуренцію на ринку праці, та зокрема впливає на зниження рівня пропонованої зарплати. Зазначимо, що у випадку Краматорська, розповідачки оцінюють, що переселенці сприймаються як більш фахові спеціалісти у порівнянні з представниками місцевої громади.

Приехало очень много беженцев – сейчас сложнее найти работу	/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/
Сами работодатели говорят, что в связи с ситуацией на востоке с войной, очень много приехало переселенцев в Киев и на территорию Украины вообще. Они просто...меньше зарплата стала.	/Київ, ВПО, не СЖО/
Например, у меня на работе начальство умное в этом плане. Они вообще берут всех с Донецка, Луганска. А все почему? Потому что им можно меньше платить, они более хватки к работе. Поэтому у нас все с Донецка и Луганска на фирме.	/Київ, ВПО, не СЖО/
А здесь очень тяжело, здесь наплыв был большой, на работу было тяжело устроиться.	/Краматорськ, ВПО, не СЖО/
Просто есть какие-то места. Но так как люди из других регионов приехали. Тоже заинтересованы найти работу, потому что они остались без ничего. Они тоже вынуждены пойти на любую работу. Их тоже можно понять, они остались без ничего.... То есть, из-за сложившейся ситуации получился больший спрос на уже существующие вакансии.	/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//

<p>Ну да. И допустим, те которые...Когда я устраивалась, девочки которые приехали с Донецка, у них есть опыт, они работали в банке, перевелись туда. И естественно, их в первую очередь возьмут, нежели меня без опыта работы. Хотя, я краматорчанка.</p>	<p>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</p>
<p>Да, я с таким столкнулась. Что переселенцы начали сразу же работать в банках. Укрсиббанк мне так и отказал. «У нас есть девушка которая более опытная, из Донецка». Они ей сняли квартиру.</p>	<p>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</p>

В кількісних оцінках на другому етапі близько 40-50% респонденток з групи НеВПО в кожному місті погодились з тим, що переселенці відчутно вплинули на конкуренцію за робочі місця.

Інша структура ринку праці в регіоні переселення, як обмеження при пошуку роботи для ВПО

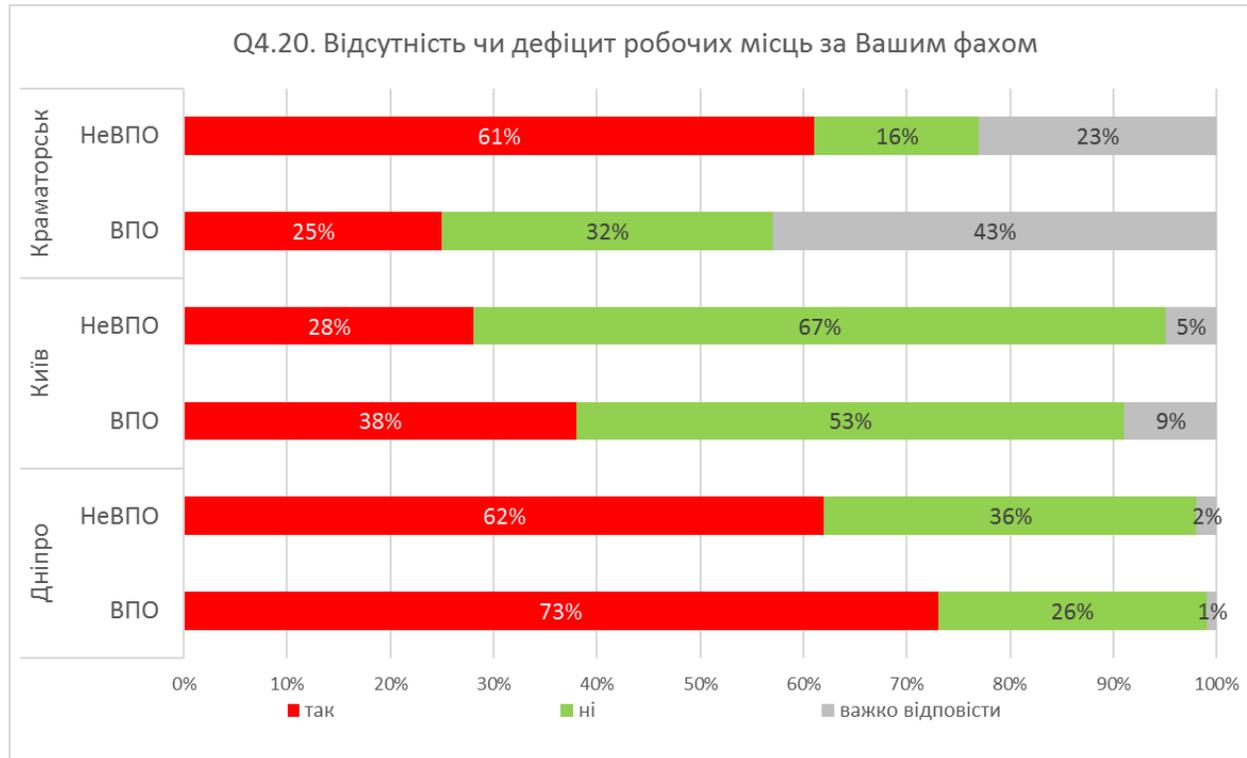

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Окремі розповідачки з групи ВПО зазначали, що в їхньому регіоні інша структура економіки та як наслідок потреби ринку праці, і у ситуації переселення у регіон в якому структура ринку і потреби ринку праці інші, попередня професія та досвід виявляються неконкурентними, а часто й непотрібними.

Потому что мужские специальности тут востребованы. И оплачиваются. Физический труд.	<i>/Дніпро, ВПО, не СЖО/</i>
Я думала, что нам как переселенцам предлагают эти маленькие зарплаты, а оказывается – здесь там оно и было. У нас в Донецке получали в 2-3 раза больше на той же работе, чем здесь	<i>/Дніпро, ВПО, СЖО/</i>
Дело не в том. Дело в том, что рынок по профессиям Донецка и по профессиям Днепропетровска намного отличается. Если в Донецке одни шахтеры, то здесь шахтеров не принимают.	<i>/Дніпро, ВПО, СЖО/</i>
Да, это как в большой деревне искать работу. Ну, как бы кроме сельского хозяйства в деревне нет ничего. Поэтому так и здесь. Есть три завода и всё. А дальше торговля остаётся и больше ничего.	<i>/Краматорськ, ВПО, не СЖО/</i>
Вот та же офисная работа. Здесь люди по большей части рабочие, здесь заводы. Потому что если Донецк оживал, например, в девять, да, в девять шли на работу, по большей части, в шесть – с работы. То здесь в девять выходишь и здесь уже можно сказать ау и тебе откликнется, потому что никого. И я когда-то вышла в семь и такое ощущение как зомби, толпы идут на эти заводы.	<i>/Краматорськ, ВПО, не СЖО/</i>
Ну, потому что здесь, по крайней мере, потому что больше, да, рабочих профессий и больше мужских профессий, собственно говоря. Даже водителей.	<i>/Краматорськ, ВПО, не СЖО/</i>
Я тоже оператор высшего разряда. А оказалось, здесь даже котельных нет.	<i>/Краматорськ, ВПО, СЖО/</i>
Никакой промышленности, ничего нет.	<i>/Краматорськ, ВПО, СЖО/</i>

Проте в кількісній оцінці в телефонному опитуванні дефіцит робочих місць відповідно до фаху респондентки найбільш виражено проявився у Дніпрі (але не лише для ВПО, але й для жінок приймаючої громади).

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Обмеження в пошуку роботи пов'язані з статусом ВПО / переселенням

Статус ВПО має наслідком і ряд складнощів, які пов'язані з формальними процедурами, такими, як довідка про реєстрацію, постійне переоформлення переселенців, тривалі терміни та суперечливі процедури оформлення необхідних документів, боргові зобов'язання за місцем попереднього проживання тощо.

Еще напишите – постоянные переоформления переселенцев. Это очень напрягает работодателя.	<i>/Дніпро, ВПО, СЖО/</i>
Да, справка о регистрации. Я ее раз десять туда приносила! Она менялась каждые полгода, надо новую	<i>/Дніпро, ВПО, СЖО/</i>
Не может официально устроится, потому что у нее остались большие кредиты, долги еще с Луганска. А ей надо содержать дочку маленькую, 6 лет ребенку.	<i>/Київ, ВПО, не СЖО/</i>
Если допустим ты хочешь переквалифицироваться, на бирже курсы пройти, то сейчас у них новые законы. Ты должен принести письмо со своего будущего места работы. Сначала ты должен найти работодателя, который тебя возьмет! И они тебя будут учить только лишь с письмом этого работодателя. Это вообще нонсенс!	<i>/Київ, ВПО, не СЖО/</i>
Официальное трудоустройство тоже теперь будет иметь значение для меня.	<i>/Київ, ВПО, СЖО/</i>
Конечно. Сдаёшь документы и 2-3 месяца у них рассматривается. Они ж в Мариуполь отсылают. До трёх месяцев рассматриваются документы.	<i>/Краматорськ, ВПО, не СЖО/</i>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

<p>Ну, потому что связаться сейчас с Донецком. То есть, я могла дать рабочий телефон, но навряд ли вы до них дозвонитесь. Я считаю, что на одной работе меня из-за этого не взяли. Потому что как бы руководства уже не было по тем контактам, которые я знала. Вот это ещё.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Или вот я, допустим, у меня папка моих работ, вот смотрите. А у меня её нет сейчас с собой. Всё.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>В обычный центр занятости. Но исходя из того, что я не была оформлена на работе, у меня была последняя запись в трудовой книжке, именно от центра занятости. Они просто мои документы не приняли в центре занятости. Меня не поставили там на учет.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>Стаж работы. Опыт может и есть. Но если нет записи в трудовой, то не хотят. Именно на подтверждение.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, СЖО/</i></p>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Індивідуальні фактори

«Абсолютна самодискримінація» - готовність до будь-яких умов для отримання роботи

Частина розповідачок як з групи ВПО так і НеВПО в силу складного становища, страху залишитись без роботи вказують на те, що готові погоджуватись на невідгідні для себе умови працевлаштування. Фактично, в таких випадках «нормовані» дискримінаційні прояви на ринку праці, про які йшлося вище, додатково «легітимізуються» практиками самих пошукувачок роботи.

Со всем смиряешься. Хоть бы взяли на работу и платили деньги. И смотришь на всё вот так вот, просто так, лишь бы платили тебе деньги. Со всем готов смиряться, честно. Всё выдержишь	<i>/Дніпро, ВПО, не СЖО/</i>
И каждый раз приходится мириться с заниженной ценой. Потому что я прекрасно знаю, что та работа, которую я делаю – она стоит намного больше. Я вижу, как делают это другие в этом городе или в Украине. И я знаю, что я работаю с теми программами, с которыми, на самом деле, работают единицы в этом городе. И каждый раз я вижу. И когда ты говоришь какую-то цену, каждый раз ты думаешь – «блин, надо сказать какую-то цену, чтобы они согласились, потому что мне нужны эти деньги». Хотя ты знаешь, что цена совершенно другая. И вот эти маленькие подработки – это каждый раз шаг назад. Просто для того, чтобы выжить в данный момент.	<i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i>
Тут есть ещё одна как бы такая особенность. У некоторых, когда вот раз отказали, два отказали, там или обозвали ещё не дай бог, начинают делать шаги, ну ладно, на низшую пойду, ну ладно, ещё на какие-то услуги пойду.	<i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i>
Брали на работу потому, потому что изначально соглашалась на низкую ставку.	<i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i>

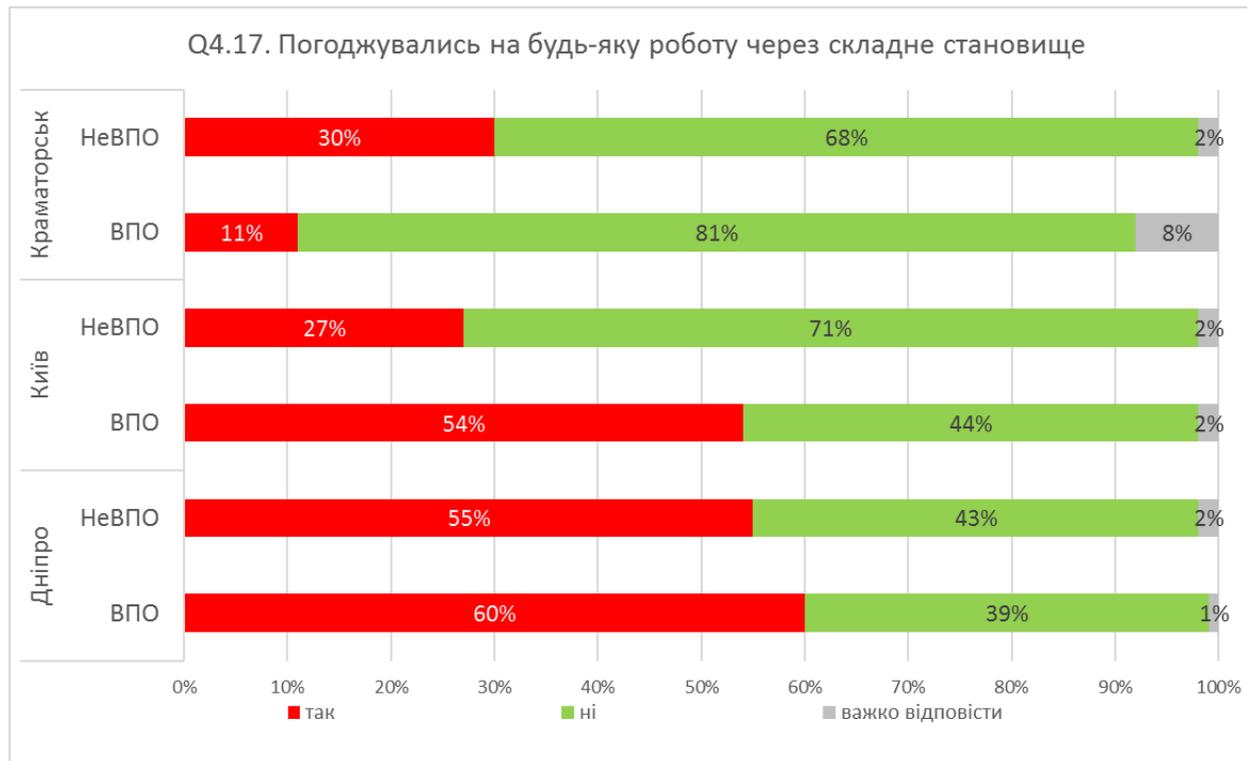

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

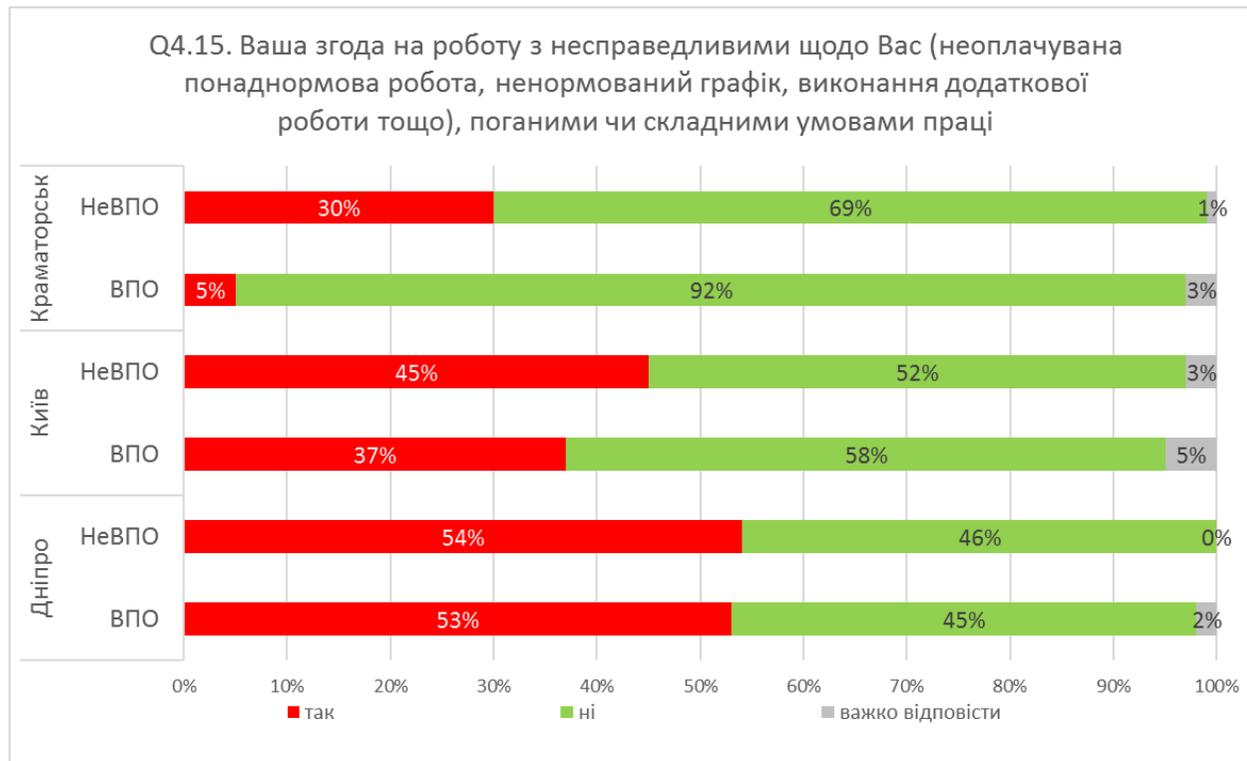

<p>Нет же законов, которые бы регламентировали поведение одной и другой стороны. И поэтому кто сверху, тот и командует. Учитывая, что сейчас тяжело найти работу. Поэтому он может тебе предложить хоть какую-то, диктует свои условия.</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>
<p>Ну, потому что тебе необходимы средства к существованию. То есть, ты соглашаешься на любую работу только потому, что тебе нужно за что-то жить. Или же ты перестаёшь вообще ходить по всем этим собеседованиям и искать какую-то работу, потому что понимаешь, что это бесполезно, это глупое дело.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Можно сказать, где я только не работала, в каких коллективах. Я более уступчивая к этому. То есть, ладно уже некоторые были мягко говоря...не очень относились к молодым. Какими только словами не обзывали. И все равно продолжала работать. Ну как сказать? Лояльно относилась к коллективу, к работодателю. Главное, чтобы зарплату платили.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>Даже с отсутствием оформления. На данный момент мы как переселенцы.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>Потом, был вопрос «как вы физически будете выдерживать нагрузки». Не будет ли такого, что вы придете, отработаете, а завтра вам не понравилось, вы устали и больше не выйдете на работу. Я тоже аргументировала тем, что я работала по 12-13 часов на конвейерной ленте, там трудные нагрузки. Даже грузчиком подрабатывала иногда, когда надо было чтобы шел стаж. Ну а работы как бы нет, развернется транспорт и уедет. А те кто захотят работать, те будут на любой работе. А я работала. Меня это не пугает.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО//</i></p>
<p>Да, уже на все согласна. Потому что быть без работы в наше время это не реально, я считаю.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО//</i></p>

За оцінками на другому етапі, значна частка респонденток з обох груп в Дніпрі (близько 55-60%) вказали на те, що погоджувались на будь-яку роботу через складне становище. На такому ж рівні цей фактор виражений в Києві серед групи ВПО.

Схожа ситуація й з оцінкою фактора, який пов'язаний з тим, що респондентки вказали на те, що погоджувались на роботу з несправедливими щодо них, поганими чи складними умовами праці.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

**ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ**

«Компромiсна самодискримiнацiя» - вiдмова вiд окремих умов працi, для отримання принаймi частини бажаного

Частина розповiдачок не готовi «жертвувати всiм» задля отримання роботи, але готовi до «компромiсiв», якщо запропонована робота вiдповiдатиме принципам для пошукувачки роботи позицiям.

Потому что я хочу знать, насколько я смогу уступить, чем-то пожертвовать, в чем-то себя ущемить, смогу я это сделать или нет. Т.е. нужно понимать, ради чего. Отпуск, опять же, все эти моменты	<i>/Днiпро, ВПО, СЖО/</i>
Если зарплата перекрывает график, то можно и больничным. То есть, тот тыл, который необходим семье, детям. Если есть чем мотивировать, деньгами, то можно мужа перестроить поработать по-другому, либо няню. И если условия нормальные, то можно график.	<i>/Киiв, ВПО, СЖО/</i>
Якщо зарплата висока і порядний роботодавець, то можна офіційним працевлаштуванням [пожертвувати].	<i>/Киiв, ВПО, СЖО/</i>
Я бы была согласна, пусть минималка там официальная и всё такое прочее, лишь бы укороченный рабочий день.	<i>/Киiв, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i>
Я так всегда своим друзьям говорю, что я согласна на маленькую зарплату, но чтобы мне нравилось. Или на большую зарплату, но чтобы мне не нравилось. Но то, чтобы была и маленькая зарплата и мне не нравилось,	<i>/Киiв, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i>

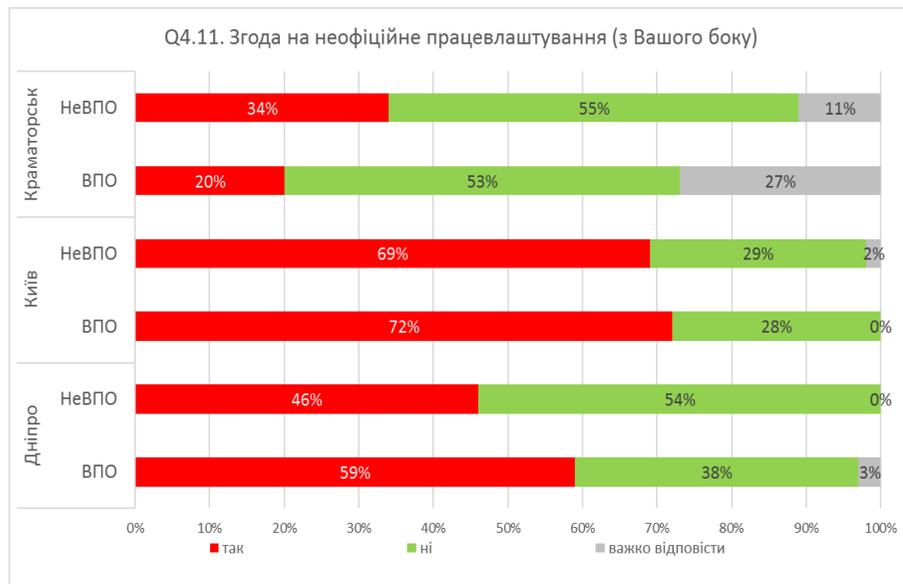

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

мне это вообще не подходит.	
Наверное, график чтобы подходил. Все равно, даже детские сады не адаптированы до 6-7 часов. Никто с ребенком в саду не будет. А смириться, наверное, с зарплатой. Даже готова пойти на минимальную зарплату. Я бы смирилась с маленькой зарплатой. Хотя бы начала с чего-то. Мои условия – график рабочий. И согласилась бы с зарплатой любой	/Краматорськ, ВПО, СЖО/

Зокрема, за оцінкою на другому етапі, більше половини респонденток в Києві зазначили, що погоджувались на неофіційне працевлаштування протягом останнього року, та близько половини в Дніпрі.

Невпевненість в собі

Частина індивідуальних факторів-проблем у працевлаштування жінок пов'язувались з психологічними аспектами, які винакають при пошуку роботи. Загалом, пошук роботи пов'язується розповідачками з певними психологічними навантаженнями, а в умовах сприйняття ринку праці як «вимогливого» та «висококонкурентного», в перманентних ситуаціях відмов працевлаштування формується установка на невпевненість у власних силах та спроможностях, що в свою чергу призводить до самозаниження власних позицій на ринку праці. Факторами які посилюють цей стан, є перерваний стаж, спроба переходу в іншу сферу зайнятості тощо.

Потому что неуверенность в себе в том, что присутствует пессимизм. Неуверенность в себе в том, что ты зависишь от обстоятельств внешних. Даже не внутренних, не семейных, а внешних! Завтра введут какое-то правил, и ты должен будешь ходить, каждые три дня отмечаться в собес. И все это неуверенность. Это неуверенность внутренняя, постоянная	<i>/Дніпро, ВПО, СЖО/</i>
Еще есть такие ситуации - да, вакансия, она крутая, но я не смогу, у меня не получится.	<i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i>
Неуверенность появляется тогда, когда на сайте смотришь вакансию, там требований - вот такой список. Ты читаешь и думаешь - это я смогу, но в итоге получу взамен этот и это.	<i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i>
Давайте запишем. Це дійсно, це має місце. Тобто зниження мотивації після постійних відмов.	<i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i>
Трудности в том, что тебе могут отказать. Ты идешь и реально понимаешь, что твои шансы – 1% из 100.	<i>/Київ, ВПО, СЖО/</i>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

<p>Ой, я очень плохо свою перспективу оцениваю, потому что возраст. (47 років)</p>	<p><i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>
<p>А потом постепенно до меня начало доходить, что это очень важно. Что меня выбирают, но и я выбираю. Из-за того, что такая огромная конкуренция – как будто бы она подогревает – «ой, а вдруг это место лучше, чем то, на которое на следующее я пойду. А там вдруг возьмут уже человека». Я еще не научилась с этим справляться.</p>	<p><i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>
<p>Коли я завжди дивлюся якісь вакансії, мені завжди здається, що по вимогам я не підхожу, я не дотягую. Це мені здається в 99-ти випадках зі 100. ... Мені здається, що я не маю такої кваліфікації, таких знань. Якщо я можу мати базові знання, а роботодавець, наприклад, хоче і маленький хвостик. І я думаю: «Я не маю цього маленького хвостика, я не можу подаватися». І я не подавалася.</p>	<p><i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>
<p>Не уверенна, что работодатель согласится взять на работу. Просто понимаете, сейчас на хорошую должность идет конкурсная основа. Поэтому так и ходит несколько человек, 5-6 к примеру. И отбирают, кто самый более-более. Может поэтому? Есть какие-то сомнения</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО//</i></p>
<p>Просто когда несколько раз уже отказали, вроде бы как ты был такой умный и красивый, а теперь смотришь – нет, наверное, не такой уже умный и красивый. Никому не нужен (смеются). Сначала был уверен, поотказывали и стал неуверенным</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО//</i></p>
<p>Я не была требовательна в своих ожиданиях. Мне хотелось просто попробовать себя и понять, гожусь ли я чтобы работать в принципе. Я была не уверенна в своих силах, скажем так. Вообще, в принципе. Думала о, я ничего не умею. Я вообще студентка, простите я ничего не знаю. Как жить в этом взрослом мире (смеется). Как-то так.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</i></p>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Ну, неуверенность в себе. Могу ли я выполнять эти требования.	<i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</i>
Страх нового коллектива. Боишься, что не сможешь влиться в этот коллектив, чужие люди.	<i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</i>
Когда есть большие перерывы между трудовой занятостью. Если более года перерыв, то уже есть неуверенность, даже если ты и подходишь.	<i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</i>

Зокрема, за оцінками на другому етапі дослідження, виявлено значні частки респонденток, які вказали на те, що є невпевненими під час проходження співбесід

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Психологічний дискомфорт, стрес

Для частини розповідачок психологічні навантаження під час пошуку роботи набувають ознак перманентного психологічного дискомфорту, психологічного вигорання від процесу пошуку роботи, ознаками стресу.

<p>Я думаю, что это как раз связано с посттравматическим синдромом, который был перенесён. Ресурса внутреннего, который нужно, допустим, те знания, тот опыт как будто-то бы вот он стирается на фоне вот этих переживаний. Просто потом восстанавливаешься, потом уже.</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>В целом, работу найти не сложно. Но тут уже вопрос – как человек смотрит на поиск работы? Если человек подгоняет работу под себя – то это трудно. Есть какие-то требования и ты подгоняешь эту вакансию под себя. Это – трудно</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>
<p>У меня было какое-то и облегчение, и страх. С одной стороны, облегчение, потому что вроде уже уволился с другой работы – слава богу. И страх был в то же время, потому что у тебя уже нет работы, ты не знаешь, будут ли у тебя в следующем месяце деньги. У тебя есть очень много обязательств, и ты понимаешь, что у тебя есть ограниченное время. Вроде бы ты и готов к этому поиску, но в то же время ты знаешь, что время поджимает. То есть, каких-то запасов, сбережений не было – поэтому был этот страх, эта неуверенность, от которой отвыкаешь, когда долго работаешь. И была уверенность, что</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

<p>можно легко найти.</p>	
<p>То, что для женщин, например, какие-то моменты важны, в силу их эмоциональной природы, да, то для мужчин это не важно, например. Ну, там, например, начальница там что-то, да ладно, я пришёл, себе сделал чётко и ушёл. А женщина будет вот это переживать, что начальница грызёт или что-то какое-то отношение. То есть женщине важно отношение на работе, для мужчины не важно отношение. Он пришёл, у него есть цель, он сделал и как-то вот так вот. Мужчина не отпрашивается как женщина там дети, ещё куда-то, ещё куда-то, ещё куда-то. Мужчины не истерят на работе, на плачут, нет слёз у них. То есть, им проще.</p>	<p><i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>
<p>Страх не понравится работодателю. Не устроить его, не оправдать его надежды. Не получить работу. Тем более, когда она очень нужна.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>В любом случае, я думаю, для любого человека если ты меняешь место работы, то встреча с будущим работодателем это всегда стресс. Ты не знаешь, чем ты будешь заниматься, как уживешься в коллективе и все остальное. Менять обстановку очень сложно! Если ты привык, отработал, а потом где-то что-то. Для меня это стресс.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО//</i></p>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Складання резюме, проходження співбесід та самопрезентація

Частина розповідачок акцентувала увагу на тому, що невпевненість та труднощі при пошуку роботи посилюються відсутністю окремих навичок, які необхідні при пошуку роботи, такими, як написання резюме, вміння презентувати себе на співбесідах, загальні навички взаємодії з потенційним роботодавцем.

Знаете что, наверное, ещё как вот так составит резюме, чтобы в нём указать те качества, так, чтобы это было более развернуто, чтобы тебя прочитал работодатель и понял, что это мой. ... Да, вот с самопрезентацией. Потому что никто никогда ничего.	<i>/Дніпро, ВПО, не СЖО/</i>
Нужно этому учиться, на вот этих вот собеседованиях, учиться на вот этих собеседованиях.	<i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i>
Неумение правильно и грамотно составить резюме.	<i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</i>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

<p>Вплоть до того, что вы любите покушать (усмехнулась), какие блюда? Какие предпочитаете цвета одежды? Я уже потом, сама когда...Сразу ты не понимаешь и теряешься. А потом, когда ты начинаешь думать то понимаешь, что это какой-то психологический тест, возможно тебя измеряют. Ну это приводит в замешательство как-то. Ну и еще есть такие трудности на собеседовании, когда ты боишься. Особенно когда ты только начинаешь такой опыт, боишься задавать вопросы, спросить стесняешься, а сколько же ты на самом деле будешь зарплату получать, или про те же условия труда. Ты просто отвечаешь на вопросы, и все.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</i></p>
<p>Не несоответствие, а непонимание как лучше выглядеть (мова про зовнішній вигляд), чтобы понравится работодателю. Ну непонимание, несоответствие</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</i></p>
<p>И вот этот самый мне нравится вопрос про уровень заработной платы, ожидаемой зарплаты. Как бы если скажешь мало, то получается, что ты себя недооцениваешь, ты считаешь себя каким-то, ну, я уже готова на всё, лишь бы вы меня взяли и тоже может сыграть на руку. Скажешь сильно много, скажут, ну, ты посмотри какая наглость. И уметь держать вот этот баланс, чтобы сильно себя не зазнаваться, не показать какой ты там чересчур, но и не сильно себя уже опустить до самого плинтуса, чтобы тебя уже, ну ладно, мы можем тут диктовать свои условия. Это очень тяжело.</p>	<p><i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>

Більше половини респонденток з обох груп з Дніпра і близько половини з Києва вказали, що враховуючи свій досвід пошуку роботи протягом останнього року, відчують потребу в отриманні навичок складання резюме, самопрезентації, проходження співбесід тощо.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ

Навики необхідні на ринку праці / підвищення кваліфікації / перекваліфікація

Частина розповідачк вказала на те, що відчувають потребу в здобуті нових навичок, щоб відповідати сучасним вимогам ринку праці. У випадку розповідачок в віці близько 40 років, виникає потреба в перекваліфікації (з різних причин: відкладеного «пошуку себе», неможливості працювати за попереднім фахом через стан здоров'я тощо).

Знаете, наверное, что, вот получается, ну, это может по мне, я вот в школе последнее место работы я проработала 20 лет. Двадцать лет! Я потом, когда это поняла, мне кажется, это страшно. И вот потом когда ты уходишь с того места, где у тебя всё было, ну ты это всё знал, тебе всё знакомо. И когда тебе нужно делать что-то новое, другое. С одной стороны это страшно, потому что действительно ты поменял, а с другой стороны, ты понимаешь, что у тебя то есть какой-то ещё резерв, на который ты, если бы не ситуация, ты бы не использовал этот резерв. То есть, какой-то позитивный в этом моменте, что-то ищешь, преодолеваешь, что-то новое открыл для себя, что ты умеешь что-то ещё, чем ты думал, что ты ограничен только педагогикой и всё.

/Дніпро, ВПО, не СЖО/

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

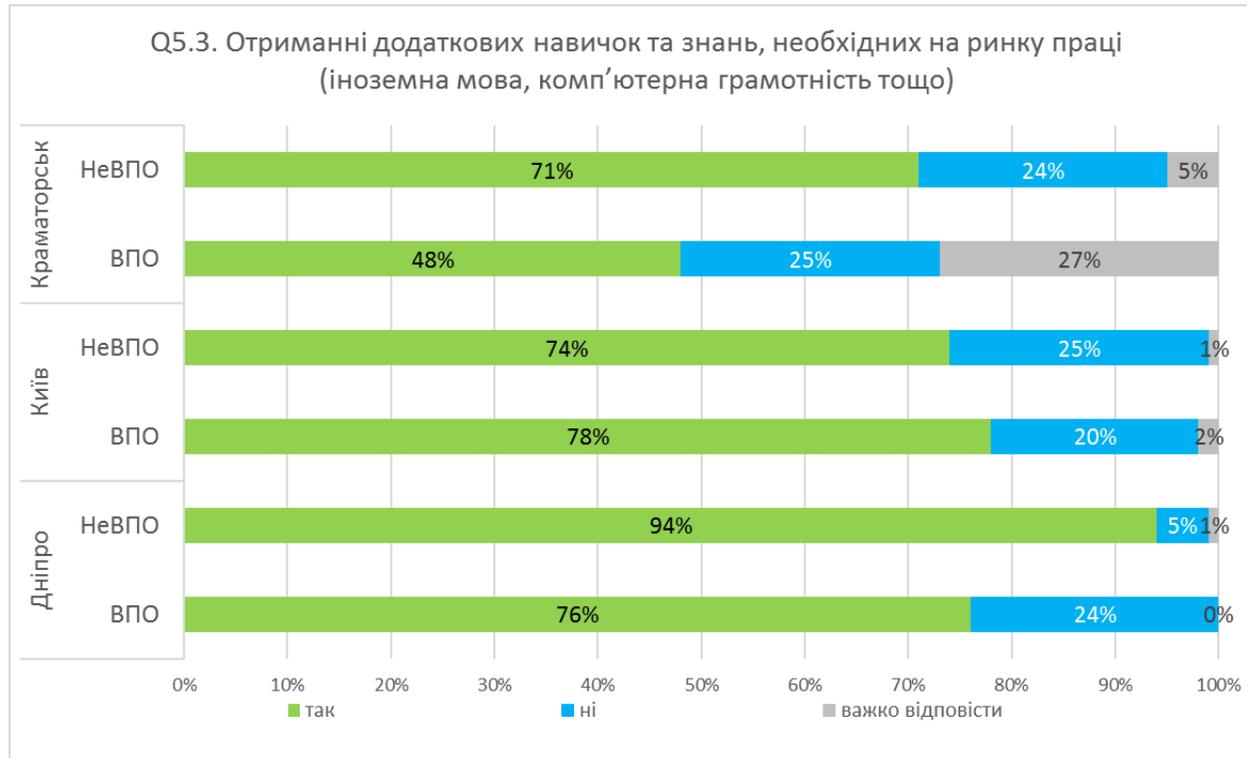
<p>И ещё, я считаю, что есть недостаточность информации для людей, которые ищут работу. Информации, которая помогла бы им стать конкурентноспособными. То есть, люди, ну, зачастую спросите нас, ответим ли мы на вопрос что на сегодняшний день пользуется спросом номер один. То есть, как я должна улучшить свои качества, чтобы заинтересовать работодателя в получении высокой зарплаты</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>
<p>Я думаю бухгалтера просто как бы не на своем месте. Например, меня родители не спросили, кем я хотела бы быть. А я хотела быть учителем или парикмахером.</p>	<p><i>/Київ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Вообще, в принципе, новые умения. Как говорила Таня, что язык или какой-то другой навык, которого ты не имеешь. Ты хочешь либо остановить время, а я пока выучу английский, либо сейчас должен работать. Или любое другое, а не английский.</p>	<p><i>/Київ, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>У меня 15 лет стажа парикмахером, ну и мне пришлось, уже, как говорится, парикмахер уже даёт на ногах. И я как бы столкнулась полгода с этой ситуацией, что мне делать с самой собой как бы к сорока годам. Или идти вкладывать деньги в какую-то новую профессию, но вопрос куда именно и чтобы они не ушли.</p>	<p><i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>
<p>Сейчас я безработная, что мне очень не нравится. По профессии больше не хочу работать, а чем заниматься – вот не знаю. Поэтому как бы сижу дома. ... Да. По профессии не хочу, хочу что-то совершенно другое. Не такое стрессовое, а что-то интересное. Просто еще не определилась, что именно</p>	<p><i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>
<p>Мне кажется, что это нужно начинать, когда это еще ребенок, подросток, он себя ищет. Чтобы они профессию выбирали не от безысходности, а по своим склонностям. Чтобы это было уже более осознанно. И чтобы этих поисков в 38, уже казалось, можно было бы себя найти...</p>	<p><i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

<p>У меня большая трудность – незнание английского языка, на уровне общения. Это самый большой момент.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>Нужен английский язык. А его знания у меня недостаточно. Есть определенный уровень, но хотелось бы больше развить</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</i></p>
<p>Давайте я тогда продолжу про свою проблему. Незнание компьютерных программ, допустим, Photoshop. Что еще я не знаю, но мне нужно?</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</i></p>
<p>Наверное, это когда ты что-то новое находишь, чего ты еще не делал. Ты же себя в резюме и так стараешься расписать, какой ты хороший. Вот я все могу. А на самом деле, чуть-чуть в этом опыта нету еще.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</i></p>
<p>Потому что уже немножко все меняется. И нужно саму себя рекламировать. Если просто какое-то резюме? Возможно, мое резюме проиграет в чем-то, даже по фотографии. Оно может проиграть другому резюме. Но если мы напрямую придем и поговорим с директором, покажем свои навыки и умения? Человек уже сам пришел, и это многое значит.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</i></p>
<p>Но когда началась война, я уехала. Полгода меня не было в городе. Естественно, на мое место уже взяли человека. Я потом приехала, долго искала работу. Сейчас тоже определенной занятости нет. Но возвращаться? Даже вот есть возможности инженером по охране труда, но мне не хочется больше этим заниматься. Начать новую деятельность, не полная занятость.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</i></p>

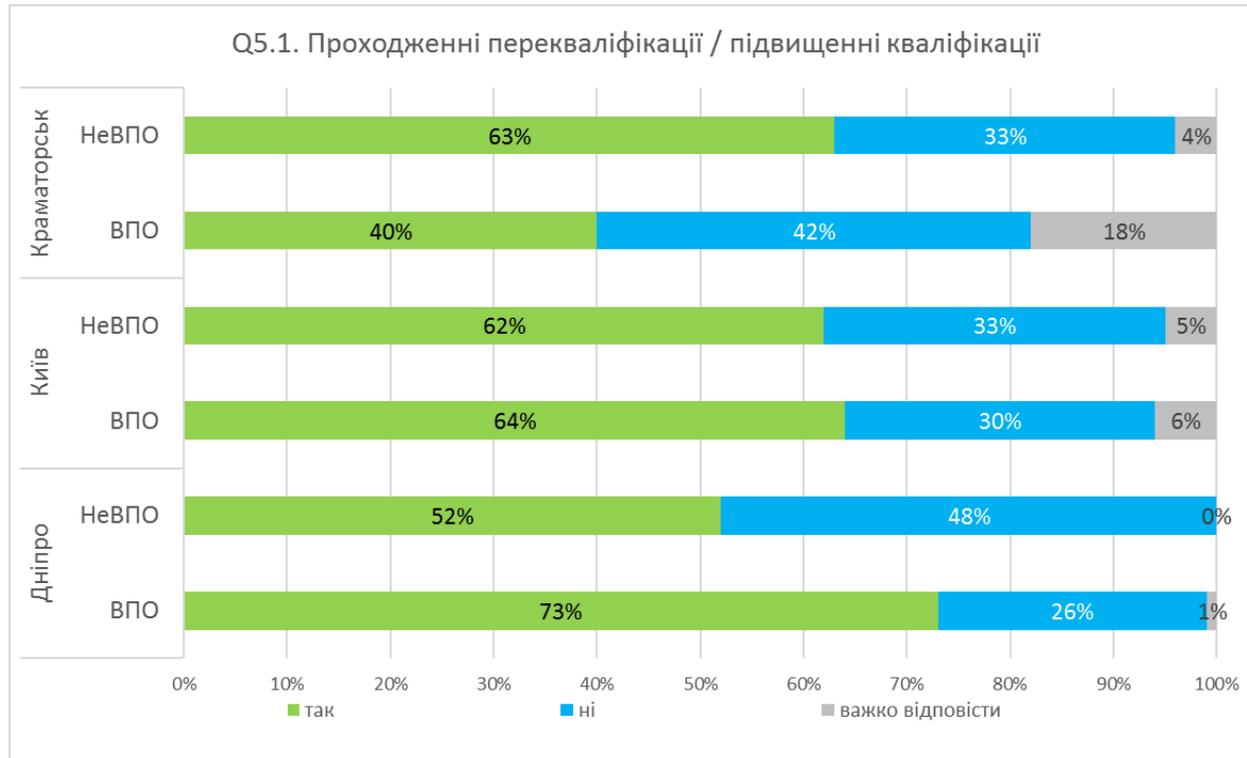
За оцінками на другому етапі, цей фактор важливий для більшості жінок в обидвох групах у всіх містах (окрім ВПО в Краматорську, близько 40-50%)

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

**ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ**

Правова грамотність у трудових відносинах

Розповідачки зазначали, що частина труднощів у пошуках роботи виникають через відсутність достатніх знань трудового законодавства.

Скажем честно, жизнь мало нам дает уроков, когда мы сталкиваемся с КЗоТом. Это закон, по которому нас принимают на работу, нас оформляют на работу, нам начисляют какие-то отпуска, премии, зарплаты, какие-то мы платим налоги – за что, куда они идут? Как они вообще влияют потом на нашу жизнь. Я столкнулась с таким моментом: я искала работу и встала на учет в Центр занятости. Это был у меня период, когда я три месяца была без работы. Я сталкиваюсь с тем, что я тогда узнала, что статья, по которой ты уходишь с места работы, - она влияет на то, какие условия при постановке в Центр занятости. Это, во-первых. Во-вторых, я не знала, что прописка Николаевская, я на тот момент работала уже больше 10 лет в Киеве, но встать на учет я должна по месту прописки, а не работы. Маразм еще в том заключался, что работу я все равно буду искать в Киеве, становлюсь на учет в Николаеве, и там я должна отмечаться каждый день.

*/Київ, репрезентантки
приймаючої громади,
СЖО/*

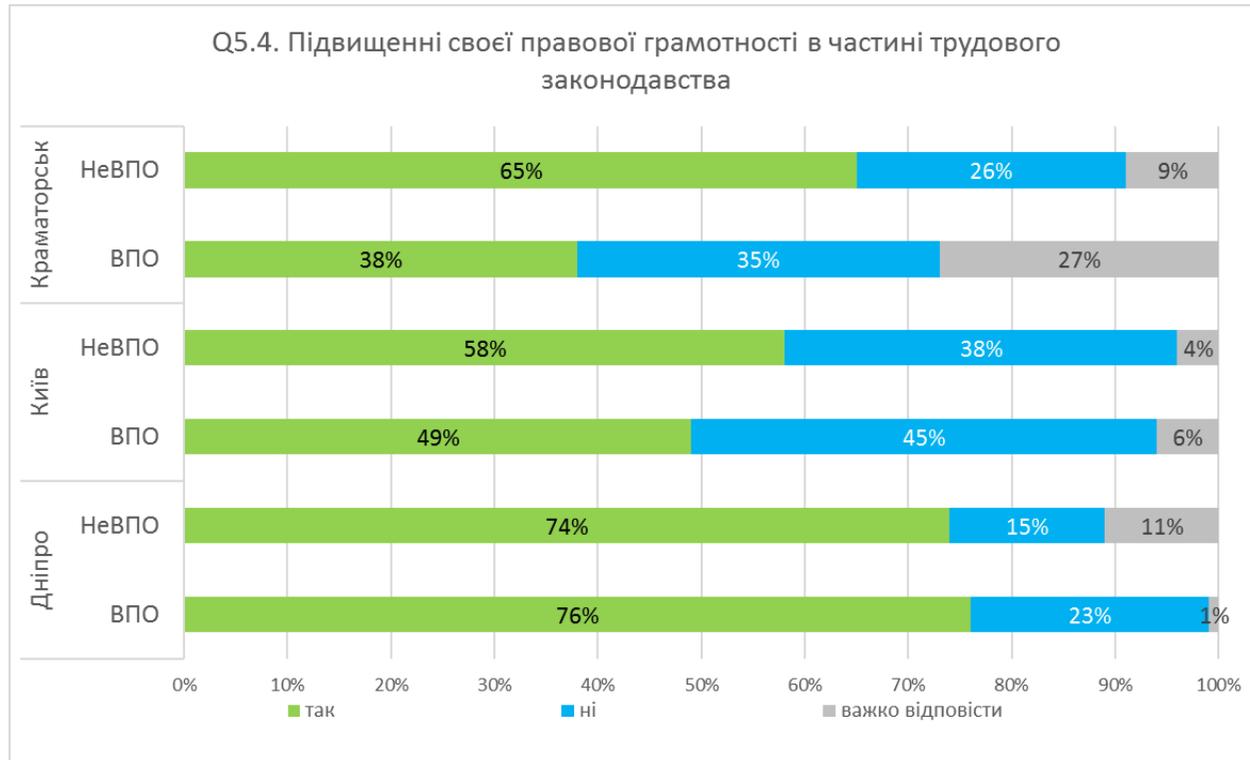
Більше половини аба близько половини респонденток з кожної групи вказали, що відчують потребу в підвищенні своєї правової грамотності в частині трудового законодавства (окрім групи ВПО в Краматорську, близько 40%)
На основі оцінки на другому етапі вираженою є також потреба в юридичній консультації та захисті трудових прав. Більш виражена в жінок з Краматорська та Дніпра, дещо менш вираженою, але теж інтенсивною, в жінок з Києва.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

**ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ**

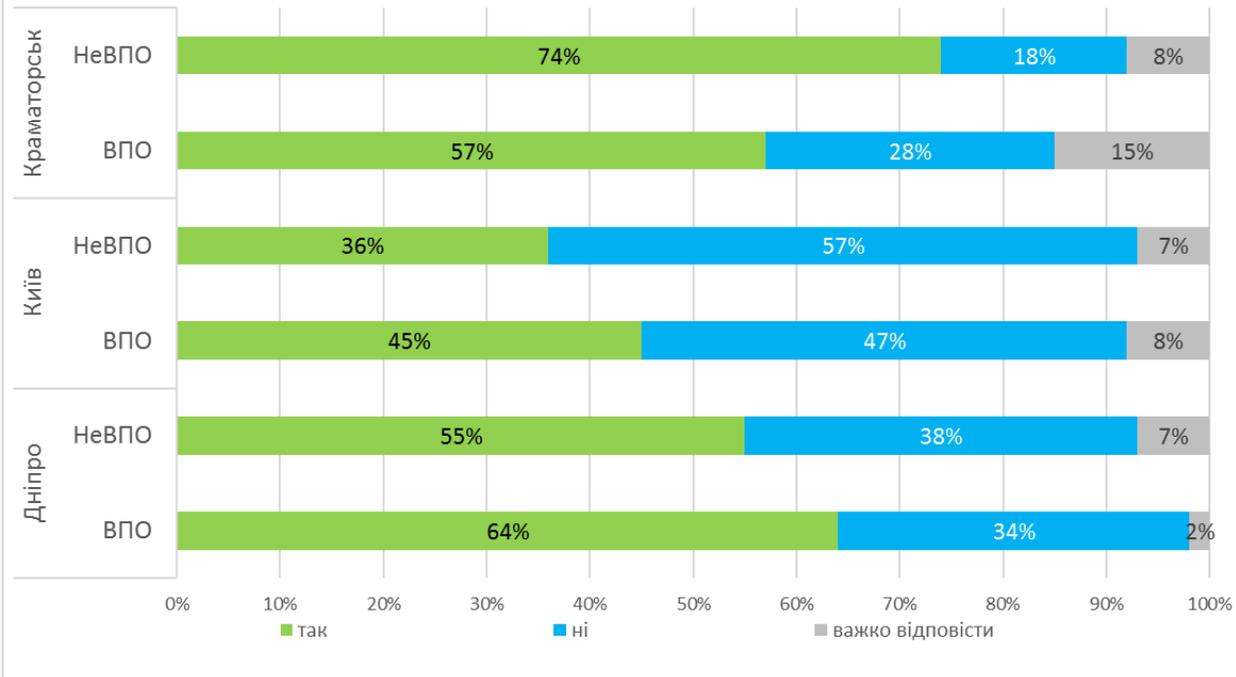

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

**ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ**

Q5.5. Юридичній консультації / допомозі у захисті ваших трудових прав

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

**ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ**

Адаптація у зв'язку з орієнтацією на зміну сфери праці

Частина розповідачок акцентували на тому, що їм важко адаптуватись / налаштуватись на інші умови праці при зміні сфери зайнятості після тривалого стажу в іншій (переважно називалась жінками старше 40 років).

<p>Я была тоже на стажировке «Воля кабель», меня тоже знакомя там работала. Она там работала. Приезжай, мол, постажируешься. Я как посидела, как посмотрела на этот дурдом. Знаете, когда человек работал в одной сфере и ты попадаешь в какую-то.</p>	<p><i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>
--	---

Адаптація при пошуку роботи після перерваного стажу

Схожа проблема виникає в жінок, які мають тривалий перерваний стаж роботи.

<p>Когда ты больше 3-х лет сидишь на одном рабочем месте, в своей зоне комфорта – ты уже не ориентируешься в рынке труда. То есть, ты понимаешь – как-то, наверное, как у меня здесь, не хуже. А когда ты выходишь на рынок, ты понимаешь – ничего себе!</p>	<p><i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>
--	--

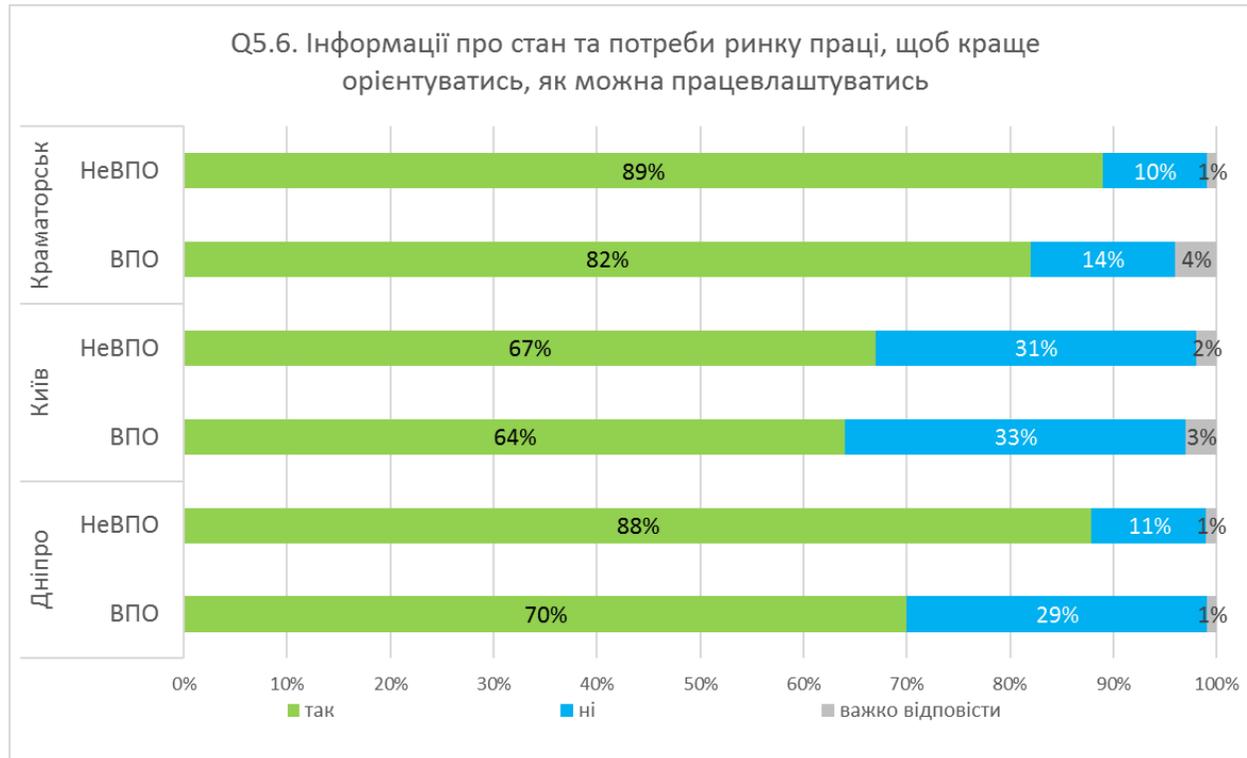
Загалом, згідно оцінок на другому етапі, відносна більшість респонденток вказали на те, що мають потребу в отриманні інформації про стан та потреби ринку праці.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

**ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ**

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Додатково для ВПО (!)

Ускладнення умов життя / відсутність «подушки» соціальної підтримки / потреба у вищих доходах у ВПО

Розповідачки з групи ВПО зазначили, що переміщення в інший регіон пов'язані з рядом побутових та соціально-психологічних трднощів. Загалом стан ВПО описується з позиції втрати «соціального рятівного кола» - якщо за місцем постійного проживання вже була налагоджена система соціальних зв'язків (як родинних так і кола друзів та знайомих), які забезпечували пітримку у вирішенні побутових, економічних та інших питань, то вимушене переміщення переважно пов'язане з їх втратою та певною «соціальною ізолюваністю» в новій громаді. З позиції працевлаштування цей фактор проявляється в труднощах поєднання роботи та необхідності догляду за дітьми, необхідності по-новому накопичувати соціальний та репутаційний капітал в новій громаді. Критичним фактором, який впливає на «ускладнення» соціальної безпеки називалась оренда житла, та необхідність облаштування побуту «з нуля».

Здесь садики – в пять часов ты должен забрать ребенка. Если даже идти на государственное предприятие, у нас еще такая система. Мы переоформляем все время статус переселенца: то заявление, то выявление. Т.е. это волокита. Я даже не представляю! Если человек работает на государственном предприятии, то отпроситься человеку, это надо отпрашиваться каждую неделю, раз в неделю носить эти все справочки, бегать по всем этим комиссиям. Не знаю, это настолько сложно. Я просто даже себе не представляю! Даже если ты пойдешь официально работать на государственное предприятие, доход будет вообще минимальным. Т.е. наслоение. Еще не знаю.

/Дніпро, ВПО, СЖО/

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

<p>А потому что я поняла, что потеряла работу, в которую я вложила. Я проработала 16 лет, у меня был какой-то опыт. Зарабатывала доверие на предприятии десятилетиями. Потом это доверие работает на тебя, ты себя зарекомендовал как специалист. Т.е. когда тебе уже к сорока и за сорок, ты понимаешь, что это надо начинать все с нуля при низких зарплатах.</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>А все мы приехали сюда развиваться и продолжать жизнь полноценную. У каждого, наверное, своё было. И вот это конкретность просто. Все, конечно, хотели реализации, денег, счастья. Я думаю, что это каждого касается. Но есть некая реальность, которую, к сожалению, мы не можем сейчас изменить, в данный момент. Но мы вынуждены под неё прогибаться в силу того, что у многих, наверное, не к кому обратиться, некому помочь. Кто-то приехал сам, у кого-то просто, кто-то ничего не успел вывезти, в том числе, в принципе, это и меня касается. Всё с нуля – вещи с нуля, одежда с нуля, всё с нуля. И вот этот ноль позволяет становиться вот рабом, да, работа, рабом, поэтому такая ассоциация. Ну, я не хочу говорить за всех</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Но разница в том, что там я зарабатывала, допустим, имея своё жильё и здесь, когда нужно арендовать жильё, это огромная.</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Здесь работа – способ выжить. Сказать, что она нравится, когда ты прожил какой-то определенный период в жизни и когда ты уже понимаешь, что там что-то осталось и приобрести здесь с любой работой, которая... Ну какая здесь работа! Что можно приобрести, работая здесь? Просто покушать. Поэтому когда ты оставил очень много и сейчас удовлетворения... Даже если б это была любимая работа, с таким доходом она не приносит материального удовлетворения. Жилье купить не в состоянии за то, что мы зарабатываем. Это состояние такое...</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, СЖО/</i></p>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ

<p>Сейчас у меня есть работа, но порядка года я ищу параллельно другую работу, так как вообще не устраивает данная зарплата. Хотят, чтобы за эту зарплату я делала по сути все, но ее не хватает даже на минимальные нужды для переселенца: съем квартиры, еда.</p>	<p><i>/Київ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>А так, параллельно что-то ищу. Но бухгалтером не хочу. Потому что обычным бухгалтером на ту зарплату, которая есть, меня не устроит. А главным бухгалтером я не смогу. Я понимаю, какая это загруженность должна быть. Ребенок все равно...Я должна ему уделять внимание, потому что здесь никого нет.</p>	<p><i>/Київ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Просто когда все жили дома, даже если что-то задержали, то это одно. А когда живешь не дома, а он ой, оплатить не успел.</p>	<p><i>/Київ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Вот да, чтобы она была именно оплачиваемая...Понимаете, мы живем не дома и не по своей воле, оказались. Нам надо больше. Потому что не пойдут на малые деньги. А мы просто не можем, иначе не выживем! Я когда ходила на собеседование, так и говорила: это не каприз, я просто не выживу.</p>	<p><i>/Київ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>С тем, что надо оплачивать свою жизнь. В основном конечно тянет жилье. Я должна знать, что покрывает это жилье. И мне хватает на еду, на то что вдруг там зуб полечить, такие вот непредвиденные обстоятельства</p>	<p><i>/Київ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Потому что меня ребенок в школу пошел в 1 класс. И некому не привезти, не забрать. Поработала 2 месяца и ушла, не мое совсем. Чисто ради ребенка.</p>	<p><i>/Київ, ВПО, не СЖО/</i></p>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

<p>Я работала бухгалтером в мини-маркете продуктовом. И плюс, еще вела дела своего директора. Он параллельно занимался адвокатурой, помогала ему. То есть, зарплата была хорошая. Но на этой работе можно было жить. По факту, я приезжала домой в девять часов. Пока ребенок был на каникулах, это было нормально. Когда началась учеба – начались проблемы в школе.</p>	<p><i>/Київ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Аренда. Это, наверное, самое основное у всех. Да! Вона з'їдає майже весь заробіток.</p>	<p><i>/Київ, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>Не делал бы всего этого, если бы находился дома и имел бы работу. Вынужден поэтому все это делать. Потому что поставлены такие условия.</p>	<p><i>/Київ, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>Ну да. У кого разделение, а у кого необходимо распределение. Потому что человек один не в состоянии заработать столько, сколько необходимо здесь чтобы жить вчетвером, в семье.</p>	<p><i>/Київ, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>Такое выражение: была бы квартира, было бы все.</p>	<p><i>/Київ, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>Чтобы прожить даже день, надо для этого деньги. Даже для одного дня.</p>	<p><i>/Київ, ВПО, СЖО/</i></p>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ

<p>Если незакрытый тыл, скажем так. Нету няни, бабушек. Из-за того, что детей не на кого оставить, ты работу подстраиваешь, график и все к этому идет.</p>	<p><i>/Київ, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>У меня тоже двое детей, одна студентка. Вы понимаете что такое студенты? И тем более в другом городе. Это постоянное вливание, вливание. И ты понимаешь, что уже и не тебе не хватает, и не ей не хватает. Очень тяжело, конечно. Если два года назад, да, были трудности, но это не такие. Сейчас это очень всё стало, знаете, это проблема, конечно, материальная составляющая. Это очень тяжело, конечно.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>У меня банально. Я сама, мне нужны были средства к существованию. Поэтому у меня не было периода думать. Мы переехали вечером, уже на следующее утро я мониторила все их газеты с работой, уже искала себе работу. Потому что мне нужно было за что-то жить.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Только отписки. Через знакомых можно найти. Через Каритас я нашла эту программу. Но меня интересует зарплата, сейчас же я живу в квартире которая для меня практически бесплатна, по субсидии. Это сейчас отопление поднялось, а все лето я платила до 100 гривен, без аренды. Это просто потому что знакомые меня туда пустили. А теперь мне нужна зарплата, я обязательно буду искать себе зарплату, чтобы я смогла оплатить за квартиру. Потому что ее я потеряю. Приезжает хозяйка. И у меня нет выхода. Или возвращаться в Донецк, или выходить на зарплату, на которую смогу жить и снимать квартиру. Это 2500 в зимний период. 2-2,5 . А меньше ну никак нельзя!</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>Это безусловно, потому что чужой город, нет никого практически здесь. Это не то, что уехал к родственникам, знакомым. Это просто абсолютно вот ноль, нулевой город для меня.</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, не СЖО/</i></p>

Потреба в адаптації у зв'язку з переміщенням ВПО

Частина розповідачок з групи ВПО вказують, на те що переміщення пов'язане з потребою в допомозі з психологічною адаптацією, з адаптацією до умов нового місця проживання тощо.

<p>И сюда ещё, если можно, я тоже с таким сталкивалась, что присылают на электронную почту ответ и не у всех бывают компьютеры, не всегда можем быть в сети. И у меня было лично, что я нашла через 1,5 недели, у меня просто не было доступа. То есть, они как бы не потрудились перезвонить, они просто прислали, там, приходите. А когда это пришло, то это уже было просто не актуально. А мы здесь не все с компьютерами, не все с интернетом.</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>А тебя уже из того твоего состояния, из которого ты не вышел, тебе не дают время для того, чтобы раскрыться, какая-то адаптация. Тебя могут даже не попробовать из-за этого. Да, говорит, вон там сидит какой-то, какое там, куда ему должность. А это просто состояние шока, которое ещё было.</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Страшно, когда приходишь в дорогой офис и понимаешь, что ты очень плохо одет. Это то же самое. Потому что сразу у тебя, как, как я буду здесь выглядеть на фоне, да.</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Если у человека какая-то была раньше перспектива в жизни, развитие, карьерный рост, выход на хороший доход, то сейчас он просто приспособливается – приспособленец. И перспектив в жизни никаких – ни квартиры, ни техники, ничего. Бомж!</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>Здесь проблема совершенно в другом – в нашем состоянии, в том состоянии, в которое нас повергли и в котором мы можем находиться еще не один год, может, и десятилетие. Мы из другой среды, наверное, наше психологическое состояние, поэтому у нас не та степень поиска работы, которая должна начинаться на какой-то платформе.</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>Я не могу сравнить эту ситуацию, наложить на нормальную ситуацию. Я живу в ненормальной ситуации.</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, СЖО/</i></p>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

**ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ**

<p>В больших городах по большей части ты садишься и в Интернете на сайтах ты находишь. Здесь я удивилась, я вначале не могла понять почему на сайтах нет реальных объявлений нормальных. Потому что здесь как-то замерла жизнь в каком-то совдепе. Ну, без обид к этому городу.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Правильно, потому что мы уже в том возрасте, что у нас была работа. И у нас опыт на той работе, то есть, нам не было необходимости её искать. Работу мы уже не искали, ну, возьму по себе, что 20 лет я работу не искала. У меня 17 лет стаж работы, потом я её бросила и ушла частным предпринимателем. Всё. То есть, я оставила ту работу, а не она меня. И сейчас, когда ты находишься в другом городе, ты находишься уже в другом возрасте, ты никогда не искал эту работу, ты сталкиваешься с тем, что тебе необходимо её искать. А ты этого никогда не делал ранее. То есть, в данном случае мы столкнулись с тем, чего мы в принципе не делали. Скорее работа нас искала, а в данном случае мы её ищем. И это для нас, в общем-то, как для переселенцев, тоже немаловажный фактор. Мы столкнулись с тем, чего мы никогда не делали.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, не СЖО/</i></p>

Незнання української мови ВПО (в регіонах, де поширена українська мова)

Окремі розповідачки на ФГД в Києві, зазначили, що критичним бар'єром на регіональному ринку праці є неволодіння ними українською мовою.

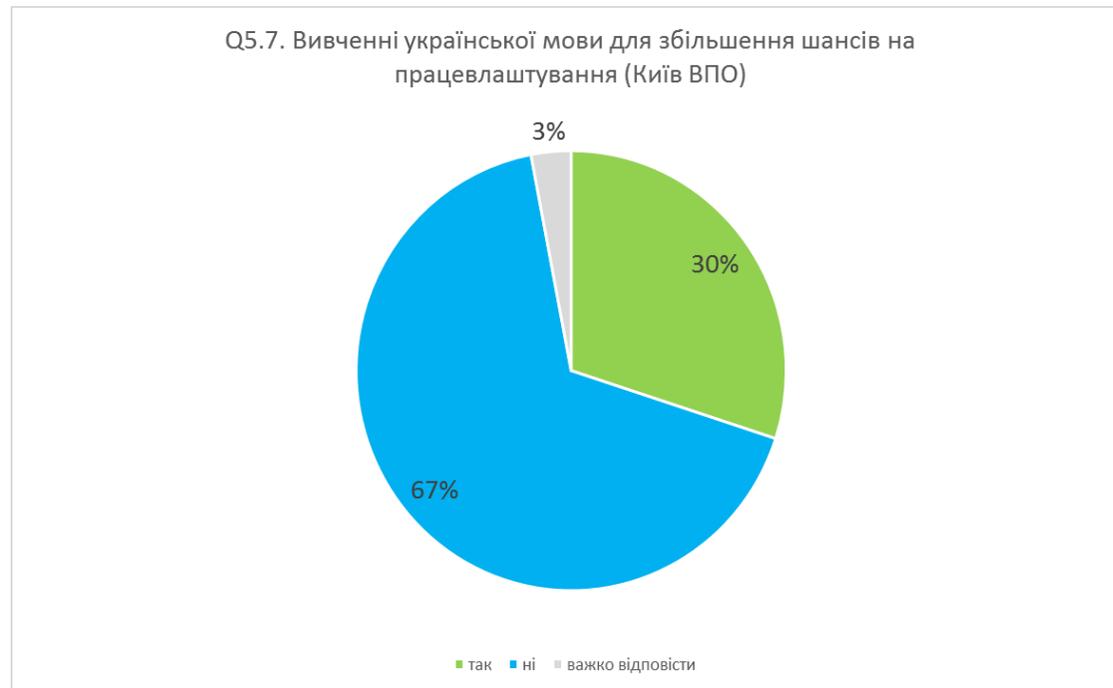
<p>Еще есть такой момент, как языковой барьер, к сожалению. Ну да. На украинском языке требуют разговаривать.</p>	<p><i>/Київ, ВПО, СЖО/</i></p>
---	--------------------------------

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Да. Тебя не принимают, потому что ты приходишь на собеседование, и начинаешь говорить на русском языке. А они на украинском. А я не могу перестроиться. Допустим, у меня филфак, я учила русский язык и литературу. Допустим, они начинают говорить на украинском. А я не могу понять переводом, что сказали.	/Київ, ВПО, СЖО/
Покупатели. Постоянно мне говорили. Каждую неделю писали жалобы, что я разговариваю на русском языке, почему не разговариваю на украинском. Меня лишали премии бесконечно!	/Київ, ВПО, СЖО/

За результатами кількісної оцінки цього фактора на другому етапі близько 30% жінок з групи ВПО в Києві вказали, що враховуючи досвід працевлаштування протягом останнього року, мають потребу у вивченні української мови.

Культурно-поведінкові фактори

Формалізованість / формальність процедури найму

Оцінюючи власний досвід найму, розповідачки зазначають, що трапляються ситуації, коли или роботодавці підходять до процесу найму дуже формально, коли спілкування не дає відчуття зацікавленості в пошукувачі роботи. Такі ситуації швидше за все мають наслідком посилення відчуття того, що працівник розглядається як «ресурс» в ситуації коли просто потрібно закрити вакансію.

Равнодушие тех, кто тебя консультирует. Формальный подход и равнодушие работников, в том числе отдела персонала. Представителя работодателя. Второе, незаинтересованность действительно реально найти реального специалиста на долговременное сотрудничество, а скорее всего задача просто быстренько закрыть дырку на минимальные деньги. Ну, дырку в трудовой вакансии.	<i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i>
Опыт был очень маленький. Потому что по большей части я искала и то, что я хотела я не находила, а если в пару мест, куда я ходила, мне максимум давали анкетку и нас таких было, где заполнялось, отдавалось. То есть даже никто не рассказывал. Может быть мне не подошло бы это место работы. Никому это не интересно. Тебе дают анкетку и ты её заполняешь.	<i>/Краматорськ, ВПО, не СЖО/</i>

Найм через посередника та відсутність прямого контакту з роботодавцем

Ситуація з формальністю підходу до найму в оцінках розповідачок пов'язується також з ситуаціями коли ця функція делегується посереднику.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

<p>Часто очень у посредника очень ограниченная информация. Получается испорченный телефон.</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>
--	--

Складність, тривалість процедури найму

Труднощі при пошуку роботи пов'язуються розповідачками також з тим, що процедури найму часто потребують значних витрат часу у пошукувачок, необхідністю проходити багаторівневі процедури відбору і т.п.

<p>Или очень много собеседований. Ты приходишь, заполняешь анкеты, тебе приходит, звонят, что, да, приходи, пообщаться. Ты общаешься с человеком, а оказывается этот человек низшее звено. А потом тебе, если ты прошёл, ещё. То есть отбирают какой-то 5-10 человек контингента этого. И тебя вызывают ещё на одно собеседование. Подождите, а в это время мне что делать, мне сидеть ждать в течение двух недель, недели, пока вы там раздуплитесь.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, не СЖО/</i></p>
---	--

Зверхне ставлення, стресові співбесіди в процесі найму

Зі слів розповідачок досвід проходження співбесід інколи посилює стресовість ситуації пошуку роботи, оскільки спілкування потенційним роботодавцем здійснюється в формі близькій до психологічного тиску на пошукувачки роботи, пов'язується з стресовим станом, психологічним дискомфортом для останньої.

<p>Вы знаете, извините пожалуйста, ещё меня просто веселит когда переселенцу устраивают стрессовые собеседования. Например, подождать часик под дверью, выдержит, не выдержит. Такие вещи тоже. Не только я, ещё и знакомые. Такие вещи, мало того, что мы и ещё эти вещи экспериментаторские, это очень жёстко.</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, не СЖО/</i></p>
--	-------------------------------------

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

**ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ**

<p>Просто какое-то некое моральное унижение, ты испытываешь, всё преломляешь, когда общаешься с неприятными людьми, которые на тебя смотрят сверху, которые пытаются какими-то провокационными вопросами... Ты уже сама не знаешь, надо тебе эта работа? Лично у меня такое бывает - такое моральное унижение при общении с будущими работодателями.</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>
<p>У мене було відчуття - як на допиті. Ну, некомфортна ситуація. Ми ж люди, так? І він чи вона, і я. Але умови - не рівні. Тобто, я "проситель". А вона мене купує.</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>
<p>Я бы даже сказала пренебрежение где-то какое-то, неуважение. Типа ты тут пришёл просить. Ты уже априори второй сорт.</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>
<p>На самом деле, надо мной по жизни работодатели издевались, как могли. Это были очень жесткие собеседования, вгонялись в стрессовые условия, смотрели на мою реакцию – как я поведу себя в такой ситуации. Даже на том месте, где я сейчас, - я знаю, что мне каждые полторы недельки устраивают проверку.</p>	<p><i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>
<p>Потом у меня еще был такой интересный опыт. У меня было собеседование, но я решила не пойти туда, потому что я очень была рассержена после этого собеседования в общественную организацию. Там, где мальчик сидел со мной, - вообще неуважительно разговаривал. Это, на самом деле, уже такое дело – это уже дело культуры общения. Во-вторых, он мне уже начинал говорить – «здесь твое место, вот здесь ты будешь сидеть. Здесь ты будешь рот открывать, здесь ты будешь рот закрывать». Я, в принципе, не против, если это непосредственно мое начальство – но должна быть какая-то профессиональная этика. И смотрел, как я себя буду вести в этой ситуации. В итоге, проверку я прошла. Но отказалась с такими людьми работать.</p>	<p><i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>
<p>Долго, очень долго. И даже грубили. Ну не знаю, как-то так разговаривали. Вы нас не устраиваете, зачем вам тут</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, СЖО/</i></p>

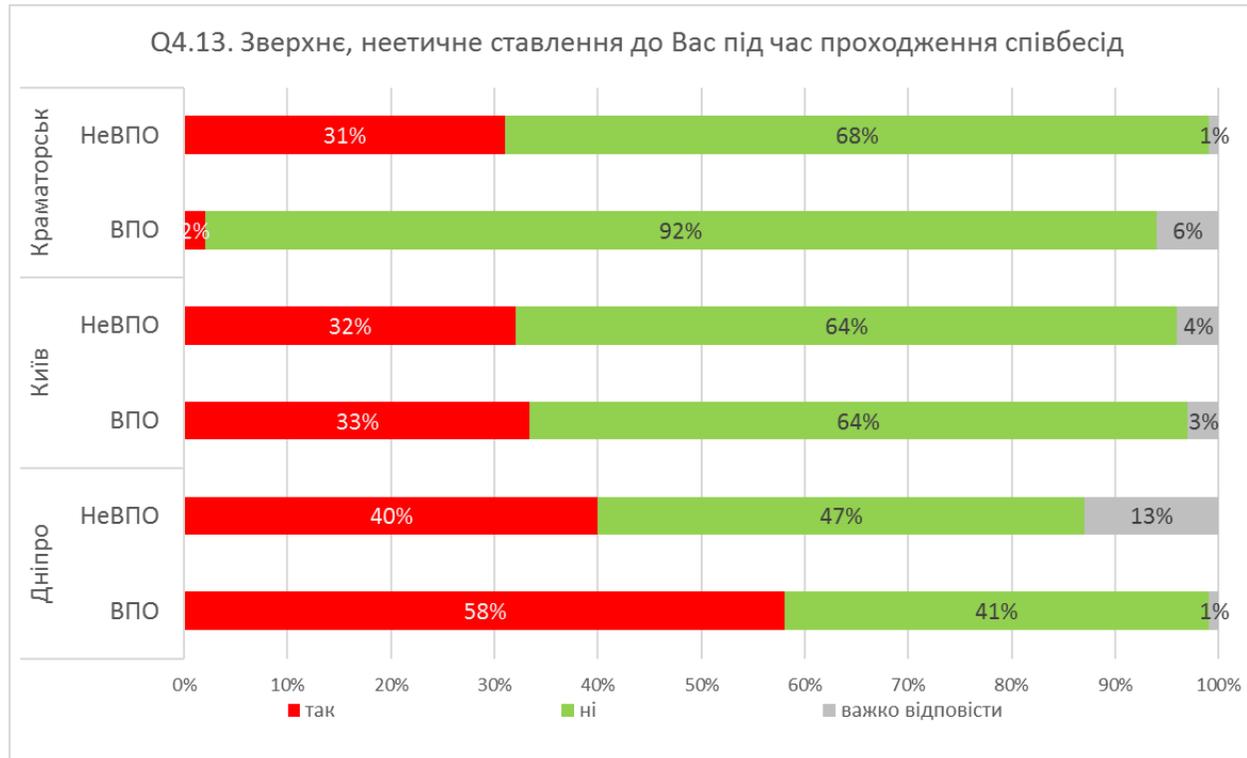
USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ

работать? «Моя минута стоит больше, чем вы заработаете за день».	
Ну и на собеседовании одним не понравилось, что работодатели обращаются...Будто я где-то там, внизу. Уровень бога!	<i>/Краматорськ, ВПО, СЖО/</i>
Почему вы не замужем? Почему у вас нет детей? Я же не скажу ему «не твое собачье дело». А хочется.	<i>/Краматорськ, ВПО, СЖО/</i>
А ведь по большому счету, он себе коллегу выбирает. То есть, должен и относиться так же. Уж какая там будет должность, это дело десятое. Но в любом случае, вам вместе работать. Все же мы люди. И пока я у тебя не в подчинении, не надо на меня так. Да и потом не надо, в общем-то.	<i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО//</i>

Оцінка ситуацій зверхнього ставлення потенційного роботодавця на другому етапі дослідження виявила, що цей фактор більш виражений в Дніпрі, зокрема близько 60% респонденток з групи ВПО вказали, що стикались з такими ситуаціями у досвіді пошуку роботи протягом останнього року. Близько 30% респонденток з Києва з обох груп, та респонденток з групи НеВПО у Краматорську зазначили, що стикались з такими ситуаціями у власному досвіді пошуку роботи.

Нечіткість, завуальованість пропозиції роботодавця в процесі найму

Частина розповідачок зазначили, що в процесі спілкування з потенційним роботодавцями трапляються ситуації коли останній не завжди готовий / бажає інформувати про деталі пропонованої роботи, інколи сама пропозиція роботи є неконкретизованою.

Очень приятно когда и конкретно ставят цели, что ты будешь делать, сколько за это будешь получать. Что они не делают.

*/Київ, репрезентантки
приймаючої громади, не
СЖО/*

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

<p>Інший негативний момент – це все було прекрасно, говорити про роботу – а говорити про конкретні умови треба було безпосередньо з керівником. А в самій організації була дуже погана вертикальна комунікація. І коли з керівником говорив про конкретні умови – він не міг це чітко сформулювати, треба було з нього видушувати кожне слово, ніби це я вимагаю ці умови. Він не вміє чітко сказати, що він хоче. Що він готовий дати і що він хоче чекати. І потім це все якось дуже погано проговорювалося, і в процесі вилазили такі моменти, коли він щось ще хотів. «Я тоді забув сказати – от, ще». Це виходило через два місяці, через три місяці. Ну, я повинна була здогадатись, що він це хотів. Якщо роботодавець відразу це не говорить – дуже важко і потім купа проблем через це вилазить. Тому при можливості це з нього просто треба витискати.</p>	<p><i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>
<p>А еще сюда можно добавить, в трудности поиска. Резюме же бывают разные. Какое отправит вам? Те вопросы, на которые они хотели бы получить ответ. Они могли бы это указать. Есть онлайн формы резюме. Ты туда записываешь именно то, что им требуется и отвечаешь на эти вопросы. А наше резюме может быть...</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</i></p>
<p>Все четко написано, но когда начинаешь звонить и говорить? Какие обязанности девушки в офисе, и все остальное? Они не говорят конкретики. Они говорят в общем и приглашают на собеседование. Походив по таким собеседованиям я столкнулась с тем, что им не нужна девушка в офис, а вообще, другое направление как бы. С сумками где-то что-то продавать. Либо же они предлагают сетевой маркетинг. То есть, они развивают вот это направление.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</i></p>

Відсутність зворотнього зв'язку від роботодавця в процесі процедури найму

Процес найму часто описується розповідачками як односторонній, коли роботодавець не завжди повідомляє рішення після проходження співбесід, не пояснює причини відмови, тощо.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ

<p>Не все, когда размещаются вакансии, не все ставятся контакты, чаще всего это просто возможность отправить резюме. Там нет возможности позвонить. То есть, отправил и непонятно какая обратная связь. И когда ты получаешь тишину, ты не понимаешь, толи ты не подошёл по каким-то критериям, толи ты переселенец, толи что. То есть, просто непонятна обратная связь и когда ты приезжаешь в новый город, ты не можешь сориентироваться что не так.</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Назначаешь встречи и ожидаешь и не перезванивают. Это были такие, вот когда, не знаю, там, расскажите что-то, дают какое-то тестовое задание и ты потом ждёшь в скайпе и нет обратной связи, не берут трубку.</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Мені відмовили без пояснення.</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>
<p>Ну да. Хотя бы ответили и сказали, что вы нам не подходите по такому-то. Может я просто резюме не так заполнила! Да, да. А может не написала свои достижения. Или вам мой возраст не подходит?</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>Либо звонишь по объявлению, а тебе телефон дан конкретный того человека, который должен за это отвечать. Ты звонишь, а тебе даже не говорят, чем занимается предприятие, что это такое вообще.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО//</i></p>

<p>Со стороны работодателя, наверное, честнее было бы сказать, что «продолжаем искать». То есть, в принципе все бы и ничего, но мы продолжаем искать. И я вас предупреждаю. Так было бы честнее.</p>	<p>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО//</p>
<p>Ну вот негативно реагируют на вопросы, касающиеся трудового законодательства. Отпускные, больничные, декретный и все остальное. Задаешь по поводу графика, карьерного роста. В принципе адекватно себя ведут.</p>	<p>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</p>

В самооцінці цього фактору на другому етапі дослідження він більш вираженим є для респонденток з Києва та Дніпра.

Обман, махінації, недотримання задекларованого роботодавцем у процесі найму

Розповідачки зазначили, що стикались з тим, що окремі роботодавці мають практику приховувати деталі роботи, додаткові обов'язки. Також трапляються випадки коли роботодавець «користується» випробувальним терміном, як схемою отримання безкоштовної робочої сили.

<p>Рассказывала она сама, какие-то вопросы, что я спрашивала, она на все вопросы отвечала. Ну, потом в процессе работы всё это очень менялось.</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Они всё плохое потом тебе скажут. Они ж всё в красивой обёрточке. Ну да, вначале прям конкретно нет, ну, было какие-то моменты, вкрапления. У меня были такие вкрапления, по которым я поняла всё-таки, что это будет.</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Есть ещё такое понятие бесплатной стажировки. Работаешь, работаешь, а потом меняют просто людей. Две недели одна поработала – вы нам не подходите.</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Я когда работала у себя в городе, у нас в основном как было? Сказали – сделали. А здесь, в Киеве, как-то по-другому. Сказать не значит то, что на самом деле. Проходит 1-2, 3 месяца и начинаются добавления.</p>	<p><i>/Київ, ВПО, СЖО/</i></p>

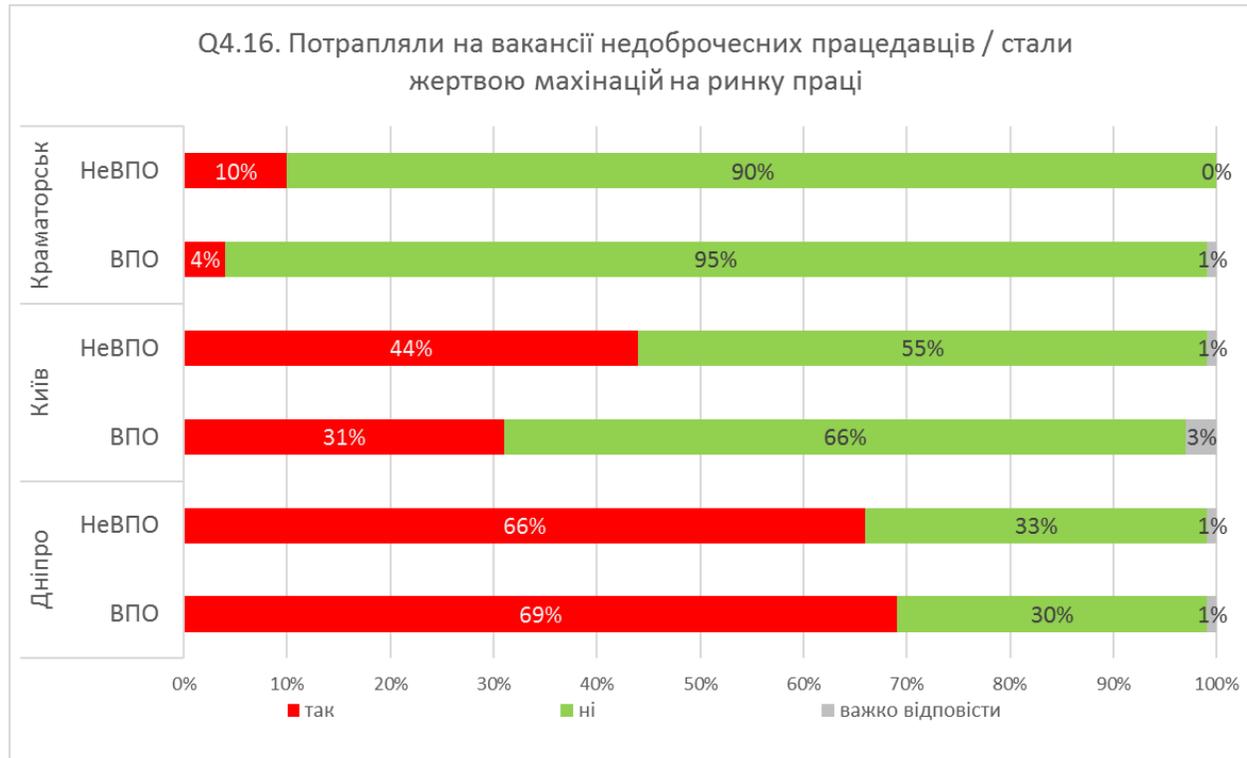
USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

**ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ**

<p>Ну да, и еще обучение на первом периоде. Потому что дотация должна быть в соответствии с этой работой. У меня тоже последнее место было в банке, где взяли меня и сказали, что научим, подучим. В итоге бросили, сказали сама займись. Выходи вечером, оставайся в выходные, сама разбирайся. Обещанного обучения по факту...Вот мы говорили про порядочность работодателя: ее не было абсолютно. На собеседовании сказали, что зарплата у нас сейчас маленькая, но будет индексация, - этого не произошло. Обучение сказали что будет, но его не было. И график работы с 9 до 6. В итоге, в 6 уйти – плохой тон.</p>	<p><i>/Київ, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>Ну, то, что они анонсируют, какие они, и потом с реалиями с тем, с которыми приходится в реальности сталкиваться.</p>	<p><i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>
<p>Условия труда, которые недостоверны. Работодатель при собеседовании обещает...</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО//</i></p>

В оцінках респонденток потрапляння в ситуації недоброчесності роботодавців та махінацій роботодавців у власному досвіді респонденток, найбільша частка респонденток, які потрапляли в такі ситуації виявлена в Дніпрі (близько 65-70%). Значні частки респонденток вказали на цю проблему і в Києві (близько 30-40%)

Трудова дискримінація , одностороннє нав'язування, диктування своїх умов, роботодавцем у процесі найму

Проявом дискурсу «людина ресурс» є дискримінація потенціального працівника через диктат умов праці, домінування в комунікації інтересів роботодавця. Розповідачки з одного боку негативно оцінюють ці ситуації, але зазначають, що доводиться з ними миритись, оскільки в іншому випадку не отримають роботу, або окремі важливі для них умови роботи (наприклад, достойний оклад).

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ

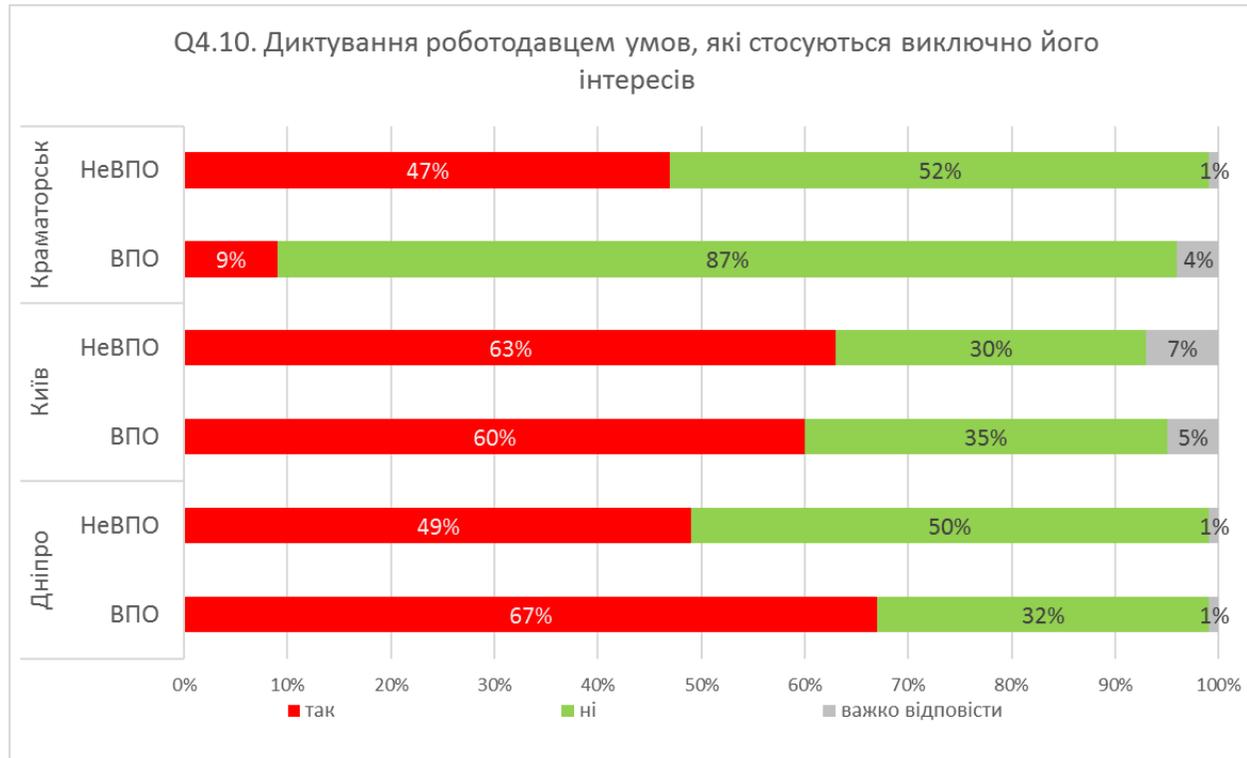
<p>Нет, на собеседовании работодатель предлагает свои условия, а ты на них либо соглашаешься, либо нет.</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Говорят, что им надо. Ты пытаешься у них спросить вопросы, они удивляются - какие у меня могут быть требования к ним? Главное, чтобы я подходила под их требования. Как бы такой, напор.</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>
<p>В общем, мне кажется, везде всё равно в одностороннем порядке, если идёшь куда-то устраиваться. Ты идёшь на их условия в любом случае. И тут даже не от города зависит, будь то Краматорск или Авдеевка, Донецк. А всегда было, спокон веков так.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Когда я начинала говорить о том, что, допустим, это государственное учреждение, какой у меня будет рабочий день, сколько часов, мне не могли сказать конкретно. То есть, у меня как-то вот уходило от ответа. И когда я говорила о том, что я знаю по опыту работы как должно быть, мне говорили, что этого у вас не будет. У вас не будет, к примеру, одного выходного, ну, к примеру метод дня. Ну, вот как у меня должен быть. Нет, такого у вас не будет. То есть, как будто бы незнание, я не знаю, юридических каких-то моментов. То есть, не учитывались все вот эти правовые моменты, как я считаю.</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Если действительно нужна работа, чтобы какие-то копейки заработать и прожить на эти копейки, он согласен на все условия. Здесь хозяин раскрывает свое истинное лицо, именно уже на собеседовании. Он говорит, что ты будешь делать то, то, то, то. А дальше впоследствии работа добавляется – ты будешь делать то, то, то, то еще плюсом. Если ты этого не делаешь, значит, это минус твоя зарплата и т.д. Т.е. он диктует твои права.</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, СЖО/</i></p>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

<p>Ненормированный рабочий день. «Вы не можете работать». Спрашивают конкретно. Выходные урезают тоже, выходные забирают без приказа по производству. Просто – надо выйти. «Будете выходить?»».</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>При приёме на работу, в пакете документов сразу, это у меня было точно, это не рассказы, и сразу при приёме на работу ты заполняешь заявление на увольнение с открытой датой.</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>
<p>Да, в договоре у меня не будет прописано, что я работаю с 8 до 10 вечера. Не нравится? Так и говорят. Никто не будет говорить, что вы работаете до шести. А потом «придется остаться». Никто этого не говорит. Сразу говорят, что будет не нормированный рабочий день. И если ты хочешь получать зарплату + такой-то процент. Там свои жесткие требования.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</i></p>
<p>Про детей. А вы с мужем собираетесь? Мне на тот момент было 24 года. Ну как бы собирались, но не прямо сейчас. Мне пришлось оправдываться, что 2 года не будем вообще заводить детей! 100%. То есть я даю гарантию, а по факту год у нас не было детей (смеются). Случайно обманула, ну так получилось. Это некрасиво, не культурно у людей так спрашивать. А может у меня проблемы в этой сфере?</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</i></p>

За результатами оцінки цього параметру на другому етапі, близько половини та більше половини жінок з кожної групи в кожному місті зазначили, що стикались з такими ситуаціями в процесі пошуку роботи, окрім жінок з групи ВПО в Краматорську – близько 10%.

Вікова дискримінація

Розповідачки зазначили, що стикаються з обмеженнями по віку на рівні вимог до вакансії, часто такі обмеження видаються необґрунтованими, частина жінок прямо інтерпретує їх як дискримінацію.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

**ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ**

Можно я скажу. Ещё возрастные ограничения, допустим. Возрастные было, допустим, если вам уже сорок, всё, вы нам не подходите.	<i>/Дніпро, ВПО, не СЖО/</i>
Я думаю, що дуже складно знайти роботу жінкам. І тут вже декілька разів прозвучала фраза: в чому причина? Вік. Ти дуже молода або ти вже зовсім немолода. Тобто, і те, і те. А коли ж ти взагалі підходиш, щоб працювати? Тобто, для жінок ситуація по Україні взагалі катастрофічна.	<i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i>
Да, у меня недавно вакансия висит на доске объявлений - "требуется люди, стилисты-продавцы" это тоже очень интересно - от 18-ти до 25-ти. Мне всего лишь 26, и я понимаю - что всё.	<i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i>
И уйдя с государственной работы, получается с государственной клиники, столкнулась с тем, что, во-первых, возрастной ценз. То есть, резюме можно писать сколько угодно что ты умеешь, но если написано там 40 и выше, то уже твоё резюме даже не смотрят.	<i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i>
Я вам расскажу. Мне рассказали почему возраст. Мне однажды один рекрутер рассказал по секрету почему не берут женщин после сорока. Потому что очень, ну, они считают, что после сорока, во-первых, из-за того, что у женщин начинается вот это здоровье и начинают постоянно отпрашиваться то на врача, то ещё куда-то. Второй критерий, потому что они считают, что после сорока человек закостенелый и плохо обучается тем же каким-то компьютерам, IT, цифровым технологиям.	<i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i>
А про вік ми щось говоримо? Це дуже велика проблема – вік. Як з одного боку, так і з іншого. Я, наприклад, в 40 лет не могу найти работу, я уже старая. Потому что все хотят опытную, но чтобы была до 25-ти лет.	<i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i>
И здесь ещё проблема такая, что здесь молодёжи, очень много молодёжи. И поэтому уже когда даже по телефону какой-то критерий хотят. То есть. до 25, до 35.	<i>/Краматорськ, ВПО, не СЖО/</i>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ

<p>Я уже думаю, может быть, мне в резюме меньше возраст указать. Потому что, сразу как только узнают возраст, почему-то такой вот мем или как его назвать, именно до 35. Что после 35 с человеком происходит для меня это загадка. Вообще. Я даже приходила на собеседование и просто говорят, что набирают молодёжный коллектив. То есть, все как бы это. А как вы уживётесь, а как вы там, ну.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Розовые очки не имела абсолютно. Потому что ещё в мирное время я знала, что после 35 найти работу очень сложно. Как вот говорили уже неоднократно, что только цифру слышат и не интересно какой у тебя опыт, чем ты занимаешься и что ты там можешь.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Всё хорошо, всё нравится, но возраст как бы не тот. Точно так же и ювелирный, «Новая почта». Куда бы ни пошёл, там сорок, 35-40 и уже не проходите. Хотя по всем остальным категориям, в смысле, по всему остальному резюме, пожалуйста, всё нравится.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Возраст. Это самый главный критерий сейчас идёт. Возраст. Если раньше было, я ещё помню, лет десять назад, возникал, поднимался неоднократно в тех же СМИ вопрос о том, что сложно найти после сорока лет, потом этот критерий пошёл больше 35. Сейчас уже до 30.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Всё очень просто делается. Для того, чтобы хорошо оплачиваемая работа, то есть до тридцати ты можешь себе найти, а потом просто это вот та группа людей, которую можно набрать, оплачивать минимум, никаких соцвыплат им не давать, начиная от официального трудоустройства, все выплаты там больничные, да, всё-всё-всё. Просто будет неофициальное трудоустройство. Очень всё легко делается. И платятся копейки.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Я просто думала. Что будет легко найти работу. Мне были отказы часто, по возрасту. Вот именно потому что 44 года.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, СЖО/</i></p>

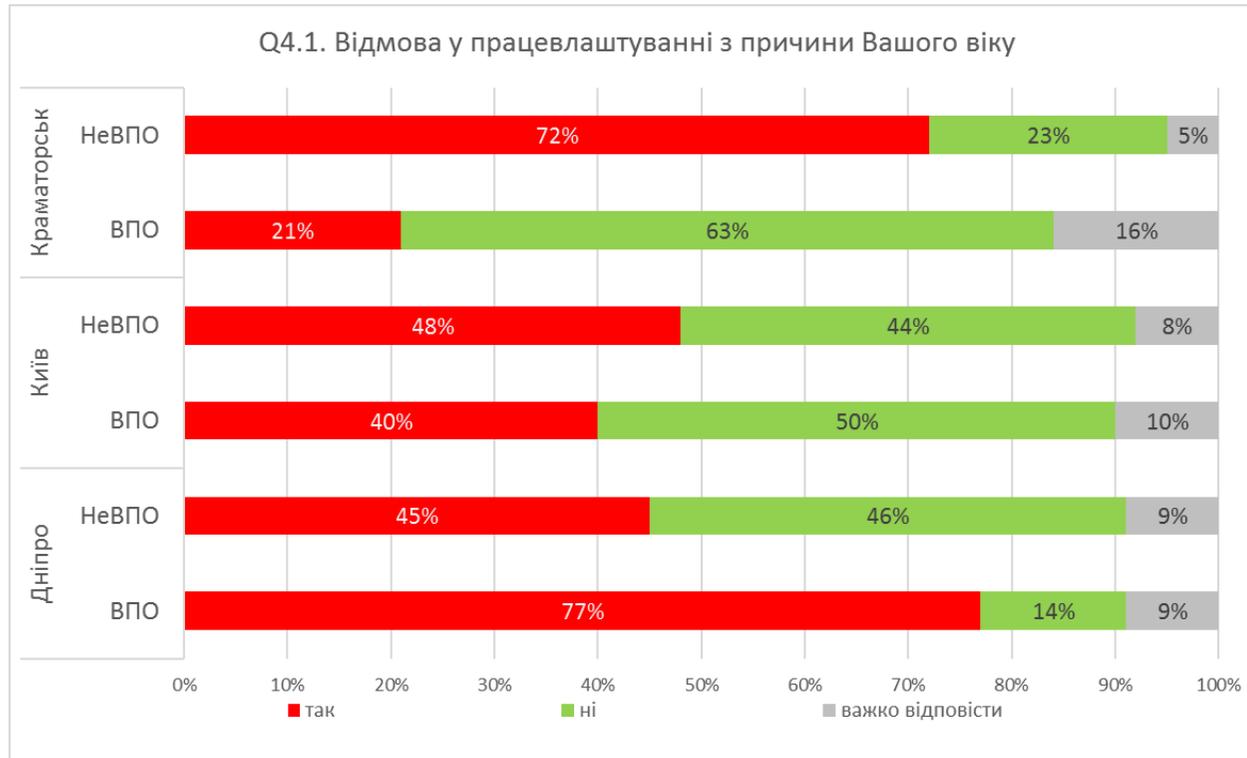
USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ

<p>Кстати, мне тоже говорили в некоторых местах, что вам уже 37, а мы принимаем до 35 на работу.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО//</i></p>
<p>Правду скажу: разочарована в том, что происходит сейчас. Длительное время дома просидела без работы. Не потому что я не хотела, меня просто никуда не брали! Все начиналось с вопроса «сколько вам лет». И все, камень преткновения! И когда попадаешь в молодой коллектив, тебя просто съедают как акулу.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО//</i></p>
<p>Я повторяюсь, женщине работу найти. Возраст. Ограничения по возрасту .</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</i></p>
<p>Ну вот в Краматорске магазин, до 40 лет. Секонд Хенд. До 30 лет! Я не пойму, что за магазин такой?</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</i></p>
<p>Это общая проблема. Это не только женская. Потому что в вакансиях мужчин указывают тех же грузчиков, но 35-ти лет.</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>

За оцінками на другому етапі значні частки жінок у всіх групах у всіх містах у своєму досвіді пошуку роботи стикались з ситуаціями відмови з причин віку, окрім ВПО в Краматорську – близько 20%.

Гендерна дискримінація (материнство, сексуальні домагання)

На фокус-групових дискусіях найбільш «яскравим» наративом дискримінації жінок є питання материнства, як ситуації, яка загрожує роботодавцю тим, що працівниця буде «випадати» з роботи, не зможе працювати понаднормово, тощо.

Ребенок - всегда. Почему-то, вне зависимости, есть ребенок или нет ребенка (причина відмови у працевлаштуванні).

*/Дніпро, репрезентантки
приймаючої громади, не
СЖО/*

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

<p>Можна ще не з особистого досвіду, звичайно, але я знаю, що там ще заповнюють договір, що якщо протягом трьох років ти вагітнієш, поки ти працюєш, то тебе звільнюють за цим просто.</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>
<p>А еще знаете, вопросы? Ну понятно дело: семья, есть ли маленькие дети, это для всех женщин. А еще любят спрашивать о здоровье. Это вообще кошмар. Я что с палочкой к вам пришла, или как?</p>	<p><i>/Київ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Вот стаж работы подходит, все замечательно ты знаешь, все хорошо, вы нам подходите. Только доходит до вопроса дети, да, есть? И следующий вопрос – есть ли бабушки, дедушки. Если нет – выражение лица меняется, «мы вам перезвоним».</p>	<p><i>/Київ, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>А как про детей? Если нет детей, то ты уйдёшь в декрет, сейчас родишь, не надо. А если есть дети, то тоже не надо. С маленькими детьми очень тяжело устроиться. То есть, и нет детей плохо, и есть дети тоже плохо.</p>	<p><i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>
<p>Дети болеют. Я была на пяти собеседованиях, на которых, вот перед тем как я устроилась сюда, там где я сейчас, и везде одно и то же – дети болеют. Как будто вот они знают мою жизненную историю, что у меня больной ребенок лежит и вот я пытаюсь чисто</p>	<p><i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>
<p>Був один випадок, коли я відгукнулась на вакансію, в мене була навіть рекомендація. Шукали керівника відділення банку, і було два претенденти – я і ще один молодий чоловік. Перевагу надали молодому чоловіку, при тому, що в мене вже був деякий досвід. Але мені кадровик прямо пояснила, що мені 27, і в мене ще немає дитини. А молодий хлопець, тому перевагу йому. Тому що мене візьмуть, а я піду в декрет. Це було навіть сказано просто в очі мені.</p>	<p><i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>
<p>От у мене одного разу було, що я дівчина, і що в мене немає дитини. Це була пряма мова.</p>	<p><i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

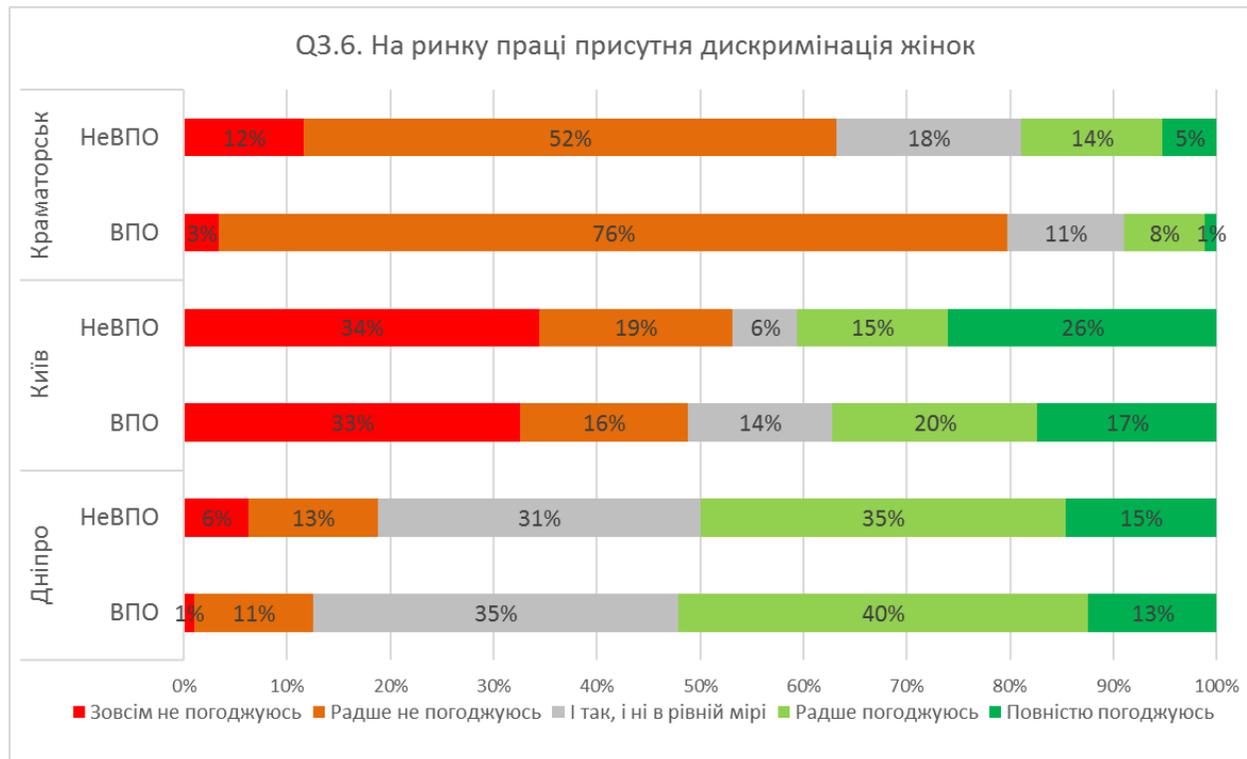

ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ

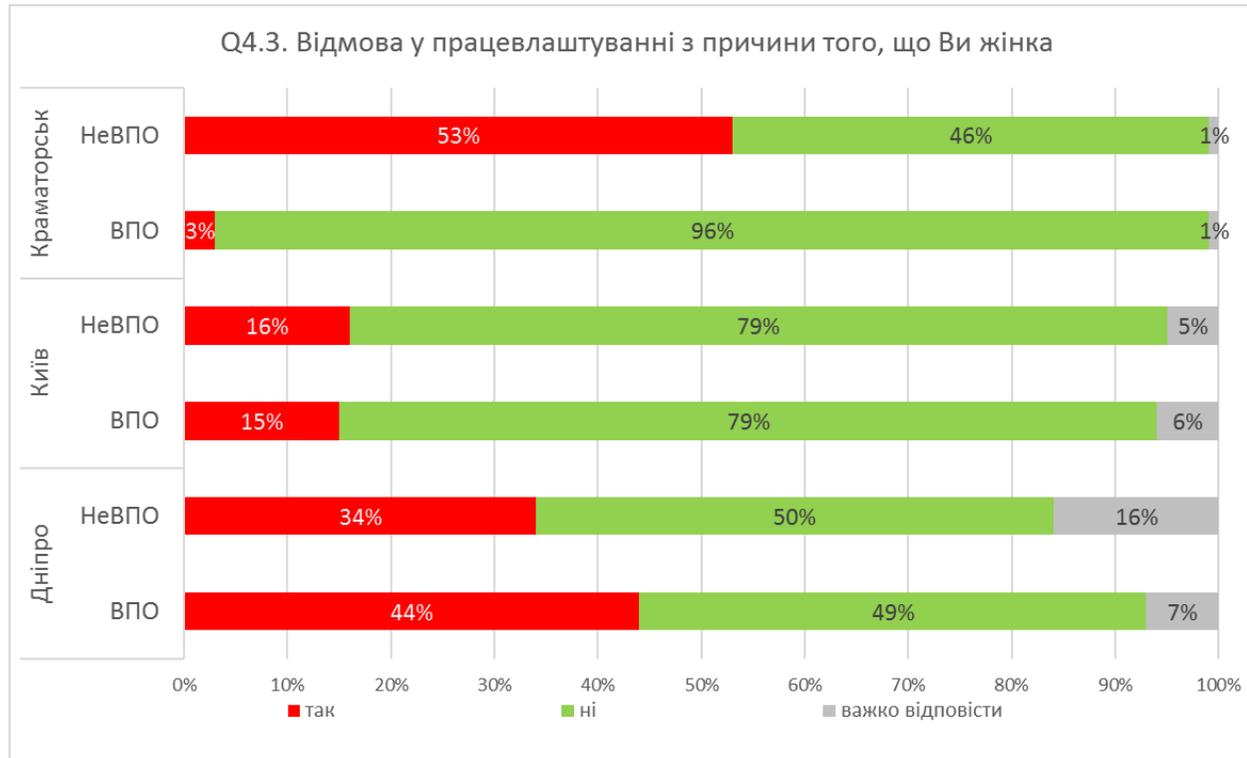
<p>Я вообще скрывала, что у меня есть ребенок. Если уже так спросят и надавят – то да. «Ваше семейное положение». ... Из-за того, что больничные.</p>	<p><i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>
<p>Работала началась с 2013 лет. Разные неофициальные подработки. Работала вожатой, аниматором. Неофициально брали под чужие документы в пансионат звукооператором. Неплохо владею компьютером. Пыталась устраиваться здесь аниматором – не берут. Так как ребенку год и я студентка, отказываются.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>У меня такого оптимистического настроения не было. Я понимала, маленький ребенок, слышала что много все говорят...Маленький ребенок, и куда не пойдешь – предлагаемый график работы, варианты которые были, они не совпадали с графиком детского сада, или под ребенка. И многие сразу «ребенок, часто болеет, маленький, до свидания».</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>Ну и сейчас мне отказывают, потому что ребенок.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>Я ходила в несколько точек, даже в АТБ. Мне сразу сказали: одиноких мам не трудоустроиваем.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО//</i></p>
<p>Чаще всего, спрашивали о детях. О том, как будет решаться вопрос с ребенком. Кто будет с ним сидеть, как часто он болеет и все остальное.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО//</i></p>
<p>Ну извините, дети это же хорошо? Хорошо. И все знают, что это хорошо. Но почему эта мать должна сразу понять, что это плохо?! Ах ты гадюка, у тебя трое детей и они болеют. Да, они иногда болеют. И ты в детстве болел, и тебе сопلي вытирали. Но ты же об этом не забывай. И у тебя есть дети. Но это чисто человеческое, от человека зависит</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО//</i></p>

<p>Есть дети – плохо. Нет детей – тоже плохо. Значит, скоро родишь. В любом случае как бы.</p>	<p>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, СЖО//</p>
<p>Да, если ты не будешь со мной спать, то ты не будешь работать. Бывает такое.</p>	<p>/Дніпро, ВПО, не СЖО/</p>

Загалом, згідно оцінок на другому етапі з твердженням, що щодо жінок присутня дискримінація погодилися близько 40-50% респонденток в Києві, та близько 10-20% респонденток в Краматорську.

За оцінками на другому етапі, найбільші частки респонденток, яким відмовляли під час пошуку роботи з причини, що вони є жінками виявлено в Дніпрі (34% та 44% для НеВПО та ВПО відповідно), та серед жінок НеВПО в Краматорську (близько 53%).

Схожа ситуація виявлена і за параметром відмови з причини наявності малолітніх дітей та вагітності – 37% та 52% в Дніпрі для НеВПО та ВПО відповідно, та 62% серед жінок НеВПО в Краматорську.

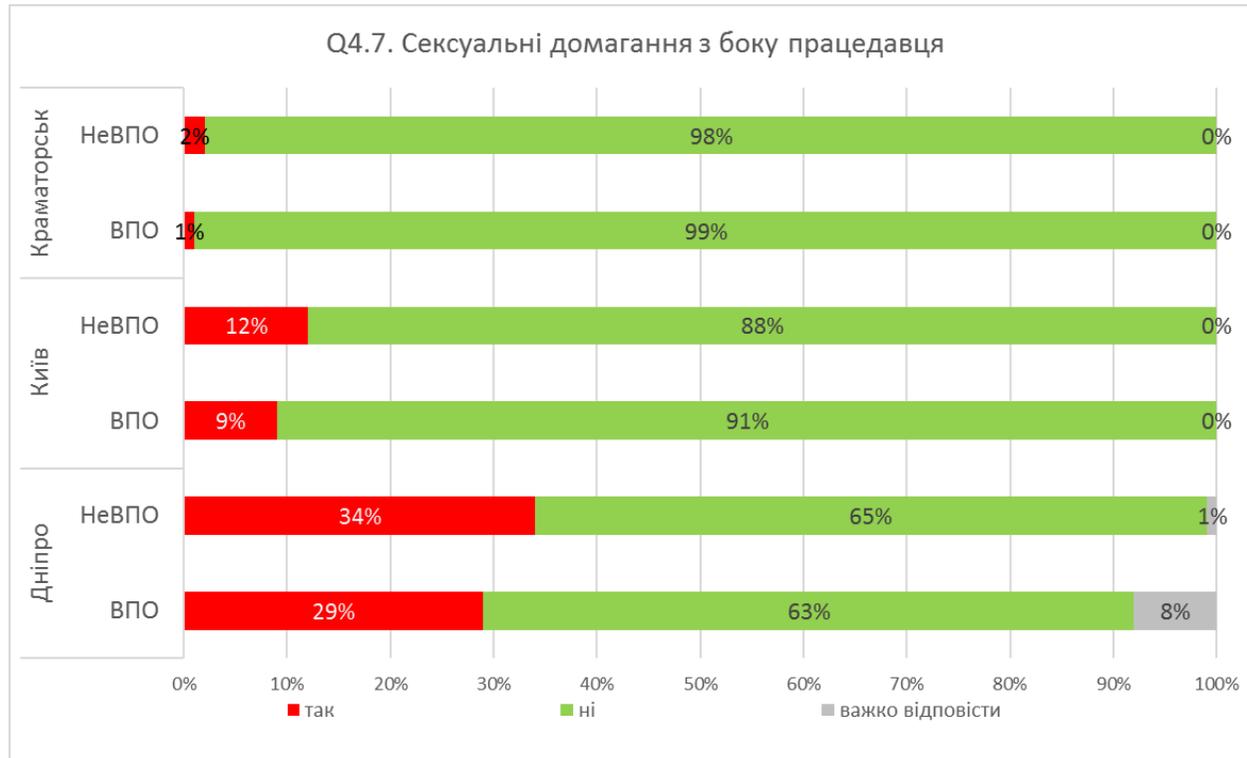

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

**ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ**

Вказали на ситуації сексуальних домагань в процесі працевлаштування більші частки жінок з Дніпра (орієнтовно кожна третя).

Дискримінація за зовнішністю

На ФГД, як окремий фактор була концептуалізована проблема лукізму, проте вона зазначалась переважно жінками, які претендували на певні вакансії (продавці-консультанти, секретарки тощо).

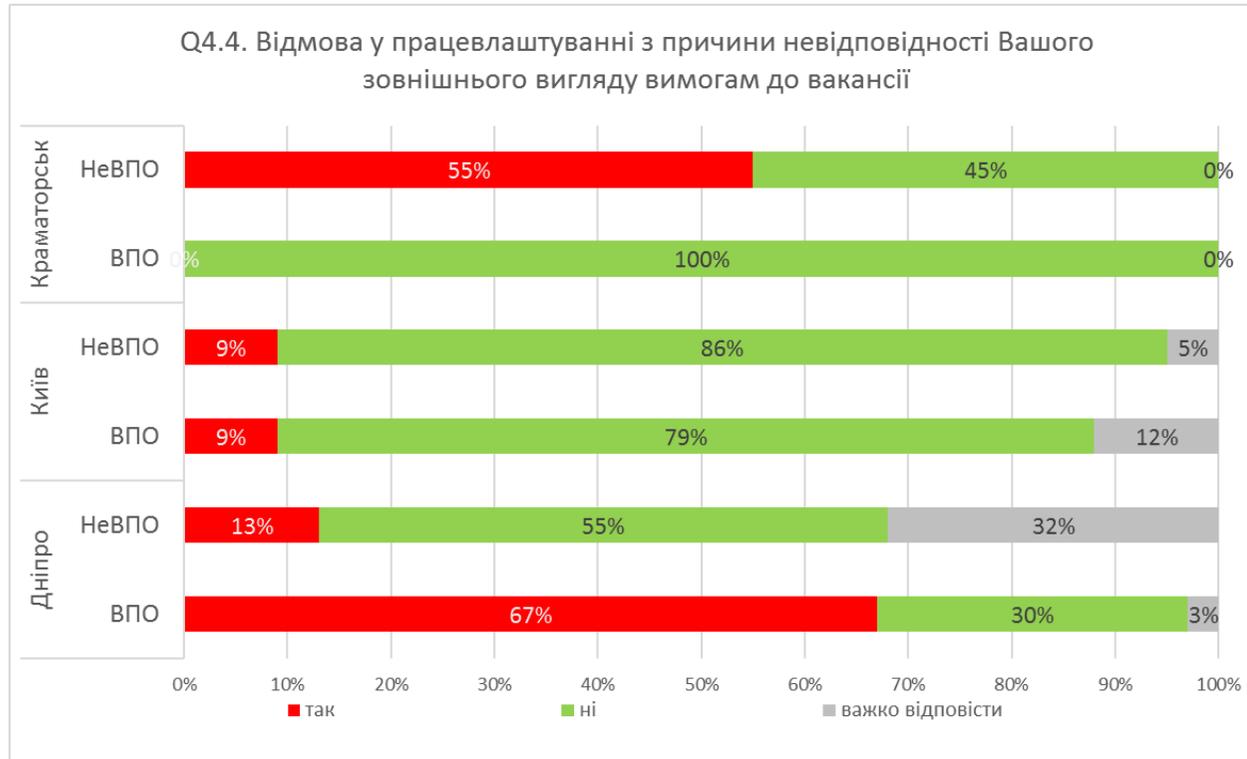

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

<p>Есть еще одна вещь - я вспомнила. Меня однажды на взяли на работу в Coffee Life только по той причине, что им показалось, что моя внешность не подходит для продажи алкоголя, что я выглядела, как ребенок.</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>
<p>Можна ще? Вимоги до зовнішності. Тобто лукізм він проявляється, тобто от ця дискримінація за зовнішнім виглядом все одно вона має місце. Тобто я прийшла на співбесіду в тому що я мала на той момент, я не могла собі оновити гардероб. Мені одразу сказали, розумієте, що ви ж маєте носити то-то, то-то, юбочка такої довжини... Почекайте, я хочу сказати, як мені це аргументували в сімнадцятому училищі, що у нас директор дуже любить коли жінка гарно одягнена. То ж, будь ласка, спідничку. Я не знаю чому мені так не щастить, ну це просто жах.</p>	<p><i>/Дніпро, репрезентантки приймаючої громади, СЖО/</i></p>
<p>Еще женщина по внешнему виду. Да. Внешность женщины сильно играет.</p>	<p><i>/Київ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Так, забагато. Уже мне говорят «мы подумаем, а как вы будете приходите на работу, как будете выглядеть». Мне надо ходить на работу с большим макияжем и тому подобное. А на макияж нужны деньги. Косметика у нас дорогая. Я думаю, что даже если супер накраситься, то все равно. То есть, уже будешь идти на работу и комплексовать, что там все молодые, а ты гадки утенки.</p>	<p><i>/Київ, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>На любую работу идёшь и они в первую очередь смотрят как ты выглядишь (сервісні позиції)</p>	<p><i>/Київ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО/</i></p>
<p>Здесь же надо бегать, шуршать. А вы же такая полная, вы не сможете. Он даже не будет смотреть вашу кандидатуру, не будет с вами разговаривать.</p>	<p><i>/Краматорськ, репрезентантки приймаючої громади, не СЖО//</i></p>

В кількісних оцінках цей фактор виражено проявився лише в групі жінок НеВПО в Краматорську (55%) та в групі жінок ВПО в Дніпрі (67%).

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

**ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ**

Додатково для ВПО (!)

Загальна дискримінація / упереджене ставлення / інтолерантність до ВПО

Розповідачки з групи ВПО зазначають, що статус ВПО часто є стигматизованим в приймаючій громаді, пов'язаний з негативними оцінками, недовірою до цієї групи і такі уявлення проявляються при наймі на роботу. Є випадки прямої відмови у працевлаштуванні через те, що пошукувачка роботи, наприклад, з Донецька.

<p>Ну, как бы начинала вроде бы как нормально. Ну, рынок есть рынок, реализаторы везде требуются, но не везде хозяева относятся к тебе нормально, и тем более, что ты приехал из Донецка</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Я не думала, что мы здесь врагами станем, да, я думала, что мы найдём общий язык и нас как-то поддержат. Ну, у меня была такая фантазия. Потому что вроде как ничего плохого, в общем-то, мы лично никто никому не делал. Не наших рук дело. Поэтому когда я стала сталкиваться с этими вещами разными нехорошими, конечно, у меня началось всё.</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Ну, почти сразу же столкнулась с тем, что из-за места жительства. И даже уже и брали на работу, уже приходишь оформляться, уже стажировку прошёл. Приходишь оформляться, допустим, главный офис в Харькове, а тут получается дочернее. Тут меня берут, подали документы в Харьков, а там отказ. И так было, и люди подпрыгивали со стульев, когда слышали слово Луганск. Разное было. И после этого как-то очень неприятно и обидно. Негатив начинается.</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, не СЖО/</i></p>

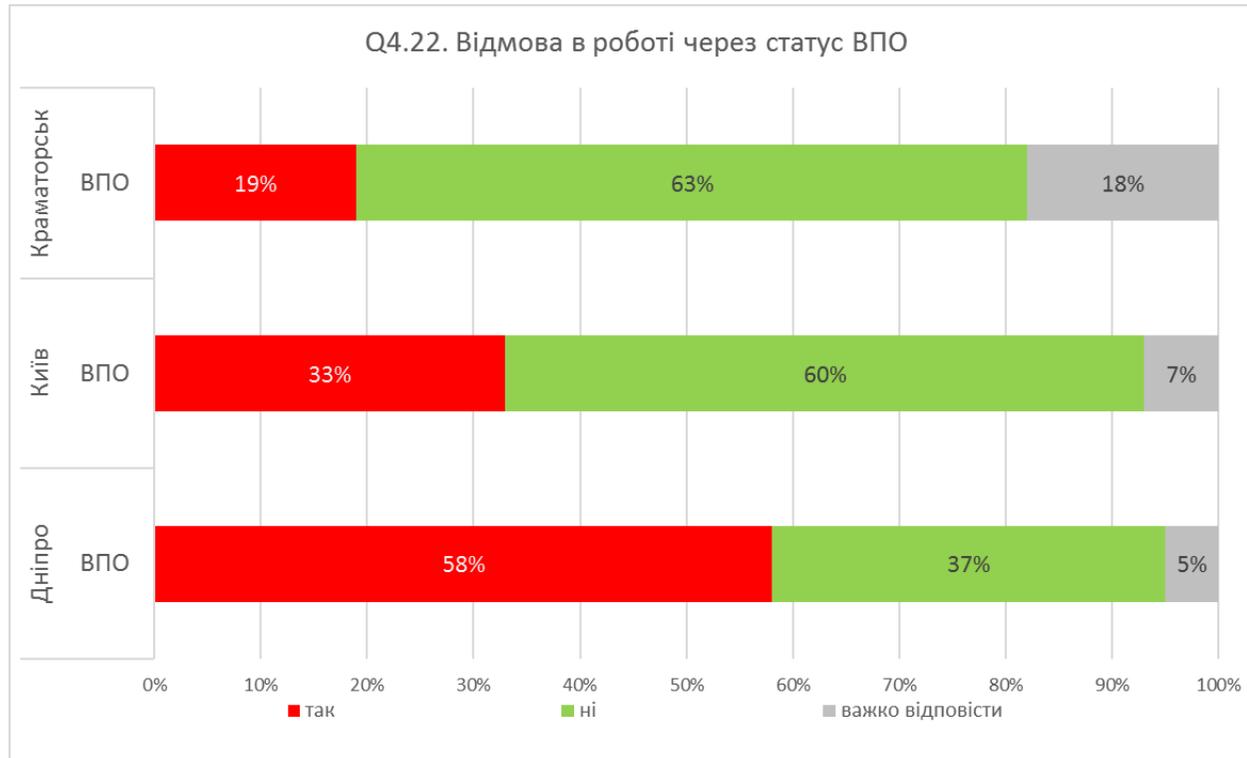

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ

<p>Главное, чтобы не увидели сразу Донецк или Луганск. Увидели, что вот преподаватель. Вы знаете, он цепляется, а дальше уже не столь важно. Вот это, девочки, этот блок, это спасение. Моя знакомая уже перестала писать. Говорит, что я просто <u>Донецк</u> перестала писать уже в этих.</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Говорят: «А, вы из Донецка. У нас работы нет».</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>Предвзятое отношение к переселенцам. Переселенцам не доверяют. На референдум сходили, устроили войну, поэтому к нам так относятся.</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>Я могу вам сказать конкретно. У нас был такой случай. Пришли на собеседование, поговорили, все замечательно, все прекрасно. Поговорили с семьей, с членом семьи. Ну, работодатель потенциальный. Все хорошо, все подошло. Но на следующий день, когда мы уже вышли на работу, и посмотрели в паспорт – город <u>Донецк</u>. Нет, не подходит!</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>И она мне постоянно предлагала работу уборщицей, 1,5 года. Я говорю я парикмахер, найдите мне нормальную работу! Она говорит нет, вы кроме уборщицы ничего не достойны. Уезжайте отсюда вообще. (мова про звернення в Центр Зайнятості)</p>	<p><i>/Київ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Вот я на собеседовании долго морочилась, приходит, не приходит. А там «ой, а вы кто»? И начинают в стопке листать, а мое где-то в середине. И все листочки чистые, а на моим большим маркером: <u>Донецк!!!</u> И она как увидела: ой, вы нам не походите. Почему? «У вас не вистачає досвіду». И у нее так голос задрожал даже, начала дергаться.</p>	<p><i>/Київ, ВПО, СЖО/</i></p>

За результатами оцінки на другому етапі на досвід відмов з причини статусу ВПО вказала найбільша частка жінок з Дніпра (58%). В Києві – 33%, найменша в Краматорську – близько 20%.

Трудова дискримінація / експлуатація ВПО

Жінки переселенки зазначали, що загалом відчують, що роботодавці розуміючи складне становище переселенок можуть диктувати свої умови та експлуатувати цю групу працівниць.

Ещё, мне кажется, что если вот женщина переселенка, то работодатель может немного даже этим спекулировать, потому что понимает, что она будет за работу держаться в данный момент больше, чем женщина, допустим, из этого же города. Потому что она может поменять работу, она здесь живёт, ей уже не надо перестраиваться. А мы как бы, мне кажется, больше цепляемся. Если уже вот мы устроились и нас более-менее устраивают эти условия, то мы будем за неё держаться. Потому что мы понимаем, что нам сменить место работы намного тяжелее	<i>/Дніпро, ВПО, не СЖО/</i>
Могут кому-то повышать зарплату, а нам не повышать. Дешёвая рабочая сила. - Я тоже с этим столкнулась, когда коллективу платят больше, а мне – меньше.	<i>/Дніпро, ВПО, не СЖО/</i>

Упереджене ставлення щодо психологічного стану ВПО

Розповідачки з групи ВПО зазначили, що в частини роботодавців існують побоювання, що ВПО перебувають в незадовільному психологічному стані, що негативно впливатиме на виконання ними робочих обов'язків.

Единственное, что когда озвучиваешь, часто, да встречаешься, то спрашивают в каком году уехала, то есть попал ли в кошмар этот, в каком районе, ну, бывает кто ориентируется, ну, то есть, понимает, у тебя сейчас с психикой всё нормально, можно тебя брать или уже всё потеряно. Вот такая у нас ещё есть.	<i>/Дніпро, ВПО, не СЖО/</i>
---	------------------------------

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

<p>У меня была потребность в общении. Я хотела пойти в коллектив. Я столько времени в Донецке провела в ограниченном коллективе, состоянии, что мне хотелось пойти и сразу же влиться! Меня не брали именно по той причине, что вы оттуда и вы нам не подходите. Вы должны прийти в себя. Потому что у вас сейчас подъем, а потом начнется депрессия на работе.</p>	<p><i>/Київ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>У меня была ситуация при переезде в Киев. Несколько раз ходила на собеседование. И первые вопросы были – откуда вы приехали. Расскажите, насколько там тяжело? Были обстрелы, что вы чувствовали? И первые 3 месяца меня вообще не спрашивали о моем стаже работы, где я работала и что хочу. Задавали какие-то непонятные вопросы, которые никому не были нужны. Ну может им с психологических каких-то...</p>	<p><i>/Київ, ВПО, не СЖО/</i></p>

Упереджене ставлення, сприйняття переселенця, як потенційно непостійного працівника

За оцінками розповідачок претендентка на роботу з категорії ВПО часто сприймається роботодавцем як працівник, який в будь який момент може звільнитись, оскільки може змінити місце проживання.

<p>Единственное, что когда она узнала, что я переселенка, то есть, адрес надо было написать, откуда я приехала. Она просто уточнила мои, не то, чтобы дальнейшие планы, она спросила в течение какого времени ты пока собираешься здесь проживать, то есть, это месяц, полгода, три года. Ну, я так понимаю, это именно ей было важно, потому что вот как бы я тоже человек, я могу понять, что она меня возьмёт, а та работа была с переквалификацией, то есть, курсы проходили бесплатно. То есть, я пройду курсы и я, грубо говоря, мне не понравится и я уеду, а на меня уже затрачены какие-то средства.</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, не СЖО/</i></p>
---	-------------------------------------

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ

<p>«Мы ищем на постоянное место работы». Говоришь: «Да, я буду работать». Они говорят: «Вы же из Донецка. Вы можете сорваться и уехать, а нам нужен постоянный».</p>	<p><i>/Дніпро, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>Ну да. Получается, считаемся мы людьми временными. И все равно можем уехать.</p>	<p><i>/Київ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Точно, очень зачастую не хотят. Да вы ж завтра уедите. Я говорю, да уже третий год едим. Но это было в первый год, сейчас стало лучше. Ничем не отличается, вот серьезно.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Аптека. И написано «требуется санитарка». Ну думаю вот, недалеко от дома. Помещение, аптеки же там не сильно большие. Ну хорошо. Зашла, ну и что? Мне отказ, потому что я переселенка. Знаем мы вас. Вы сегодня здесь, а завтра там. И все.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, СЖО/</i></p>
<p>Работодатель не уверен в переселенце. Он думает, что тот завтра развернется и уедет. Да, это первое.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, СЖО/</i></p>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

**ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ**

Упереджене ставлення, сприйняття переселенця, як потенційного злочинця

Окремою формою стигматизації ВПО є «навішування ярлика» того хто може бути нечесним, злочинцем тощо. З іншого боку, ці ярлики формуються на тому, що поодинокі випадки таких ситуацій траплялись.

<p>Говорят в салонах, что если вы с Луганска или Донецка, мы вас брать не будем. У нас донецкие тут были, пришли, обворовали, ограбили.</p>	<p><i>/Київ, ВПО, не СЖО/</i></p>
<p>Здесь в самом начале, когда только начали приезжать, было очень много случаев, когда обворовывали. Слышала много случаев, что переселенцы приезжали в кассу, забрали и уехали.</p>	<p><i>/Краматорськ, ВПО, СЖО/</i></p>

Про дослідження

З жовтня 2016 по березень 2017 року ГО «Центр зайнятості вільних людей» проводилося кількісне і якісне дослідження в Києві, Дніпрі та Краматорську «Оцінка основних проблем пов'язаних з пошуком роботи або/та з реалізацією інших форм економічної зайнятості цільовою групою жінок з категорії ВПО». Даний проект був ініційований Форумом НДО в Україні, за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку. Висловлені в Дослідженні думки можуть не подіятись Форумом НДО в Україні або Агенством США з міжнародного розвитку.

Відповідальний соціолог: Руслан Савчинський.

Відповідальні за проект: Єлизавета Кузьменко, Марина Лебідь.

Координатори у містах: Тетяна Лапенко (Київ), Ольга Полякова (Дніпро), Олексій Демко (Краматорськ).

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

**ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ**

Додаток 1. Скринер для відбору учасниць ФГД з категорії ВПО

1. Скажіть, будь ласка, як Вас звать? (ЗАПИШІТЬ)

2. Чи брали Ви коли-небудь участь у соціологічних або маркетингових дослідженнях?

1) Ні 2) Так

☞ Якщо респондентка БРАЛА УЧАСТЬ У ДОСЛІДЖЕННЯХ, попросіть її описати, як це відбувалось. Якщо респондентка БРАЛА УЧАСТЬ У ГРУПОВИХ ДИСКУСІЯХ чи ГЛИБИННИХ ІНТЕРВ'Ю, то запитайте КОЛИ ЦЕ БУЛО. Якщо респондентка БРАЛА УЧАСТЬ ПРОТЯГОМ ОСТАННІХ 12 МІСЯЦІВ, **ЗАВЕРШИТИ РЕКРУТИНГ.**

3. Чи Ви за фахом є соціологом, або працівником соціологічної дослідницької організації?

1) Ні 2) Так

4. Чи Ваші близькі родичі працюють в кадрових агенціях, або у відділах кадрів?

1) Ні 2) Так

☞ якщо **ТАК, ЗАВЕРШИТИ РЕКРУТИНГ**

5. Скільки Вам повних років? (ЗАПИШІТЬ)

ЗАБЕЗПЕЧИТИ РІВНОМІРНУ ПРИСУТНІСТЬ ВІКОВОГО ДІАПАЗОНУ В РАМКАХ ГРУПИ!

1) 40 років і молодші ☞ **5 жінок**

2) 41-55 років ☞ **5 жінок**

3) старші 55 років ☞ **ЗАВЕРШИТИ РЕКРУТИНГ**

6. Чи Ви проживаєте у _____ (НАЗВІТЬ МІСТО) як ВПО?

1) Так 2) Ні

7. Чи Ви шукали роботу протягом останніх 12 місяців або продовжуєте шукати зараз у _____ (НАЗВІТЬ МІСТО)?

1) Так 2) Ні

☞ якщо **НІ, ЗАВЕРШИТИ РЕКРУТИНГ**

8. Пошук Вами роботи визначався більше ...

1) складними життєвими обставина ми, є нагальним	<p>1.1. Пошук роботи пов'язаний з недостатністю тих коштів, які отримують інші члени родини для покриття витрат на прожиття</p> <p>1.2. Залежність від потреби в постійних грошових надходженнях у зв'язку з відсутністю заощаджень / можливості отримати фінансову допомогу від рідних, знайомих, тощо</p> <p>1.3. Тиск боргових зобов'язань (кредити, інші позики) / втрата майна</p> <p>1.4. Сімейні обставини, пов'язані з потребою постійного догляду за дітьми, чи за кимось з членів родини / потребою догляду та утримання хворих членів родини / матері одначки / втрата «годувальника» тощо</p>	<p>☞ ФГД №1 НАМАГАЙТЕ СЬ ПІДІБРАТИ РІЗНІ ВИПАДКИ В МЕЖАХ ОДНІЄЇ ГРУПИ</p>
2) бажанням працювати , пошук роботи не є нагальною потребою	<p>2.1. Пошук роботи з мотивів заробляти гроші для родини / для себе</p> <p>2.2. Пошук роботи з мотивів професійної самореалізації</p> <p>2.3. Пошук роботи з мотивів соціально-активного життя</p>	<p>☞ ФГД №3 НАМАГАЙТЕ СЬ ПІДІБРАТИ РІЗНІ ВИПАДКИ В МЕЖАХ ОДНІЄЇ ГРУПИ</p>

9. Декілька уточнень стосовно Вашого пошуку роботи:

- 9.1. Ви шукаєте / шукали роботу вперше
- 9.2. Ви шукаєте/влаштувались на роботу не за спеціальністю чи попереднім типом зайнятості
- 9.3. Ви пройшли перед пошуком роботи перекваліфікацію
- 9.4. Ви шукаєте/влаштувались на роботу після декретної відпустки тривалістю більше 2-х років

<i>ЗАБЕЗПЕЧИТИ ПРИСУТНІСТЬ В РАМКАХ ГРУПИ!</i>	
1) Ні	2) Так ☞ 1-2 жінки
1) Ні	2) Так ☞ 1-2 жінки
1) Ні	2) Так ☞ 1-2 жінки
1) Ні	2) Так ☞ 1-2 жінки

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

10. Якщо Ви працювали до теперішнього/недавнього пошуку роботи, яким було Ваше останнє місце зайнятості?

10.1. Галузь
(ЗАПИШІТЬ)

10.2. Форма власності: 1) державна / 2) приватна 3) третій сектор
комунальна

10.3. Посада
(ЗАПИШІТЬ)

10.4. НЕ ПРАЦЮВАЛА

11. Вкажіть, будь ласка, Ваш фах, яким Ви вважаєте для себе основним

12. Вкажіть, будь ласка, Ваш стаж роботи за цим фахом

13. Вкажіть, будь ласка, Ваш загальний стаж роботи

14. Як би Ви описали рівень Вашого сімейного доходу?

- 1) Змушені заощаджувати на харчуванні
- 2) Вистачає на харчування. Для купівлі одягу, взуття потрібно накопичувати або позичати.
- 3) Вистачає на харчування й необхідний одяг, взуття. Для таких покупок як гарний костюм, мобільний телефон, порохотяг потрібно накопичувати або позичати.
- 4) Вистачає на харчування й необхідний одяг, взуття, інші покупки. Але для купівлі дорогих речей (таких як телевізор, холодильник) потрібно накопичувати або позичати.
- 5) Вистачає на харчування й необхідний одяг, взуття, дорогі покупки. Для таких покупок як машина, квартира потрібно накопичувати або позичати.
- 6) Будь-які необхідні покупки можу зробити в будь-який час.

15. Яким є Ваш рівень освіти?

1) неповна середня / середня (школа, ПТУ)

*ЗАБЕЗПЕЧИТИ ПРИСУТНІСТЬ
ДІАПАЗОНУ ЗА РІВНЕМ ОСВІТИ В
РАМКАХ ГРУПИ!*

➤ 5 жінок

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

2) середня спеціальна (технікум, коледж)

3) неповна вища (більше 3-х курсів) / базова або повна вища (бакалавр, спеціаліст, магістр)

4) вчений ступінь

☞ 5 жінок

16. Оцініть Ваш рівень володіння іноземною мовою, яку Ви найкраще знаєте (окрім російської та української)

1) не володію 2) початковий / базовий рівень 3) комунікативний (побутове спілкування) 4) вільно розмовляю і пишу

17. Оцініть, будь ласка, Ваш рівень володіння комп'ютерною технікою

1) Не володію
2) Базові навички
3) Добре володію основними програмами (пакет MS Office, браузер, месенджери)
4) Впевнений користувач основних програм, також володію спеціальним програмним забезпеченням (наприклад 1С, Photoshop, Illustrator, Access тощо)

18. Вкажіть, хто проживає разом з Вами в одному домогосподарстві, та їхній вік (ПРОСИМО ЗАЗНАЧАТИ У ФОРМАТІ ЧОЛОВІК – 50 РОКІВ, ДОНЬКА / СИН – 5 РОКІВ ТОЩО.)

19. Звідки Ви переїхали у _____ (НАЗВІТЬ МІСТО)?

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Додаток 2. Скринер для відбору учасниць ФГД з категорії жінок, що репрезентують приймаючу громаду

1. Скажіть, будь ласка, як Вас звать? (ЗАПИШІТЬ)

2. Чи брали Ви коли-небудь участь у соціологічних або маркетингових дослідженнях?

1) Ні 2) Так Якщо респондентка БРАЛА УЧАСТЬ У ДОСЛІДЖЕННЯХ, попросіть її описати, як це відбувалось. Якщо респондентка БРАЛА УЧАСТЬ У ГРУПОВИХ ДИСКУСІЯХ чи ГЛИБИННИХ ІНТЕРВ'Ю, то запитайте КОЛИ ЦЕ БУЛО. Якщо респондентка БРАЛА УЧАСТЬ ПРОТЯГОМ ОСТАННІХ 12 МІСЯЦІВ, **ЗАВЕРШИТИ РЕКРУТИНГ.**

3. Чи Ви за фахом є соціологом, або працівником соціологічної дослідницької організації? 1) Ні 2) Так якщо ТАК, **ЗАВЕРШИТИ РЕКРУТИНГ**

4. Чи Ваші близькі родичі працюють в кадрових агенціях, або у відділах кадрів? 1) Ні 2) Так якщо ТАК, **ЗАВЕРШИТИ РЕКРУТИНГ**

5. Скільки Вам повних років? (ЗАПИШІТЬ)

ЗАБЕЗПЕЧИТИ РІВНОМІРНУ ПРИСУТНІСТЬ ВІКОВОГО ДІАПАЗОНУ В РАМКАХ ГРУПИ!
1) 40 років і молодші **5 жінок**
2) 41-55 років **5 жінок**
3) старші 55 років **ЗАВЕРШИТИ РЕКРУТИНГ**

6. Чи Ви проживаєте у _____ (НАЗВІТЬ МІСТО)? 1) Так 2) Ні якщо НІ, **ЗАВЕРШИТИ РЕКРУТИНГ**

7. Чи Ви шукали роботу протягом останніх 12 місяців або продовжуєте шукати зараз у _____ (НАЗВІТЬ МІСТО)? 1) Так 2) Ні якщо НІ, **ЗАВЕРШИТИ РЕКРУТИНГ**

8. Пошук Вами роботи визначався більше ...

1) складними життєвими обставина ми, є нагальним	<p>1.1. Пошук роботи пов'язаний з недостатністю тих коштів, які отримують інші члени родини для покриття витрат на прожиття</p> <p>1.2. Залежність від потреби в постійних грошових надходженнях у зв'язку з відсутністю заощаджень / можливості отримати фінансову допомогу від рідних, знайомих, тощо</p> <p>1.3. Тиск боргових зобов'язань (кредити, інші позики) / втрата майна</p> <p>1.4. Сімейні обставини, пов'язані з потребою постійного догляду за дітьми, чи за кимось з членів родини / потребою догляду та утримання хворих членів родини / матері одиначки / втрата «годувальника» тощо</p>	<p>☞ ФГД №2 НАМАГАЙТЕ СЬ ПІДІБРАТИ РІЗНІ ВИПАДКИ В МЕЖАХ ОДНІЄЇ ГРУПИ</p>
2) бажанням працювати , пошук роботи не є нагальною потребою	<p>2.1. Пошук роботи з мотивів заробляти гроші для родини / для себе</p> <p>2.2. Пошук роботи з мотивів професійної самореалізації</p> <p>2.3. Пошук роботи з мотивів соціально-активного життя</p>	<p>☞ ФГД №4 НАМАГАЙТЕ СЬ ПІДІБРАТИ РІЗНІ ВИПАДКИ В МЕЖАХ ОДНІЄЇ ГРУПИ</p>

9. Декілька уточнень стосовно Вашого пошуку роботи:

- 9.1. Ви шукаєте / шукали роботу вперше
- 9.2. Ви шукаєте/влаштувались на роботу не за спеціальністю чи попереднім типом зайнятості
- 9.3. Ви пройшли перед пошуком роботи перекваліфікацію
- 9.4. Ви шукаєте/влаштувались на роботу після декретної відпустки тривалістю більше 2-х років

<i>ЗАБЕЗПЕЧИТИ ПРИСУТНІСТЬ В РАМКАХ ГРУПИ!</i>	
1) Ні	2) Так ☞ 1-2 жінки
1) Ні	2) Так ☞ 1-2 жінки
1) Ні	2) Так ☞ 1-2 жінки
1) Ні	2) Так ☞ 1-2 жінки

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

10. Якщо Ви працювали до теперішнього/недавнього пошуку роботи, яким було Ваше останнє місце зайнятості?

10.1. Галузь
(ЗАПИШІТЬ)

10.2. Форма власності: 1) державна / 2) приватна 3) третій сектор
комунальна

10.3. Посада
(ЗАПИШІТЬ)

10.4. НЕ ПРАЦЮВАЛА

11. Вкажіть, будь ласка, Ваш фах, яким Ви вважаєте для себе основним

12. Вкажіть, будь ласка, Ваш стаж роботи за цим фахом

13. Вкажіть, будь ласка, Ваш загальний стаж роботи

14. Як би Ви описали рівень Вашого сімейного доходу?

- 1) Змушені заощаджувати на харчуванні
- 2) Вистачає на харчування. Для купівлі одягу, взуття потрібно накопичувати або позичати.
- 3) Вистачає на харчування й необхідний одяг, взуття. Для таких покупок як гарний костюм, мобільний телефон, порохотяг потрібно накопичувати або позичати.
- 4) Вистачає на харчування й необхідний одяг, взуття, інші покупки. Але для купівлі дорогих речей (таких як телевізор, холодильник) потрібно накопичувати або позичати.
- 5) Вистачає на харчування й необхідний одяг, взуття, дорогі покупки. Для таких покупок як машина, квартира потрібно накопичувати або позичати.
- 6) Будь-які необхідні покупки можу зробити в будь-який час.

15. Яким є Ваш рівень освіти?

- 1) неповна середня / середня (школа, ПТУ)

*ЗАБЕЗПЕЧИТИ ПРИСУТНІСТЬ
ДІАПАЗОНУ ЗА РІВНЕМ ОСВІТИ В
РАМКАХ ГРУПИ!*

➤ 5 жінок

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

2) середня спеціальна (технікум, коледж)

3) неповна вища (більше 3-х курсів) / базова або повна вища (бакалавр, спеціаліст, магістр)

4) вчений ступінь

☉ 5 жінок

16. Оцініть Ваш рівень володіння іноземною мовою, яку Ви найкраще знаєте (окрім російської та української)

1) не володію 2) початковий / базовий рівень 3) комунікативний (побутове спілкування) 4) вільно розмовляю і пишу

17. Оцініть, будь ласка, Ваш рівень володіння комп'ютерною технікою

1) Не володію
2) Базові навички
3) Добре володію основними програмами (пакет MS Office, браузер, месенджери)
4) Впевнений користувач основних програм, також володію спеціальним програмним забезпеченням (наприклад 1С, Photoshop, Illustrator, Access тощо)

18. Вкажіть, хто проживає разом з Вами в одному домогосподарстві, та їхній вік (ПРОСИМО ЗАЗНАЧАТИ У ФОРМАТІ ЧОЛОВІК – 50 РОКІВ, ДОНЬКА / СИН – 5 РОКІВ ТОЩО.)

Додаток 3. Бланк інтерв'ю телефонного опитування

Q1. Вкажіть, будь ласка, Ваш вік _____

Q1.1. Закодуйте віковий інтервал

1) до 40 років включно **(50% респонденток)** 2) старше 40 років **(50% респонденток)**

Q2.1. Вкажіть фах, за яким Ви шукали роботу протягом останнього року _____

Q2.2. Вкажіть тип зайнятості, за яким Ви шукали роботу протягом останнього року

Q2.3. Закодуйте групу зайнятості

1) Керівник, топ-менеджер	1 (50% респонденток)
2) Фахівець технічного профілю з вищою освітою (інженери, архітектори, програмісти і т.п.)	
3) Фахівець гуманітарного профілю з вищою освітою (економіст, юрист, лікар, педагог і т.п.)	
4) Допоміжний та обслуговуючий персонал нефізичної праці з вищою чи середньою спеціальною освітою (помічники спеціалістів, секретарі, технологи, прораби і т.п.)	
5) Робітник сфери обслуговування (водій, перукар, продавець тощо)	2 (50% респонденток)
6) Робітник фізичної праці	

Q3. Враховуючи Ваш особистий досвід пошуку роботи протягом останнього року і ті ситуації, які з Вами траплялись під час пошуку роботи, наскільки Ви погоджуєтесь з наступними твердженнями?

	Зовсім не погоджуюсь	Радше не погоджуюсь	І так, і ні в рівній мірі	Радше погоджуюсь	Повністю погоджуюсь	Важко відповісти
Q3.1. На ті робочі позиції/вакансії, за якими я шукала роботу, пропонують низьку заробітну плату, шукають дешеву робочу силу	1	2	3	4	5	6
Q3.2. На ті робочі позиції/вакансії, за якими я шукала роботу, є висока конкуренція, багато потенційних претендентів	1	2	3	4	5	6
Q3.3. На ринку праці достатньо пропозиції роботи на ті робочі позиції/вакансії, за якими я шукала роботу	1	2	3	4	5	6
Q3.4. Працевлаштування в Україні пов'язане з ризиком стати жертвою недобросовісності роботодавців та порушення ними трудових прав	1	2	3	4	5	6
Q3.5. Я відчуваю реальний захист трудового законодавства від порушення моїх прав на ринку праці	1	2	3	4	5	6
Q3.6. На ринку праці присутня дискримінація жінок	1	2	3	4	5	6
Q3.7. Вимушено переміщені особи відчутно збільшили конкуренцію на робочі позиції, за якими я шукала роботу	1	2	3	4	5	6

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ

Q4. Чи стикались Ви з наступними ситуаціями під час пошуку роботи протягом останнього року?

	так	ні	важко відповіст и
Q4.1. Відмова у працевлаштуванні з причини Вашого віку	1	2	3
Q4.2. Відмова у працевлаштуванні з причини наявності у Вас малолітніх дітей / вагітності	1	2	3
Q4.3. Відмова у працевлаштуванні з причини того, що Ви жінка	1	2	3
Q4.4. Відмова у працевлаштуванні з причини невідповідності Вашого зовнішнього вигляду вимогам до вакансії	1	2	3
Q4.5. Відмова у працевлаштуванні з причини відсутності у Вас досвіду роботи	1	2	3
Q4.6. Вимагання працедавцем хабаря для працевлаштування	1	2	3
Q4.7. Сексуальні домагання з боку працедавця	1	2	3
Q4.8. Відсутність зворотнього зв'язку від працедавця після проходження співбесід / відмова в працевлаштуванні без пояснення причин	1	2	3
Q4.9. Завищені вимоги працедавця до запропонованої вакансії (наявність додаткових знань, навичок, освіти, що не пов'язані з роботою)	1	2	3
Q4.10. Диктування роботодавцем умов, які стосуються виключно його інтересів (такі, як понаднормова робота, виконання додаткової роботи, несправедливі штрафні санкції тощо)	1	2	3
Q4.11. Згода на неофіційне працевлаштування (з Вашого боку)	1	2	3
Q4.12. Відчуття власної невпевненості під час проходження співбесід	1	2	3
Q4.13. Зверхнє, неетичне ставлення до Вас під час проходження співбесід	1	2	3

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

**ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ**

Q4.14. Ваша відмова від запропонованої роботи через надто низький оклад, запропонований працедавцем	1	2	3
Q4.15. Ваша згода на роботу з несправедливими щодо Вас (неоплачувана понаднормова робота, ненормований графік, виконання додаткової роботи тощо), поганими чи складними умовами праці	1	2	3
Q4.16. Потрапляли на вакансії недоброчесних працедавців / стали жертвою махінацій на ринку праці	1	2	3
Q4.17. Погоджувались на будь-яку роботу через складне становище	1	2	3
Q4.18. Вирішили переорієнтуватись на пошук роботи за іншим фахом	1	2	3
Q4.19. Вирішили займатись власною справою, стати самозайнятою			
Q4.20. Відсутність чи дефіцит робочих місць за Вашим фахом	1	2	3
ДЛЯ ВПО			
Q4.21. Відмова в роботі через відсутність прописки	1	2	3
Q4.22. Відмова в роботі через статус ВПО	1	2	3

Q5. Враховуючи Ваш досвід пошуку роботи протягом останнього року, чи відчуваєте Ви потребу у:

	так	ні	важко відповісти
Q5.1. Проходженні перекваліфікації / підвищенні кваліфікації	1	2	3
Q5.2. Отриманні навичок складання резюме, проходження співбесід, самопрезентації	1	2	3
Q5.3. Отриманні додаткових навичок та знань, необхідних на ринку праці (іноземна мова, комп'ютерна грамотність тощо)	1	2	3
Q5.4. Підвищенні своєї правової грамотності в частині трудового законодавства	1	2	3
Q5.5. Юридичній консультації / допомозі у захисті	1	2	3

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

**ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ**

ваших трудових прав			
Q5.6. Інформації про стан та потреби ринку праці, щоб краще орієнтуватись, як можна працевлаштуватись	1	2	3
ДЛЯ ВПО (КИЇВ)			
Q5.7. Вивченні української мови для збільшення шансів на працевлаштування	1	2	3

	Q6.1. Оберіть три основні вимоги, якими Ви керувалися при пошуку роботи	Q6.2. Оберіть три позиції, якими Ви готові були пожертвувати для отримання роботи
Достатній для Вас рівень оплати праці	1	1
Повністю «біла» зарплата	2	2
Офіційне працевлаштування	3	3
Дотримання соціальних гарантій (лікарняні, відпустка)	4	4
Нормований робочий день	5	5
Гнучкий графік / неповний робочий день	6	6
Можливість самореалізації, професійного розвитку, кар'єрного зростання	7	7
Робота за спеціальністю	8	8
Гідні, комфортні умови праці	9	9
Жодна з наведених	10	10

Q7. При пошуку роботи Ви орієнтувались на працевлаштування в першу чергу:

1) в приватному секторі 2) в державному 3) інше 4) не надавала переваги конкретному сектору